

Årsredovisning 2009

för

**Folksam ömsesidig
livförsäkring**

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	1		
Resultaträkningar	12		
Resultatanalys	14		
Balansräkningar	16		
Rapport över förändringar i eget kapital	18		
Kassaflödesanalyser	20		
Noter			
Not 1 Redovisningsprinciper i koncernen och moderföretaget	22	Not 24 Fordringar avseende direkt försäkring	58
Not 2 Upplysningar om risker	32	Not 25 Övriga fordringar	58
Not 3 Premieinkomst före avgiven försäkring	45	Not 26 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden	58
Not 4 Kapitalavkastning, intäkter	45	Not 27 Materiella tillgångar	63
Not 5 Värdeökningar på övriga placerings- tillgångar	46	Not 28 Förutbetalda anskaffningskostnader	63
Not 6 Utbetalda försäkringsersättningar	46	Not 29 Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	63
Not 7 Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar f e r	46	Not 30 Livförsäkringsavsättning	64
Not 8 Driftskostnader	47	Not 31 Avsättning för oreglerade skador	65
Not 9 Kapitalavkastning, kostnader	48	Not 32 Avsättning för återbäring och rabatter	66
Not 10 Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	48	Not 33 Villkorad återbäring	66
Not 11 Nettoresultat per kategori av finansiella instrument	49	Not 34 Fondförsäkringsåtaganden	66
Not 12 Bokslutsdispositioner	50	Not 35 Avsättning för skatter	66
Not 13 Skatt på årets resultat	50	Not 36 Skulder avseende direkt försäkring	66
Not 14 Immateriella tillgångar	51	Not 37 Övriga skulder	67
Not 15 Byggnader och mark	52	Not 38 Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	67
Not 16 Aktier och andelar i koncernföretag	53	Not 39 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder	67
Not 17 Aktier och andelar i intresseföretag	55	Not 40 Ställda panter	68
Not 18 Aktier och andelar	55	Not 41 Ansvarsförbindelser	69
Not 19 Obligationer och andra räntebärande värdepapper	56	Not 42 Åtaganden	69
Not 20 Lån med säkerhet i fast egendom	56	Not 43 Upplysningar om närstående	69
Not 21 Övriga lån	56	Not 44 Medelantal anställda samt löner och ersättningar	74
Not 22 Derivat	57	Not 45 Avstämning av totalavkastningstabell	78
Not 23 Övriga finansiella placeringstillgångar	58	Not 46 Viktiga uppskattningar och bedömningar	79
		Styrelsens och verkställande direktörens underskrift	80

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Styrelsen och verkställande direktören för Folksam ömsesidig livförsäkring organisationsnummer 502006-1585 avger härmed årsredovisning för 2009, företags 96: e verksamhetsår.

Koncernstruktur

Folksam Liv är moderföretag i en koncern som förutom moderföretaget omfattar de helägda dotterföretagen inom Folksam Liv samt de delägda bolagen inom Folksam LO Pension respektive KPA AB. En redovisning av samtliga dotterföretag och intresseföretag lämnas i noterna 16-17.

Folksam

Folksamgruppen (Folksam) består av ett antal ömsesidiga försäkringsbolag vilka samverkar inom områdena distribution, administration och kapitalförvaltning för att nå stordriftsfördelar till nytta för kunderna. Folksam omfattar moderbolagen Folksam ömsesidig livförsäkring (Folksam Liv) och Folksam ömsesidig sakförsäkring (Folksam Sak) med dotterbolag samt KPA Liv, KPA Pension och Förenade Liv. I not 43, "Upplysningar om närstående", redovisas Folksamgruppen och de relationer som finns mellan de bolag som ingår.

Folksamns vision är att bidra till ett långsiktigt och hållbart samhälle där individen känner trygghet.

Folksam har under 2009 framförallt fokuserat på att utveckla relationen med befintliga kunder och öka avkastningen. Premievolymen har under 2009 ökat kraftigt inom fondförsäkring främst genom etableringen på förmedlarmarknaden. På kryssmarknaden (Avtalspension) har Folksam nära en fjärdedel av premieinkomsten, främst inom avtalsområdena KAP-KL och SAF-LO. Även inom detta område har premievolymerna ökat. Inom bil- och boendeförsäkring till privatkunder har en satsning på kombinationskunder bidragit till stärkta marknadsandelar och ökade premievolymer.

Den goda avkastningen under året har bidragit till fortsatt finansiell stabilitet och till positiva resultat inom såväl sak- som livförsäkringsverksamheten.

FOLKSAM , Mkr	2009	2008	2007	2006
Premier ⁽¹⁾	29 356	27 158	23 977	23 630
Förvalt kapital ⁽²⁾	242 646	211 401	183 957	175 826
Fondförsäkringstillgångar ⁽³⁾	38 158	24 600	26 557	27 343
Medelantal anställda ⁽⁴⁾	2 916	2 934	2 892	3 049

1) Premier omfattar premieintäkt i sakförsäkring, premieinkomst i livförsäkring samt inbetalningar från sparare i fondförsäkring

2) Förvalt kapital motsvarar tillgångar enligt totalavkastningstabell för bolagen med avdrag för bolagsstrategiska innehav, vilket i huvudsak avser värdet av dotterbolag, samt med tillägg för förvalt kapital i KP-Pensionsstiftelse och Folksam LO Fonder.

3) Placeringsstillgångar för vilka försäkringstagarna bär risken

4) Medelantalet anställda har beräknats med utgångspunkt från antalet arbetstimmar, betald tid, relaterade till en årsarbetstid.

Verksamhet Folksam Liv

Folksam Liv bedriver liv- och pensionsförsäkringsverksamhet med inriktning på den svenska marknaden. Bolaget tillhandahåller tjänstepensioner, privat pensionssparande, kapitalförsäkringar, grupplivförsäkring och annan riskförsäkring.

Folksam Liv är ett kundägt företag och har som främsta uppgift att skapa nytta för kunderna. Verksamheten drivs enligt ömsesidiga principer, vilket innebär att överskott som uppstår i verksamheten går tillbaka till försäkringstagarna i form av återbäring.

Verksamheten bedrivs inom tre affärssegment, Kollektivavtalad affär, Partner- och Företagsaffär samt Privat affär. De affärsdrivande segmenten stöds av koncerngemensamma funktioner.

Verksamhetsgrenen KP

I verksamhetsgrenen KP, inom Folksam Liv, försäkras såväl förmånsbestämda som premiebestämda kollektivavtalade och kompletterande pensionsutfästelser för anställda inom konsumentkooperationen och andra företag och organisationer med anknytning till folkrörelserna.

Kooperationens pensionsanstalt (KP) Fondförsäkring AB har under 2009 överlåtit hela sitt försäkringsbestånd till Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ) och därefter trätt i likvidation.

KP: s verksamhetskommitté utgör ett rådgivande organ till Folksam Livs styrelse och behandlar ärenden som rör KP: s verksamhetsgren inom Folksam Liv och har företrädare från KF, LO, PTK och Ledarna.

Resultat och marknad

Resultat

Resultatet före bokslutsdispositioner och skatt för 2009 uppgick i moderbolaget Folksam Liv till 22 641 (– 15 046) miljoner kronor. Den kraftiga resultatförbättringen beror på den positiva avkastningen i kombination med en minskning av de försäkringstekniska avsättningarna. Totalavkastningen uppgick till 10,3 (0,9) procent. Den väsentligt förbättrade avkastningen är en följd av den kraftiga börsuppgången under året i kombination med en ökad aktieexponering. Höjningen av räntor med långa löptider under 2009 har samtidigt medfört en minskning av de försäkringstekniska avsättningarna.

Driftskostnaderna i försäkringsrörelsen för moderbolaget minskade till 612 (670) miljoner kronor och förvaltningskostnadsprocenten uppgick till 0,6 (0,8) procent. De lägre driftkostnaderna beror främst på lägre pensionsavsättningar till följd av den goda avkastningen i pensionsstiftelsen.

Finansiell ställning

Solvensgraden visar på en god finansiell styrka och uppgick vid årsskiftet till 149 (117) procent vilket är en ökning med 32 procentenheter. Solvensen beskriver hur väl ett livförsäkringsbolag lever upp till de garanterade åtagandena gentemot kunderna. Förenklat uttryckt kan man säga att för varje hundralapp som garanteras kunden finns det tillgångar som är värda 149 kronor. Folksams starka solvens är också förutsättningen för att kunna ge bra framtida avkastning på förvaltad kapital.

Den kollektiva konsolideringen uppgick vid årets slut för premiebestämda försäkringar till 113 (105) procent och för förmånsbestämda försäkringar till 139 (126) procent. Den kollektiva konsolideringen beskriver förhållandet mellan bolagets tillgångar och hur mycket som fördelats till kunderna. Fördelningen omfattar både garanterade och ej garanterade åtaganden.

Den genomsnittliga återbäringsräntan före avdrag för skatt och avgifter har under 2009 för premiebestämd försäkring i verksamhetsgrenen KP Pension och försäkring varit 3,3 procent och för övrig premiebestämd försäkring 2,3 procent. Den positiva värdeutvecklingen under året innebar att återbäringsräntan från den 1 september kunde höjas från en procent i verksamhetsgrenen Folksam respektive tre procent i verksamhetsgrenen KP Pension och försäkring till fem procent i båda verksamhetsgrenarna. Den 1 januari 2010 höjdes återbäringsräntan ytterligare i verksamhetsgrenen KP Pension och försäkring, och då till nio procent.

Pensionstillägg på förmånsbestämda försäkringar har under 2009 räknats upp med 4,37 procent. För 2010 har beslut fattats om att lämna pensionstilläggen oförändrade och att räkna upp fribreven med 2,75 procent.

En ny produkt för traditionell försäkring i Folksam Liv lanserades i samband med omvalet inom SAF/LO-området 2009. Produkten med premiegaranti började säljas under andra halvåret och uppnådde en avkastning på 8,5 procent.

Premieinkomster och marknadsandelar

Premieinkomsten för egen räkning i moderföretaget minskade till 6 816 (7 143) miljoner kronor. Den lägre premievolymen beror på att föregående år påverkades av en engångseffekt på drygt en miljard kronor då KP: s Pensionsstiftelse genomförde inlösen av pensionsrätt till Folksam Liv. Premieinkomsten ökade såväl inom tjänstepension som inom individuell försäkring.

Under året har den nya grupp-försäkringslösningen "Sjuk- och efterlevandeförsäkring" helt ersatt den gamla grupplivförsäkringen. Den nya försäkringen attraherar yngre försäkringstagare i större utsträckning än vad den gamla gjorde. Anslutningen till försäkringen har ökat med över 50 procent.

Folksam är den fjärde största aktören på marknaden för fondförsäkring och övrig livförsäkring. Marknadsandelen minskade under året och uppgick till 10,2 (10,5) procent mätt i total premieinkomst enligt Försäkringsförbundets statistik. Folksam är tredje största aktören inom övrig livförsäkring (traditionell livförsäkring) med en marknadsandel på 10,9 (12,3) procent. Inom fondförsäkring ökade marknadsandelen till 9,0 (7,7) procent.

Folksam har nära en fjärdedel av premieinkomsten på den så kallade kryssmarknaden (Avtalspension) och är valbara inom de flesta avtalsområden. De största volymerna finns inom KAP-KL via KPA Pension och SAF-LO via Folksam LO Fondförsäkring. I slutet av 2009 deltog dotterbolaget Folksam Fondförsäkring i Collectums ITP-upphandling men kom tyvärr inte med som valbart bolag efter den slutliga förhandlingen.

Dotterföretag

Konsoliderade dotterföretag

Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag (publ) med dotterbolag Folksam LO Fond AB (publ) ägs till 51 procent av Folksam ömsesidig livförsäkring och till 49 procent av LO: s Försäkringshandelsbolag. Under 2009 har det inom Avtalspension SAF-LO varit omval för alla 1,3 miljoner löntagare. Målet för 2009 var att bibehålla positionen som marknadsledande inom fondförsäkring på den upphandlade marknaden SAF-LO. Den 31 januari 2008 hade bolaget 231 000 kunder med överförd premie inom SAF-LO. För att behålla dessa kunder, satsade bolaget på aktiviteter och kampanjer som har varit framgångsrika och volymen har bibehållits. Dessutom har nya kunder valt Folksam LO Pension. Premieinbetalningar har under 2009 uppgått till 2 872 (2 400) miljoner kronor.

Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ) är ett helägt dotterföretag som erbjuder fondförsäkringsprodukter inom tjänstepensionsområdet. Under 2009 har ytterligare ett steg tagits mot att bli en eftertraktad samarbetspartner inom förmedlarmarknaden.

På tre år har försäljningen via partner ökat från 250 miljoner kronor till 1 500 miljoner kronor. Under 2009 träffades avtal om förvärv av det norska försäkringsbolagets Vitals svenska bestånd med tillträde 1 januari 2010.

Reda Pensionsadministration AB är ett dotterbolag som levererar tjänster till externa uppdragsgivare och omsättningen uppgår till 45,5 Mkr.

Ej konsoliderade dotterföretag

Förenade Liv Grupp-försäkring AB (publ) är ett livförsäkringsaktiebolag, som firade sitt 60-års jubileum under året och bedriver försäkringsverksamhet avseende frivillig gruppliv-, gruppsjuk-, premiebefrielse- och gruppensions- samt gruppolycksfallsförsäkring. Förenade Liv visar för år 2009 ett resultat före bokslutsdispositioner och skatt om 246 (137) miljoner kronor. Premieinkomsten före återförsäkring ökade till 766 (730) miljoner kronor. Förenade Liv vann under 2009 upphandlingen av Unionens persongruppförsäkringar. Förenade Liv har under året utvecklat en ny sjukförsäkringsprodukt som ska kunna säljas under varumärkena Folksam, Förenade Liv och KPA Pension med Förenade Liv som försäkringsgivare. Marknaden för sjukvårdsförsäkringar beräknas öka till en miljon inom 3-5 år.

KPA-gruppen, med varumärket KPA Pension, erbjuder traditionell pensionsförsäkring, fondförsäkring, livförsäkring, pensionsadministration, valcentral och kapitalförvaltning med etisk inriktning. KPA-gruppen är marknadsledande inom pensionsområdet i kommunsektorn och kunderna är både arbetsgivare och anställda. Samtliga landsting och drygt 80 procent av Sveriges kommuner har avtal med bolag inom KPA-gruppen. Över en miljon anställda har sin pension i någon form hos KPA Pension.

KPA Pensions totala premieinkomster uppgick till nära 7,2 (7,0) miljarder kronor vilket är bäst någonsin för KPA Pensions försäkringsverksamhet. Av beloppet utgör drygt 6,2 (6,0) miljarder kronor premier för traditionell pensionsförsäkring. Totala premierna för individuella valet inom KAP-KL, där KPA Pensionsförsäkring AB är trygghetsalternativet för de som inte aktivt väljer pensionsförvaltare, uppgick till 5,3 (5,0) miljarder kronor. Resultatet inom KPA Pension har överträffat tidigare år. Både i livförsäkrings- och pensionsförsäkringsverksamheten har en mycket god avkastning bidragit till mycket goda resultat och ytterligare förstärkning av solvens i bolagen. Marknadsvärderingen av de försäkringstekniska avsättningarna i kombination med stigande diskonteringsränta under 2009, bidrar till det exceptionellt goda resultatet i KPA Pension och totalavkastningen uppgick till 12,4 procent. Solvensgraden har stärkts kraftigt och uppgår till 17,2 procent.

Under 2009 började två avtalsområden sina förhandlingar om nya pensionsavtal. KFO-LO och KFO-FTF/Handels beslutade att använda Pensionsvalet, en bifirma till KPA Pensionservice AB, som valcentral.

Likvidationen av Förenade Liv Livförsäkrings AB avslutades den 11 november 2009.

Övriga verksamhetsfrågor

Catrina Ingelstam utsågs till ny ekonomidirektör i Folksam i september och ingår i Folksams koncernledning. Catrina kommer närmast från en tjänst som ekonomichef på AMF.

Inger Rost har tillträtt tjänsten som ny internrevisionschef i oktober. Inger kommer närmast från en tjänst som risk- och säkerhetschef på Riksgälden.

Mikael Petersson har tilldelats årets pris i svensk försäkring av Svenska Försäkringsföreningen. Mikael, som är verksamhetsområdeschef i Folksam Region Syd, har tilldelats priset för sitt arbete med att bygga upp en försäkringsservice för kunder med invandrarbakgrund. En flerspråkig rikskundtjänst lämnar försäkringsservice på 17 olika hemspråk eller på lätt svenska.

Folksam har under året lanserat, ett räntefritt sparandepaket med en så kallad amanahfond.

Internetkontoret har bytt namn till "Mina sidor" och öppettiderna har förlängts till kl 23.00 för att möta kundernas efterfrågan på ökad tillgänglighet.

Den gemensamma funktionen för liv- och pensionsadministration har fortsatt arbetat med att se över och effektivisera samt öka kvaliteten i de administrativa processerna.

KP: s organisation inom Folksam Liv har med start 1 januari 2010 sammanförts med KPA Pensions organisation. Genomförandet är omfattande och bedrivs i projektform. Bolagen bedriver likartade tjänstepensionsaffärer och ska uppnå synergieffekter vid en sammanslagning.

Fondväljaren Trend är en ny produkt som kopplas till sparande i fondförsäkring. Fondväljaren placerar med utgångspunkt i Folksams ordinarie fondutbud.

Folksam har tecknat ett nytt avtal med Arbetsgivaralliansen innebärande att samtliga ishockeyklubbar i elitserien tecknar pensions-sjuk- olycksfalls- och livförsäkring i Folksam. Försäkringsskyddet motsvarar i stort sett skyddet för övriga grupper på arbetsmarknaden.

Kapitalförvaltning

Totalavkastningen 2009 på bolagets tillgångar blev 10,3 (0, 9) procent, motsvarande 10 091 (859) miljoner kronor.

Det som i huvudsak förklarar totalavkastningen är bolagets strategiska tillgångsfördelning, vilken bland annat styrs av försäkringsåtagandenas art och bolagets risktolerans. Under våren ökades bolagets aktieexponering vilket genom den fortsatta börsuppgången bidrog till totalavkastningen på ett positivt sätt. Aktieexponeringen ökade under året från ca 20 procent till cirka 34 procent. Bolagets innehav i Swedbank har givit ett väsentligt bidrag till aktieavkastningen, genom en kursuppgång på cirka 93 procent under året.

Under våren ökades också exponeringen i bostadsobligationer vilket lämnat ett positivt bidrag till avkastningen för räntebärande placeringar.

Marknadsutveckling

Inledningen av 2009 präglades av finanskrisen. Fram till i början av mars gick Stockholmsbörsen ner med cirka åtta procent och den svenska kronan försvagades med cirka tio procent. Valutasäkrade globala aktier föll med som mest drygt 11 procent, det vill säga, mätt i lokala valutor. På grund av den allt svagare svenska kronan föll ej valutasäkrade innehav i globala aktier med som mest cirka 22 procent.

Från och med början av mars förändrades bilden. Stora stimulanspaket från världens centralbanker och regeringar samt aggressiva styrräntesänkningar innebar att kreditmarknaderna började fungera bättre. Så småningom kom signaler om att konjunkturnedgången bromsats, vilket bidrog till en betydligt mer positiv börsutveckling och en kraftigt förstärkt krona. Långräntorna steg dock under våren sannolikt beroende, dels på att placerare sålde räntebärande värdepapper för att gå in på börsen, dels på förväntningar om högre inflation på ett par års sikt. Den 5-åriga nominella statsobligationsräntan som vid inledningen av året låg på historiskt låga två procent hade vid slutet av maj stigit till cirka 2,9 procent.

Efter en mer avvaktande börsutveckling under början av sommaren stärktes kronan ytterligare och världens börser fortsatte att stiga. Vid årets slut kunde ett mycket starkt börsår summeras med en uppgång på över 50 procent i Sverige och cirka 20 procent för "ej valutasäkrade globala aktier". På grund av att kronan stärktes med cirka fem procent under året blev utvecklingen för valutasäkrade globala aktier cirka 25 procent.

Under hösten har långräntetrenden varit fallande och den 5-åriga nominella statsobligationsräntan har fallit tillbaka till cirka 2,4 procent. Detta har totalt givit en uppgång på 0,4 procentenheter över året och en svag avkastning på nominella statsobligationer. På grund av den allt stabilare kreditmarknaden har skillnaden mellan statsobligationsräntor och bostadsobligationsräntor minskat mycket kraftigt, från 1,4 procentenheter vid årets ingång till 0,5 procentenheter vid årets utgång, vilket givit en bra avkastning på bostadsobligationer.

Marknaden för kommersiella fastigheter har varit svag under året medan marknaden för bostadsfastigheter i storstadsområden visat viss styrka. Denna styrka beror till stor del på låga räntor och fortsatt stabil utveckling på bostadsrättsmarknaden.

Totalavkastningstabell, moderföretaget

	Ingående marknads- värde	Utgående marknads- värde	Total- avkastning 2009	Total- avkastning 2009	Total- avkastning 2008	Total- avkastning 2007	Total- avkastning 2006
Mkr	2009-01-01	2009-12-31	Mkr	%	%	%	%
Räntebärande placeringar	60 620	61 685	1 806	3,0	10,2	2,4	0,9
Aktier	20 279	32 441	8 332	36,6	- 35,0	0,4	12,0
Alternativa placeringar	1 759	838	- 74	- 10,2	- 8,2	9,0	12,1
Fastigheter	8 871	7 794	114	1,2	1,0	18,0	13,8
Valuta ¹⁾	59	- 163	264				
Totalt investerings- portföljen	91 588	102 595	10 442	11,4	- 3,6	3,2	4,6
Bolagsstrategiska innehav	4 971	3 243	- 17	- 0,4	- 0,7	- 0,8	7,2
Summa	96 559	105 838	10 425	10,8	- 3,4	2,9	4,9
Säkringsinstrument	2 803	1 371	- 334				
Summa	99 362	107 209	10 091	10,3	0,9	1,8	4,2

¹⁾ Ändring av placeringsriktlinjer, valuta ny portföljgrupp

Totalavkastningstabellen är uppställd enligt rekommendation från Försäkringsförbundet. Utgångspunkten vid framtagandet av totalavkastningstabellen är bolagets placeringsriktlinjer och interna rapportering. I noten 45 redovisas hur totalavkastningstabellen är kopplad till resultat- och balansräkningen.

Finansiella risker i försäkringsåtaganden

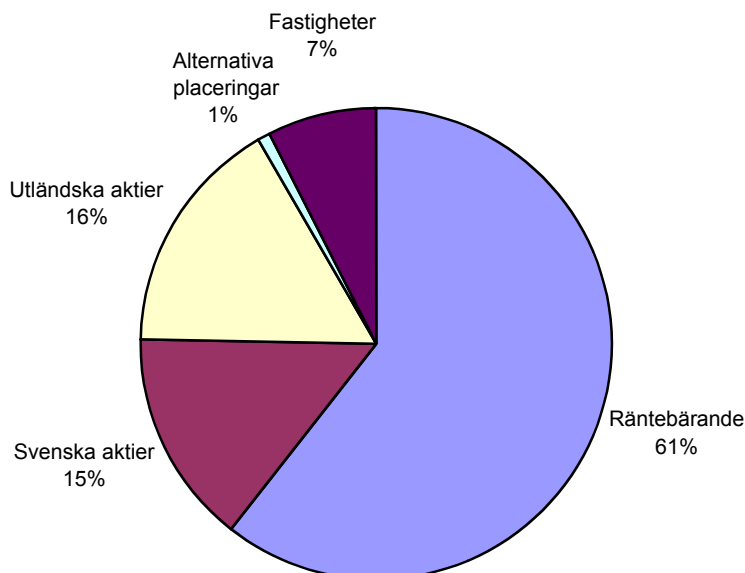
För de delar av bolagets verksamhet som omfattas av tjänstepensionsdirektivet har de försäkringstekniska avsättningarna, det vill säga nuvärdet av bolagets framtida åtaganden gentemot försäkringstagarna, sedan 2006 värderats med marknadsräntor. Genom beslut av Finansinspektionen värderas från och med 1 april 2008 även försäkringstekniska avsättningar i "övrig livförsäkringsverksamhet" med marknadsräntor. I och med att försäkringsavtalen löper över mycket lång tid följer att räntekänsligheten i avsättningarna blir betydande. Folksam Liv har anpassat sitt risktagande så att bolagets ekonomi inte ska påverkas fullt ut av ränteförändringar. Som ett komplement till bolagets räntebärande placeringar har därför Folksam Liv bland annat ingått så kallade ränteswapavtal (säkringsinstrument). Om räntenivåerna faller ökar värdet på säkringsinstrumenten vilket reducerar den effekt som ränterörelsen ger på åtagandena. Effekten blir det omvända om räntorna stiger – säkringsinstrumenten utvecklas negativt men bolaget kompenseras av minskad skuldbörda.

Resultat av finansiellt risktagande

I tabellen nedan redogörs för resultatet av bolagets samlade finansiella risktagande (mkr)

Kapitalavkastning	2009	2008
Summa kapitalavkastning enligt tabell	10 425	- 3 452
FTA och säkringsinstrument		
FTA	13 630	- 16 650
Säkringsinstrument	- 334	4 311
Summa	23 721	- 15 791

Placeringsstillgångarnas fördelning Folksam ömsesidig livförsäkring

Varumärket

Folksam är ett gemensamt varumärke för de båda bolagen Folksam Sak och Folksam Liv. Löpande genomförs undersökningar om kundernas och konsumenternas syn på Folksam. Utifrån dem ges en tydlig bild på hur varumärket uppfattas och vilka som är varumärkets styrkor respektive förbättringsområden. Folksam är ett välkänt varumärke. Det är ett av de mest nämnda varumärkena inom försäkring och sparande, när man efterfrågar spontan kännedom.

Genom att kontinuerligt arbeta med varumärket stärks bilden av Folksam, det vill säga hur Folksam uppfattas av kunder och konsumenter. Ett starkt varumärke innebär tydlighet och trygghet för kunden, vilket ökar möjligheterna att attrahera nya kunder och fördjupa relationerna med befintliga kunder. På detta sätt bidrar varumärkesarbetet till att nå Folksams affärsmål.

Under 2009 har en översyn av koncernens varumärkesstrategi genomförts vilken omfattar många hel- och delägda varumärken förutom Folksam. Ambitionen är att i ännu högre utsträckning visa vilka fördelar den kundägda formen innebär för kunderna. Det långsiktiga målet är att förstärka varumärket Folksam och ha försäkringsbranschens nöjdaste kunder. Den nya varumärkesstrategin kommer successivt att införas med start 2010.

Folksams mervärden

Ekologiskt perspektiv

De delar av Folksam som har störst möjlighet att påverka miljön till det bättre har miljöcertifierats enligt ISO 14001, den vedertagna internationella standarden inom miljöledningssystem. I dag är verksamheterna inom bil- och byggsador miljöcertifierade. För att minska

utsläppen vid tjänsteresor har Folksam en resepolicy som bland annat innebär effektivare bilåkning genom körscheman och särskilda besiktningsskador vid skadebesiktningar. Policyn ställer också krav på vilka färdmedel som ska användas på olika sträckor.

Med miljön i fokus vid skadereglering, ställs höga miljökrav på de entreprenörer som anlitas vid reparation av försäkrade hus och bilar. För att bli en av Folksams potentiella leverantörer måste en detaljerad miljökravspecifikation fyllas i. Det finns specifikationer för byggentreprenörer, bilverkstäder, bildemonteringsanläggningar, saneringsföretag och tvätterier. I dag har Folksam avtal med drygt 200 byggfirmor, 1 400 bilverkstäder och bildemonterare samt 40 tvätt- och saneringsföretag.

2001 övergick Folksam till Bra Miljöval-el för driften av de egna fastigheterna. 2008 övergick Folksam till att endast använda ursprungsmärkt vindkraft. Som ännu ett led i arbetet för en minskad växthuseffekt blev Folksam under 2006 ett klimatneutralt företag. Det innebär att Folksam årligen ser till att plantera så många nya träd som krävs för att neutralisera företagets årliga koldioxidutsläpp. Planteringen, som görs i Mexiko och Uganda, återbeskogar mark och binder kol men bidrar även till ökad ekologisk och social mångfald i odlingsområdena.

En revisionsgranskad hållbarhetsrapport redovisas varje år där mer utförlig beskrivning finns kring Folksams miljöarbete liksom andra mervärdesområden som Folksam prioriterar.

Ekonomiskt perspektiv

Folksam förvaltade under 2009 drygt 242 miljarder kronor för sina drygt fyra miljoner kunders räkning. Genom en sådan maktbas kan Folksam påverka och långsiktigt förändra samhället för att uppnå ökad hållbarhet och trygghet för individen. Företag som tar ansvar för miljö och mänskliga rättigheter är mer lönsamma på sikt. Genom kriterierna miljö, mänskliga rättigheter och antikorrupcion påverkas därför de företag Folksam investerar i. Förutom detta har Folksam även uteslutande kriterier som gäller tobak och klustervapen.

Genom aktiv bolagsstyrning kan Folksam påverka bolagen. Varje år studeras verksamheten i 2 000 till 3 000 bolag. Vissa av de företag som löper störst risk för att råka ut för incidenter beträffande miljö och mänskliga rättigheter identifieras och kontaktas med ett erbjudande om en genomgång av deras risksituation. Flera företag har efter en dialog med Folksam bland annat infört riktlinjer och mål för sitt miljöarbete.

Bolagsstyrningen hanterar även frågor om företagets ersättningsprogram där Folksam anser att programmen bör vara utformade på så sätt att de endast faller ut om de uppsatta målen uppfylls. Samtliga ersättningar till vd och ledande befattningshavare bör även vara tydligt redovisade i årsredovisningen.

Likaså arbetar Folksam för en jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser. Möjligheterna till långsiktig lönsamhet skadas när kompetenta kvinnor och män står utanför styrelserummen på grund av kön, ålder, nationalitet eller för att de tillhör "fel" nätverk. För landets börsföretag skulle ökad jämställdhet i styrelserna leda till ökad kompetens, vilket i sin tur ger bättre fungerande företag och i förlängningen högre vinster.

Trafiksäkerhetsforskning

Trafikskador innebär stora förluster för folkhälsan och samhällsekonomin men framför allt för individen. Folksam har drygt 30 års erfarenhet av forskning inom trafiksäkerhetsområdet, med tonvikt på studier av verkligt inträffade trafikolyckor. Den kunskap Folksams trafikforskning ger används för att rädda liv i trafiken. Färre trafikskador innebär även lägre kostnader för skador och därmed lägre trafikförsäkringspremier, vilket kommer Folksams kunder tillgodo. En stor del av Folksams trafiksäkerhetsforskning fokuserar på att kartlägga säkerhetsnivån hos olika bilar och deras skyddssystem. Andra områden är djupstudier av olyckor där bilar utrustats med svarta lådor, vilka används för att kunna kartlägga risken för olika personsador. Speciellt fokus har lagts på pisksnärtsskador. Ett annat kärnområde är barnsäkerhet i bil. Resultaten används bland annat till att informera och påverka allmänhet, företag och offentlig sektor om vikten av att prioritera säkerhet vid bilköp. De senaste åren har dödstaten i den svenska trafiken minskat kraftigt, till omkring 400 personer årligen. En viktig orsak till minskningen är utvecklingen av bilars säkerhetsnivå.

Personalinformation

Anställnings- och arbetsvillkor

Folksam är genom medlemskapet i Arbetsgivarorganisationen KFO bundet av kollektivavtal om löner och allmänna anställningsvillkor. För tjänstemän gäller tre avtal som träffats med Försäkringstjänstemannaförbundet (FTF), Handelsanställdas förbund samt Jusek, Civilekonomernas Riksförbund och Sveriges Ingenjörer. Det sistnämnda avtalet omfattar samtliga anställda som är medlemmar i ett fackförbund som i sin tur är medlem i SACO. För Folksams tjänstemän gäller kollektivavtal om tjänstepensioner, KTP-planen.

Från och med 2009 gäller samma kollektivavtal för Folksam och KPA. Från den 1 september 2009 är veckoarbetstiden förändrad till 38,75 timmar per vecka för alla. Löner och allmänna anställningsvillkor för Folksam-, Privat-, Företags- och TM-ombud är kollektivavtalsreglerade med Handelsanställdas förbund. Tjänstepensionen för ombuden (KAP) är kollektivavtalsreglerad mellan KFO och LO. Medeltal anställda samt löner och ersättningar med särskild specifikation på ersättningar till ledande befattningshavare redovisas under not 44.

Ett nytt samverkansavtal togs under året fram för att ge medarbetarna möjlighet att mer aktivt påverka beslutsfattandet. Avtalet är en vidareutveckling av medbestämmandelagen. Delaktighet bidrar till bättre beslut som främjar Folksams lönsamhet, kundnytta och konkurrenskraft.

Gemensam medarbetarundersökning

Under 2009 omarbetades Folksams medarbetarundersökning. Sex separata mätningar samordnades till en gemensam. Syftet med samordningen var dels ren kostnadsbesparing, dels en gemensam kraftsamling i arbetet för ökad kundnytta. Svarsfrekvensen blev 92 procent och totalresultatet visade mycket höga värden på bland annat kundfokus, ledarskap, mål- och resultatstyrning, engagemang och jämställdhet.

Långsiktigt arbete med kompetensförsörjning

För att kunna vara en attraktiv arbetsgivare och säkra kompetensförsörjningen på lång sikt tog Folksam under året fram en ny rekryteringsstrategi. Implementeringen påbörjas under 2010.

Ett av Folksams mål är att ha en systematisk chefsförsörjningsprocess som identifierar, utvärderar och utvecklar chefer till rätt uppdrag. Under året startades ett pilotprojekt som kommer att ge en bild av Folksams samlade ledarkompetens, samt främja en enhetlig chefsstruktur med tydliga krav på kompetens och ansvar i de olika rollerna.

Jämställdhet och mångfald

Folksam arbetar aktivt för att uppnå ökad jämställdhet och mångfald. Under 2009 förstärktes mångfaldsarbetet genom att alla chefer fick ett material att jobba med i sina arbetsgrupper. Syftet var både att förankra Folksams policy och plan för jämställdhet och mångfald, samt att öka engagemanget för frågorna lokalt.

Aktiv rehabilitering för friskare medarbetare

Sedan flera år arbetar Folksam målinriktat för minskad sjukfrånvaro och det har resulterat i successivt sjunkande sjuktal. Under året genomförde Folksam ett rehabiliteringsprojekt som omfattade samtliga medarbetare som varit sjukskrivna längre än fyra veckor. Projektet ledde till att större delen av deltagarnas sjukskrivningar avslutades. Totalt sett sjönk sjuktalet, vilket bidrar till att Folksams affärsverksamhet kan bedrivas mer kostnadseffektivt.

Bolagsstyrning

Bolagsstyrningen av Folksam Sak och Folksam Liv utgår från svensk lagstiftning, främst försäkringsrörelselagen, och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd. Eftersom Folksam är ett kundägt bolag finns inte några aktieägare i bolaget. På bolagsstämman företräds kunderna av särskilt valda delegater. De bestämmelser som finns i svensk kod för bolagsstyrning tillämpar Folksam för de delegerade. En separat bolagsstyrningsrapport och rapport om den interna kontrollen upprättas och finns presenterad på folksam.se.

Styrelsens arbete

Under året hölls elva styrelsemöten, dessutom fick styrelseledamöterna vid ett antal tillfällen information via e-post. Styrelsens båda utskott, Revisionsutskottet och Ersättningsutskottet, hade fyra respektive två sammanträden under året. Utskottsledamöterna hade därutöver kontakter via e-post och telefon.

Av Folksams styrande regelverk är ett 30-tal fastställda av styrelsen. Under året har styrelsen gått igenom dessa och vid behov reviderat respektive policy och instruktion. Vissa av regelverken fastställs årligen, oavsett om de förändras eller inte.

Inför varje ordinarie möte har styrelsen fått en skriftlig rapport av verkställande direktören, vilken behandlat viktigare händelser i Folksam, men också i branschen i övrigt.

I enlighet med en strategisk dagordning har styrelsen under året också behandlat bland annat följande frågor: Kontinuerligt följt upp förverkligandet av ett antal strategiska mål, compliancerapport, genomgång av dotterbolagens verksamhet och ekonomi, omvärlds- och konkurrentanalyser, riskhantering, internrevisionsrapporter, fastställande av återförsäkringsprogram samt sammanträffat med den auktoriserade revisorn.

I syfte att få tillfälle att diskutera strategiska och framåtblickande frågor mer ingående genomförde styrelsen under året en studie- och konferensresa. Temat för konferensen var "riskbaserad styrning ur ett styrelseperspektiv". Ämnet valdes som ett led i Folksams anpassningar till Solvens 2, det nya regelverket för styrning och uppföljning av försäkringsföretag inom EU vilket kommer att träda i kraft 2012. Delar av seminariet genomfördes tillsammans med Folksam Saks styrelse.

Styrelsen genomförde under året en styrelseutvärdering (i enlighet med Svensk kod för bolagsstyrning).

Strategiskt innehav i Swedbank

Under året deltog Folksam i Swedbanks nyemission och tecknade sammanlagt aktier för ca 1,4 miljarder kronor.

Folksamgruppen äger drygt nio procent av aktierna i Swedbank och elva sparbanksstiftelser i Sverige drygt två procent. Fristående sparbanker äger tillsammans cirka nio procent. Sammanlagt innehar dessa ägare drygt 20 procent av aktierna i Swedbank. En gemensam förklaring om ägarfrågor har utarbetats mellan dessa ägare. Huvudsyftet är att ange ägarnas avsikt med ägandet i Swedbank:

- att tillsammans äga minst 20 procent av aktierna i Swedbank
- att tillsammans utgöra en stabil och långsiktig ägargrupp i Swedbank med gemensam målsättning med ägandet.

Ägarnas målsättning är att Swedbank ska vara en självständig svensk bank byggd på de historiskt grundmurade värderingar som bidragit till att bygga de ekonomiska värden som i dag finns i Swedbank och svenska sparbanker, nämligen sund vardagsekonomi för privatpersoner och företag samt lokal förankring. Ägarnas syn är att dessa värderingar även i fortsättningen ska avspegla sig i bankens verksamhet. I några specifika frågor ska ägarna följa Swedbanks arbete med särskilt fokus. Det gäller till exempel lönsamhet, risknivå, soliditet, kundnöjdhet samt sundhet och traditionella sparbanksvärderingar. Ägarna avser att samråda och informera varandra löpande i dessa frågor, dock kommer ägarna att agera helt självständigt i beslut som rör ägandet

Folksamgruppens ägande i Swedbank per 31 december 2009

Bolag	Antal	Andel av röster och kapital i Swedbank
Folksam Sak	26 543 173	2,3 %
Folksam Liv	72 740 399	6,3 %
Delsumma	99 283 572	8,6 %
Folksam LO fonder	5 076 202	0,4 %
KPA Pensionsförsäkring	3 500 561	0,3 %
KPA Livförsäkring	157 024	0,0 %
KP pensionsstiftelse	917 026	0,1 %
Förenade Liv	79 529	0,0 %
Folksamgruppen total	109 013 914	9,4 %

Risker

Folksams risker hanteras enligt en koncerngemensam process som innebär en helhetssyn på koncernens riskexponering. Den koncernövergripande riskhanteringen syftar till att ge vd och styrelse en samlad bild över Folksams risker och att möjliggöra en effektiv styrning av de risker som identifieras. Övergripande riskhantering ökar Folksam förståelse och kunskap om de risker och möjligheter som berör gruppen på ett sammantaget och strukturerat vis

Folksams riskhantering delas in i tre olika områden där varje område består av olika riskkategorier som utgör en del av den totala riskbilden. De olika områdena är risker inom försäkringsverksamheten, finansverksamheten samt all verksamhet. Folksam Livs riskhantering redovisas under not 2, och där ges även upplysningar om risker inom försäkringsverksamheten och risker inom finansverksamheten.

Under 2010 har ett övergripande risk- och styrningsprogram startat i syfte att genomföra anpassningar till Solvens 2.

Programmet innehåller sex programområden: Styrning, Internkontroll, Riskhantering, Riskmodeller, Risk Data Management, Rapportering. Programmets organisation består av förändringsledning, som representeras av Koncernchefen, och en programledning som administreras och hålls samman av ett programkontor. Programmet följs upp med hjälp av en milstolpeplan som markerar större händelser i programmet och som används för att övervaka programmets förlopp.

Femårsöversikt och nyckeltal, Mkr

KONCERNEN	2009	2008	2007 ¹⁾	2006 ²⁾	2005
RESULTAT					
Premieinkomst för egen räkning	7 005	7 315	4 848	4 913	7 848
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	17 758	- 8 064	1 125	4 917	9 500
Försäkringsersättningar, netto	- 5 627	- 4 849	- 3 539	- 3 328	- 4 343
Förändring i livförsäkringsavsättningar	4 503	- 8 542	2 686	- 2 842	- 9 640
Driftskostnader i försäkringsrörelsen	- 945	- 970	- 724	- 706	- 682
Återbäring och rabatter, netto	- 261	- 12	- 8	- 404	- 19
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	22 433	- 15 122	4 597	2 720	2 664
Återstående kapitalavkastning	252	187	176	137	142
Övrigt	- 2	1	0	-	-
Årets resultat före skatt	22 683	- 14 934	4 772	2 857	2 806
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringsstillgångar till verkligt värde	139 863	121 529	98 687	83 588	76 868
Försäkringstekniska avsättningar	107 114	106 431	72 597	70 761	65 828
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	34 457	14 191	19 707	13 517	12 099
Uppskjuten skatteskuld	426	293	239	188	145
Övervärden i placeringstillgångar					
Placeringar i koncernföretag	1 887	2 101	625	457	215
Andra finansiella placeringstillgångar	-	-	-	-	18
Totalt konsolideringskapital	36 770	16 585	20 571	14 162	12 477
NYCKELTAL					
Resultat av kapitalförvaltningen					
Direktavkastning, procent	2,3	3,8	2,7	2,6	4,0
Totalavkastning, procent	10,6	1,1	2,0	6,5	9,9
Ekonomisk ställning					
Konsolideringsgrad, procent	525	227	424	288	159

¹⁾ Omräknat med anledning av ändrad värderingsprincip för försäkringstekniska avsättningar som inte klassificerats som tjänstepensionsförsäkringar. Tidigare år ej omräknade avseende denna principförändring

²⁾ Omräknat med anledning av övergång till redovisning enligt lagbegränsad IFRS. Tidigare år ej omräknade.

EJ KONSOLIDERADE DOTTERBOLAG	Förvaltnings- kostnads- procent	Direkt- avkastning procent	Total- avkastning procent	Kollektiv konsolide- ringsnivå procent
Förenade Liv Grupp-försäkring AB	1,8	2,7	7,5	-
KPA Livförsäkring AB	0,5	3,0	8,2	167
KPA Pensionsförsäkring AB (publ)	0,4	3,2	12,4	104

Femårsöversikt och nyckeltal, Mkr

MODERFÖRETAGET	2009	2008	2007 ¹⁾	2006 ²⁾	2005
RESULTAT					
Premieintäkt för egen räkning	723	459	15	–	–
Premieinkomst för egen räkning	6 093	6 684	4 644	4 744	4 915
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	10 314	677	894	2 325	5 301
Försäkringsersättningar, netto	– 5 608	– 4 831	– 3 522	– 3 307	– 3 744
Förändring i livförsäkringsavsättningar	11 998	– 17 338	2 916	– 67	– 3 289
Driftskostnader i försäkringsrörelsen	– 612	– 670	– 504	– 542	– 583
Återbäring och rabatter, netto	– 261	– 12	– 8	– 404	– 19
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	22 641	– 15 046	4 415	2 749	2 581
Övrigt	0	–	–	–	–
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	22 641	– 15 046	4 415	2 749	2 581
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringsstillgångar till verkligt värde	102 978	96 717	72 509	60 074	58 004
Försäkringstekniska avsättningar	72 896	84 497	46 031	46 639	46 470
Konsolideringskapital					
Eget kapital	32 249	12 030	19 279	13 540	12 195
Obeskattade reserver	1 238	902	625	291	128
Uppskjuten skatteskuld	89	38	67	93	99
Övervärden i placeringstillgångar					
Placeringar i koncernföretag	1 887	2 101	625	457	215
Andra finansiella placeringstillgångar	–	–	–	–	18
Summa totala övervärden	1 887	2 101	625	457	233
Totalt konsolideringskapital	35 463	15 071	20 596	14 381	12 655
Kollektivt konsolideringskapital	14 944	7 335	3 216	5 286	5 752
Kapitalbas	35 453	15 061	15 702	14 394	12 333
Erforderlig solvensmarginal	3 388	3 909	2 533	2 349	2 313
Kapitalbas för försäkringsgruppen	34 874	14 654	15 089	13 936	11 855
Erforderlig solvensmarginal för försäkringsgruppen	4 921	5 465	3 831	3 815	3 742
NYCKELTAL ³⁾					
Skadeförsäkringsrörelse					
Skadeprocent	0,7	0,5	–	–	–
Driftkostnadsprocent	0,1	0,2	–	–	–
Totalkostnadsprocent	0,8	0,7	–	–	–
Livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent	0,6	0,8	0,8	1,0	1,1
Anskaffningskostnadsprocent	2,3	2,6	2,8	2,5	3,6
Administrationskostnadsprocent för sparprodukter	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5
Administrationskostnadsprocent för riskprodukter	5,8	8,5	8,6	9,9	8,4
Resultat av kapitalförvaltningen					
Direktavkastning, procent	3,0	3,9	3,6	3,4	4,0
Totalavkastning, procent	10,3	0,9	1,8	4,2	9,9
Ekonomisk ställning					
Konsolideringsgrad, procent	520	211	442	303	251
Kollektiv konsolideringsnivå, procent					
Retrospektivreservmetoden	113,1	104,9	105,6	110,4	111,6
Pensionstilläggsmetoden	139,3	126,0	–	–	–

¹⁾ Omräknat med anledning av ändrad värderingsprincip för försäkringstekniska avsättningar som inte klassificerats som tjänstepensionsförsäkringar. Tidigare år ej omräknade avseende denna principförändring.

²⁾ Omräknat med anledning av övergång till redovisning enligt lagbegränsad IFRS. Tidigare år ej omräknade.

³⁾ Omräknat med nyckeltal avseende livförsäkringsrörelsen med anledning av redovisad skadeförsäkringsrörelse. Redovisade nyckeltal avseende direktavkastning för åren 2006-2009 är beräknade enligt FFFS 2008:26. Redovisad totalavkastning är beräknad enligt Sveriges Försäkringsförbunds rekommendation för rapportering av totalavkastning. För år 2005 är nyckeltalen beräknade enligt Försäkringsbranschens redovisningsnämnds (FRN) cirkulär 1/1993.

Särskilda redogörelser för tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper, för antal anställda och löner lämnas i anslutning till årsredovisningens noter.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Folksam Saks stämma tog beslut om återbetalning av en del av garantikapitalet. Återbetalningen av 1 500 miljoner kronor plus ränta genomfördes i december efter Finansinspektionens godkännande. Efter återbetalningen har Folksam Liv en kvarstående placering uppgående till 500 miljoner kronor.

Folksam Liv har tagit ett initiativ till att hantera den vikande anslutning till pensionärens grupplivförsäkring. Frågan väckte stort massmedialt intresse och samråd med pensionsorganisationerna ägde rum under början av 2010. Under 2011 kommer kunderna att få välja mellan tre alternativa försäkringslösningar. Från och med 2012 kommer ingen nyteckning ske i den gamla försäkringen.

Händelser efter balansdagen

Folksam Livkoncernen förvärvar per den 22 februari 8 645 000 aktier i PEAB, motsvarande 1,4 procent av rösterna och en investering på 376 miljoner kronor. Folksam Sakkoncernen förvärvar samtidigt 455 000 aktier, motsvarande 0,1 procent av rösterna eller en investering på 20 miljoner kronor. Ett samarbete med PEAB påbörjades under 2009 och fördjupas nu inom områdena tjänstepensioner, sak-, företags- och grupp-försäkring samt skadehantering. Samarbetet innebär också nya möjligheter inom affärsutveckling. Folksam Liv har tillsammans med Riksbyggen gått in som delägare i Tornet Bostadsproduktion, där även PEAB är delägare. Inriktningen är att producera hyreslägenheter i Stockholm, Göteborg och Öresundsregionen.

Framtida utveckling

Folksam fortsätter att fokusera på de fem strategiska områdena kundnytta, konkurrenskraft, tillväxt, ansvarsfull påverkan och attraktiv arbetsgivare.

Tjänstepensionsmarknaden är en marknad under kraftig tillväxt och upphandlingarna inom avtalspension fortsätter att pressa avgifterna. Förändringar inom flyttmarknad och beskattning av kapitalförsäkring kan också få betydelse för den fortsatta utvecklingen. Under 2010 ser Folksam fortsatta möjligheter att behålla en god försäljningsutveckling genom såväl den egna distributionen som genom förmedlare och samarbetspartners.

Förslag till vinstdisposition

Bolaget visar ett totalt resultat på 21 589 031 633,55 kronor.

Skadeförsäkringsrörelsen redovisar ett resultat på 44 150 180,00 kronor. Styrelsen och verkställande direktören föreslår stämman att årets resultat, 44 150 180,00 kronor, behandlas på följande sätt:

Till konsolideringsfonden avsätts 44 150 180,00 kronor

Livförsäkringsrörelsen redovisar ett resultat på 21 544 881 453,55 kronor. Styrelsen och verkställande direktören föreslår stämman att årets resultat, 21 544 881 453,55 kronor, behandlas på följande sätt:

Till konsolideringsfonden avsätts 21 544 881 453,55 kronor

RESULTATRÄKNING

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGS- RÖRELSEN				
Premieintäkt efter avgiven återförsäkring				
Premieintäkter	723	459	723	459
Premier för avgiven återförsäkring	–	–	–	–
	723	459	723	459
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	76	1	76	1
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)				
Utbetalda försäkringsersättningar	Not 6			
Före avgiven återförsäkring	– 59	– 12	– 59	– 12
Återförsäkrarens andel	–	–	–	–
Förändring i avsättning för oreglerade skador				
Före avgiven återförsäkring	– 503	– 223	– 503	– 223
Återförsäkrarens andel	–	–	–	–
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	Not 7			
Livförsäkringsavsättningar	– 91	– 148	– 91	– 148
Driftskostnader	Not 8			
Övriga tekniska kostnader	–	– 2	–	– 2
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	78	– 1	78	– 1

**TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGS-
RÖRELSEN**

Premieinkomst efter avgiven återförsäkring					
Premieinkomst	Not 3	6 292	6 866	6 104	6 694
Premier för avgiven återförsäkring		– 10	– 10	– 11	– 10
		6 282	6 856	6 093	6 684
Kapitalavkastning, intäkter	Not 4	6 978	7 423	6 950	7 362
Orealiserade vinster på placeringstillgångar					
Värdeökning av placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk					
Värdeökning på fondförsäkringstillgångar		7 722	–	32	–
Värdeökning på övriga placeringstillgångar	Not 5	8 362	6 569	8 362	6 569
Övriga tekniska intäkter		208	265	–	–
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)					
Utbetalda försäkringsersättningar	Not 6				
Före avgiven återförsäkring		– 5 743	– 5 210	– 5 493	– 5 191
Återförsäkrarens andel		2	2	2	2
Förändring i avsättning för oreglerade skador					
Före avgiven återförsäkring		678	595	447	595
Återförsäkrarens andel		– 2	– 1	– 2	– 2
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	Not 7				
Livförsäkringsavsättningar		12 145	– 17 219	12 145	– 17 219
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk					
Villkorad återbäring		– 24	13	– 24	13
Fondförsäkringsåtagande		– 7 722	8 583	– 32	16
Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)		– 261	– 25	– 261	– 12
Driftskostnader	Not 8	– 877	– 894	– 544	– 594
Kapitalavkastning, kostnader	Not 9	– 948	– 2 343	– 983	– 2 343
Orealiserade förluster på placeringstillgångar					
Värdeminskning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk		–	– 8 568	–	– 16
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	Not 10	– 4 226	– 11 164	– 4 123	– 10 896

RESULTATRÄKNING (FORTS.)

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Övriga tekniska kostnader	- 13	- 19	- 6	- 13
Rörelseresultat i andra företag än försäkringsbolag	12	199	-	-
Kapitalavkastning överförd till finansrörelsen	- 218	- 191	-	-
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	22 355	- 15 129	22 563	- 15 045
ICKE-TEKNISK REDOVISNING				
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	78	- 1	78	- 1
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	22 355	- 15 129	22 563	- 15 045
Kapitalavkastning, intäkter	Not 4	126	52	15
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	Not 5	85	61	14
Kapitalavkastning, kostnader	Not 9	- 47	- 9	- 4
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	Not 10	- 56	- 28	- 24
Kapitalavkastning överförd från livförsäkringsrörelsen		218	-	-
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		- 76	- 76	- 1
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	22 683	- 14 935	22 641	- 15 046
Bokslutsdispositioner	Not 12	-	- 336	- 276
Resultat före skatt	22 683	- 14 935	22 305	- 15 322
Skatt på årets resultat	Not 13	- 954	- 716	- 816
ÅRETS RESULTAT	21 692	- 16 020	21 589	- 16 138
Hänförligt till:				
Försäkringstagarna		21 619	- 16 005	
Minoritetsintressen		63	- 15	

RESULTATANALYS

Livförsäkringsrörelse					
Tjänstepensionsförsäkring					
Moderföretaget					
Mkr	Total	Förmåns- bestämd försäkring	Avgifts- bestämd traditionell försäkring	Fond- försäkring	Tjänste- anknuten sjukför- sättning samt PB
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	6 827	955	1 324	1	322
Premier för avgiven återförsäkring	- 11	0	- 2	0	- 4
Premier för egen räkning	6 816	955	1 322	1	318
Kapitalavkastning, intäkter	7 002	1 336	1 963	-	158
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	8 455	1 648	2 383	32	196
Utbetalda försäkringsersättningar					
Före avgiven återförsäkring	- 5 552	- 616	- 890	0	- 254
Återförsäkrarens andel	2	-	0	-	1
Förändring i avsättning för oreglerade skador					
Före avgiven återförsäkring	- 56	-	21	-	330
Återförsäkrarens andel	- 2	-	-	-	- 2
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar f e r	11 998	2 414	1 999	- 32	1
Återbäring och rabatter f e r	- 261	-	0	-	-
Driftskostnader	- 612	- 59	- 107	- 7	- 18
Kapitalavkastning, kostnader	- 992	- 107	- 235	-	- 14
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	- 4 151	- 926	- 1 233	-	- 108
Övriga tekniska kostnader	- 6	-	- 1	-	0
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	78	-	-	-	-
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	22 563	4 645	5 222	- 6	610
Avvecklingsresultat före avgiven återförsäkring	475	-	0	-	259
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring					
Livförsäkringsavsättningar	68 152	11 299	20 262	-	8
Avsättning för oreglerade skador					
Avsättning för fastställda skador	127	-	3	1	-
Avsättning för ej fastställda skador	1 801	-	-	-	224
Avsättning för sjukräntor	1 676	-	49	-	1 236
Skadebehandlingsreserv	152	-	-	-	77
Summa avsättning oreglerade skador	3 756	-	52	-	1 537
Avsättning för återbäring och rabatter	680	-	-	-	-
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk, före avgiven återförsäkring					
Villkorad återbäring	156	-	33	-	-
Fondförsäkringsåtaganden	152	-	-	152	-
Summa försäkringstekniska avsättningar för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risk	308	-	33	152	-
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar					
Avsättning för oreglerade skador	19	-	-	-	15
Konsolideringsfond	10 660	2 440	3 427	-	11

RESULTATANALYS

Moderföretaget	Livförsäkringsrörelse			Skadeförsäkringsrörelse	
	Övrig livförsäkring			Mottagen återförsäkring	Sjukdom och olycksfall
	Individuell traditionell livförsäkring	Uppsägbar sjuk- & olycksfallsförsäkring - samt PB	Gruppliv- och tjänstegruppliv försäkring		
Mkr					
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	1 831	76	1 587	8	723
Premier för avgiven återförsäkring	0	0	- 5	0	-
Premier för egen räkning	1 831	76	1 582	8	723
Kapitalavkastning, intäkter	3 119	43	329	2	52
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	3 693	51	389	2	61
Utbetalda försäkringsersättningar					
Före avgiven återförsäkring	- 2 506	- 66	- 1 159	- 2	- 59
Återförsäkrarens andel	0	1	0	0	-
Förändring i avsättning för oreglerade skador					
Före avgiven återförsäkring	2	56	36	0	- 503
Återförsäkrarens andel	0	0	-	0	-
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar f e r	7 718	6	- 18	-	- 91
Återbäring och rabatter f e r	- 1	-	- 260	-	-
Driftskostnader	- 241	- 23	- 89	0	- 68
Kapitalavkastning, kostnader	- 560	- 8	- 59	0	- 9
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	- 1 657	- 23	- 175	- 1	- 28
Övriga tekniska kostnader	- 3	0	- 2	-	-
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-	-	-	-	78
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	11 395	113	574	9	-
Avvecklingsresultat före avgiven återförsäkring	- 4	63	154	3	-
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring					
Livförsäkringsavsättningar	36 201	40	95	-	247
Avsättning för oreglerade skador					
Avsättning för fastställda skador	49	0	74	-	-
Avsättning för ej fastställda skador	-	62	817	-	698
Avsättning för sjukräntor	-	344	17	19	11
Skadebehandlingsreserv	-	28	25	-	22
Summa avsättning oreglerade skador	49	434	933	19	731
Avsättning för återbäring och rabatter					
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk, före avgiven återförsäkring					
Villkorad återbäring	123	-	-	-	-
Fondförsäkringsåtaganden	-	-	-	-	-
Summa försäkringstekniska avsättningar för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risk	123	-	-	-	-
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar					
Avsättning för oreglerade skador	0	3	-	-	1
Konsolideringsfond	2 146	12	2 542	-	82

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR Mkr		Koncernen		Moderföretaget	
		2009	2008	2009	2008
Immateriella tillgångar	Not 14				
Andra immateriella tillgångar		18	50	–	–
Goodwill		34	–	–	–
		52	50	–	–
Placeringstillgångar					
Byggnader och mark	Not 15	7 924	8 630	2 481	3 137
Placeringar i koncern- och intresseföretag					
Aktier och andelar i koncernföretag	Not 16	1 434	1 434	5 529	5 491
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag		2	–	194	194
Aktier och andelar i intresseföretag	Not 17	929	985	25	25
		2 365	2 419	5 748	5 710
Andra finansiella placeringstillgångar					
Aktier och andelar	Not 18	33 178	22 430	32 957	22 200
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Not 19	57 630	56 441	57 316	56 100
Lån med säkerhet i fast egendom	Not 20	0	0	0	0
Övriga lån	Not 21	204	1 223	204	1 223
Derivat	Not 22	1 708	4 026	1 708	4 026
Övriga finansiella placeringstillgångar	Not 23	676	2 302	526	2 152
		93 396	86 422	92 711	85 701
Summa placeringstillgångar		103 737	97 521	100 940	94 548
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk					
Fondförsäkringstillgångar		34 292	21 907	152	68
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar					
Avsättning för oreglerade skador	Not 31	38	36	19	22
		38	36	19	22
Fordringar					
Fordringar avseende direkt försäkring	Not 24	9	18	19	13
Fordringar avseende återförsäkring		3	4	10	10
Övriga fordringar	Not 25	387	430	286	331
		399	452	315	354
Andra tillgångar					
Materiella tillgångar	Not 27	25	30	14	16
Kassa och bank		7 838	8 290	6 904	7 324
Övriga tillgångar		2	8	–	–
		7 865	8 328	6 918	7 340
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter					
Upplupna ränte- och hyresintäkter		1 065	1 096	1 071	1 102
Förutbetalda anskaffningskostnader	Not 28	176	148	36	35
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Not 29	67	145	29	124
		1 308	1 389	1 136	1 261
SUMMA TILLGÅNGAR		147 639	129 633	109 480	103 593

BALANSRÄKNING

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER Mkr	Koncernen		Moderföretaget		
	2009	2008	2009	2008	
Eget kapital					
Eget kapitalandel i obeskattade reserver	914	670	–	–	
Konsolideringsfond	10 794	28 168	10 660	28 168	
Andra fonder					
Reservfond	0		–	–	
Kapitalandelsfond	0	24	–	–	
Balanserad vinst eller förlust	1 057	1 334	–	–	
Årets resultat	21 692	– 16 005	21 589	– 16 138	
	34 457	14 191	32 249	12 030	
Minoritetsintressen	1 544	1 512	–	–	
Obeskattade reserver					
Periodiseringsfond	–	–	1 238	902	
Försäkringsteknisk avsättning (före avgiven återförsäkring)					
Livförsäkringsavsättning	Not 30	68 152	80 205	68 152	80 205
Avsättning för oreglerade skador	Not 31	3 807	3 742	3 756	3 699
Avsättning för återbäring och rabatter	Not 32	680	432	680	432
		72 639	84 379	72 588	84 336
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk (före avgiven återförsäkring)					
Villkorad återbäring	Not 33	156	93	156	93
Fondförsäkringsåtaganden	Not 34	34 319	21 960	152	68
Avsättningar för andra risker och kostnader					
Avsättningar för skatter	Not 35	432	293	89	38
Depåer från återförsäkrare		6	4	6	4
Skulder					
Skulder avseende direkt försäkring	Not 36	4	35	–	28
Skulder avseende återförsäkring		2	7	2	7
Skulder till kreditinstitut		376	376	–	–
Derivat	Not 22	631	1 259	631	1 259
Övriga skulder	Not 37	2 659	5 056	2 083	4 478
		3 672	6 733	2 716	5 772
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter					
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 38	414	468	286	350
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		147 639	129 633	109 480	103 593
STÄLLDA PANTER	Not 40	135 008	113 740	100 410	92 662
ANSVARSFÖRBINDELSER	Not 41	531	–	531	346
ÅTAGANDEN	Not 42	1 841	1 228	1 841	1 156

RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

Mkr	BUNDET EGET KAPITAL							TOTALT
	Eget kapital andel i obesk. reserv	Konsoli- derings- fond	Kapital- andels- fond	Balans- erad förlust	Årets resultat	Eget kapital hänförlig till tagarna	Minoritets- intresse	Totalt eget kapital
Koncernen								
Justerad ingående balans 2008-01-01	454	15 801	0	- 443	3 895	19 707	230	19 937
Föregående års vinstdisposition	0	3 478	-	417	- 3 895	-	-	-
Övrig förskjutning mellan bundet och fritt eget kapital	200	-	-	- 200	-	-	-	-
Årets förskjutning av beskattade reserver	16	-	-	-	-	16	-	16
Under räkenskapsåret tilldelad återbäring	-	- 1 306	-	0	-	- 1 306	-	- 1 306
Beståndsoverlåtelse	-	- 22	-	-	-	- 22	-	- 22
Effekt av samgående KP	-	10 218	-	1 520	-	11 738	1 297	13 035
Avsättning till kapitalandelsfond	-	0	- 203	0	0	- 203	-	- 203
Omräkningsdifferens	-	-	227	40	-	267	-	267
Årets resultat	-	-	0	-	- 16 005	- 16 005	- 15	- 16 020
Summa förmogenhetsförändringar, exklusive transaktioner med ägare	670	28 169	24	1 334	- 16 005	14 192	1 512	15 704
Utdelning	-	-	-	-	-	-	0	-
Utgående balans 2008-12-31	670	28 169	24	1 334	- 16 005	14 192	1 512	15 704
Ingående balans 2009-01-01	670	28 169	24	1 334	0	14 192	1 512	15 704
Föregående års vinstdisposition	-	- 16 005	-	0	16 005	-	-	-
Övrig förskjutning mellan bundet och fritt eget kapital	-	-	-	0	-	-	-	-
Årets förskjutning av beskattade reserver	244	-	-	- 244	-	-	-	-
Under räkenskapsåret tilldelad återbäring	-	- 1 370	-	0	-	- 1 370	-	- 1 370
Avsättning till kapitalandelsfond	-	-	47	- 33	-	14	-	14
Omräkningsdifferens	-	-	- 71	-	-	- 71	-	- 71
Årets resultat	-	-	0	-	21 692	21 692	32	21 724
Summa förmogenhetsförändringar, exklusive transaktioner med ägare	914	10 794	-	1 057	21 692	34 457	1 544	36 001
Utdelning	-	-	-	-	-	-	0	-
Utgående balans 2009-12-31	914	10 794	-	1 057	21 692	34 457	1 544	36 001

Mkr	Konsolideringsfond	Årets resultat	Totalt Eget kapital
Moderföretaget			
Ingående balans 2008-01-01	15 801	3 478	19 279
KP Pensionskassa	10 218	–	10 218
Beståndsöverlåtelse	– 22	–	– 22
Föregående års vinstdisposition	3 478	– 3 478	–
Under räkenskapsåret tilldelad återbäring	– 1 307	–	– 1 307
<u>Årets resultat</u>	–	– 16 138	– 16 138
Utgående balans 2008-12-31	28 168	– 16 138	12 030
Ingående balans 2009-01-01	28 168	– 16 138	12 030
Föregående års vinstdisposition	– 16 138	16 138	–
Under räkenskapsåret tilldelad återbäring	– 1 370	–	– 1 370
<u>Årets resultat</u>	–	21 589	21 589
Utgående balans 2009-12-31	10 660	21 589	32 249

KASSAFLÖDESANALYS

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Resultat före bokslutsdispositioner ¹⁾	22 683	- 14 935	22 641	- 15 046
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet ²⁾	- 18 547	22 606	- 18 765	19 883
Betald skatt	- 970	- 979	- 754	- 888
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	3 166	6 692	3 122	3 949
Förändring av placeringstillgångar, livförsäkring ³⁾	- 44	2 942	- 90	5 419
Förändring av placeringstillgångar/försäkrings- tekniska avsättningar, fondförsäkring, netto ⁴⁾	- 55	0	0	
Förändring av övriga rörelsefordringar	42	- 748	78	89
Förändring av övriga rörelseskulder	- 1 019	- 3 253	- 1 175	- 3 937
Utbetald återbäring från konsolideringsfonden	- 1 370	- 1 329	- 1 370	- 1 330
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	720	4 304	565	4 190
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Effekt av samgående/beståndsöverlåtelse ⁴⁾	1	363	-	124
Nettoinvestering i koncernföretag ⁵⁾	3	-37	82	71
Nettoinvestering i intressebolag ⁶⁾	-	-	-	-
Nettoinvestering i övriga placeringstillgångar ⁷⁾	18	-	-	-
Förändring av materiella och immateriella tillgångar	- 97	- 11	0	- 11
KASSAFLÖDE FRÅN INVESTERINGSVERKSAMHETEN	- 75	315	82	184
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Utbetald Utdelning	- 31	- 2	-	-
KASSAFLÖDE FRÅN FINANSIERINGSVERKSAMHETEN	- 31	- 2	-	-
ÅRETS KASSAFLÖDE	614	4 617	647	4 374
Likvida medel vid årets början ⁸⁾	6 964	2 172	5 999	1 450
Kursdifferens i likvida medel	212	175	212	175
Likvida medel vid årets slut ⁹⁾	7 791	6 964	6 858	5 999
	614	4 617	647	4 374
1) Betalda och erhållna räntor och utdelningar	2009	2008	2009	2008
Under perioden betald ränta	- 27	- 29	- 21	- 29
Under perioden erhållen ränta	2 564	2 506	2 555	2 468
Under perioden erhållen utdelning	810		788	933
Summa betalda och erhållna räntor och utdelningar	3 348	2 477	3 322	3 372
2) Poster som inte ingår i kassaflödet	2009	2008	2009	2008
Nedskrivningar	3	- 37	7	- 19
Avskrivningar	35	39	2	- 10
Icke utdelad resultatandel i intresse- och kommanditbolag	- 15	- 112	- 143	81
Realiserad vinst (-) / förlust (+)	- 3 813	791	- 3 829	785
Orealiserad vinst (-) / förlust (+)	- 4 228	4 705	- 4 273	4 337
Valutakursvinst (-) / förlust (+)	708	- 2 038	708	- 2 038
Förändring av upplupet anskaffningsvärde räntebärande värdepapper	447	- 338	447	- 337
Förändring av avsättningar avseende försäkringsavtal	- 11 747	17 052	- 11 747	17 052
Förändring av skulder avseende investeringsavtal	63	2 544	63	32
Summa poster som inte ingår i kassaflödet	- 18 547	22 606	- 18 765	19 883
3) Förändring av placeringstillgångar, livförsäkring	2009	2008	2009	2008
Investering i placeringstillgångar, livförsäkring	- 62 876	5 938	- 62 876	- 81 136
Försäljning av placeringstillgångar, livförsäkring	62 834	- 2 996	62 786	86 555
Summa förändring av placeringstillgångar	- 44	2 942	- 90	5 419

KASSAFLÖDESANALYS

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
4) Förändring av placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar fondförsäkring, netto				
Investering i placeringstillgångar, fondförsäkring	- 4 500	- 3 987	- 56	- 42
Förändring av försäkringstekniska avsättningar, fondförsäkring	4 445	3 987	56	42
Summa förändring av placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar fondförsäkring, netto	- 55	0	0	0
5) Effekt av samgående/beståndsöverlåtelse	2009	2008	2009	2008
Byggnader och mark	-	4 676	-	-
Finansiella tillgångar	758	29 296	-	30 995
Övriga tillgångar	25	1 534	-	497
Likvida medel	1	363	-	124
Summa tillgångar	784	35 869	-	31 616
Avsättningar	- 768	- 22 349	-	- 21 358
Övriga skulder	- 16	- 483	-	- 40
Summa avsättningar och skulder	784	- 22 832	-	- 21 398
Totalt	0	13 037	-	10 218
Påverkan likvida medel	1	363	-	124
2008 har samgående skett mellan Folksam Liv och KP.				
6) Nettoinvestering i koncernföretag	2009	2008	2009	2008
Investering i koncernföretag	-	- 37	-	- 255
Försäljning av koncernföretag	3	-	82	326
Summa nettoinvestering i koncernföretag	3	- 37	82	71
7) Nettoinvestering i intresseföretag	2009	2008	2009	2008
Investering i intresseföretag	-	-	-	-
Försäljning av intresseföretag	-	-	-	-
Summa nettoinvestering i intresseföretag	-	-	-	-
8) Nettoinvestering i övriga placeringstillgångar	2009	2008	2009	2008
Investering i placeringstillgångar	- 12	-	-	-
Försäljning av placeringstillgångar	30	-	-	-
Summa nettoinvestering i placeringstillgångar	18	-	-	-
9) Delkomponenter som ingår i likvida medel	2009	2008	2009	2008
Kassa och banktillgodohavanden	7 837	8 289	6 904	7 324
Kortfristiga placeringar jämställda med likvida medel	- 46	- 1 325	- 46	- 1 325
Summa delkomponenter som ingår i likvida medel	7 792	6 964	6 858	5 999
Som kortfristiga placeringar har klassificerats ej likviderade affärer avseende aktier och obligationer vilka likvidregleras i nära anslutning till affärsdagen.				
Ej tillgängliga likvida medel	2009	2008	2009	2008
Valutarestriktioner	-	-	-	-
Andra legala restriktioner	2 387	2 262	2 387	2 262
Summa ej tillgängliga likvida medel	2 387	2 262	2 387	2 262

Noter

Not 1. Redovisningsprinciper

Allmän information

Årsredovisningen avges per 31 december 2009 och avser räkenskapsåret 2009 för Folksam ömsesidig livförsäkring som är ett ömsesidigt försäkringsbolag med säte i Stockholm.

Adressen till huvudkontoret är Bohusgatan 14, 106 60 Stockholm och organisationsnummer är 502006-1585.

Överensstämmelse med normgivning och lag

Folksam Livs årsredovisning och koncernredovisning är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2008:26) och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2. Folksam Liv tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och FFFS 2008:26. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen med de undantag som beskrivs i avsnittet om Moderbolagets redovisningsprinciper.

Förutsättningar vid upprättande av försäkringsföretagets finansiella rapporter

Försäkringsföretagets funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste miljontal. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen, samt finansiella skulder i fondförsäkringar. Även fastigheter värderas till verkligt värde.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Vid upprättande av de finansiella rapporterna i enlighet med lagbegränsad IFRS görs bedömningar och uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Verkliga utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. I not 46 beskrivs bedömningar och uppskattningar som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna .

De viktigaste antagandena som påverkar redovisade belopp för tillgångar och skulder är relaterade till de försäkringstekniska avsättningarna, se not 30-34. Avsättningarna kontrolleras och utvärderas löpande i det ordinarie boksluts- och prognosarbetet. Eventuellt överskott eller underskott redovisas i sin helhet i resultaträkningen som ett avvecklingsresultat. Betydelsen av respektive antagande visas i känslighetsanalys i not 2, Upplysningar om risker.

De nedan angivna redovisningsprinciperna har, med undantag för åren 2005-2006 i femårsöversikten, tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rapporterna om inte annat framgår nedan.

Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 24 mars 2010. Resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på stämman den 21 april 2010.

Ändrade redovisningsprinciper

Ändrade redovisningsprinciper föranledda av nya eller ändrade IFRS

Nedan beskrivs vilka ändrade redovisningsprinciper som företaget tillämpar från och med 1 januari 2009. Övriga ändringar av IFRS med tillämpning från och med 2009 har inte haft någon väsentlig effekt på företagets redovisning.

Upplysningar om finansiella instrument

Ändringar i IFRS 7 Finansiella instrument: Upplysningar med tillämpning från 1 januari 2009 påverkar företagets finansiella rapportering från och med årsredovisningen för 2009. Ändringarna medför huvudsakligen nya upplysningskrav om finansiella instrument värderade till verkligt värde i balansräkningen. Instrumenten delas in i tre nivåer beroende på kvaliteten på indata i värderingen. Indelningen i nivåer avgör hur och vilka upplysningar som ska lämnas om instrumenten; där nivå 3 med lägst kvalitet på indata omfattas av mer upplysningskrav än de andra nivåerna. Dessa upplysningskrav har främst påverkat not 26 nedan.

Enligt övergångsbestämmelserna i IFRS 7 behöver under första tillämpningsåret jämförande upplysningar inte lämnas för de upplysningar som föranleds av ändringarna. Företaget har valt att inte lämna jämförande information för 2008.

Framtida redovisningsprinciper

Koncernredovisningen kommer från och med räkenskapsåret 2010 att upprättas i enlighet med IAS-förordningen, då möjligheten för onoterade finansiella företag att upprätta koncernredovisningen enligt så kallad lagbegränsad IFRS upphör.

Konsolideringsprinciper

Dotterföretag

Folksam Liv konsoliderar dotterföretag i vilka moderföretaget har ett direkt eller indirekt innehav på mer än 50 procent av röstetalet eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över styrningen av företaget och äger en andel. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras.

Koncernredovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden. Förvärvsmetoden innebär att ett förvärv av dotterföretag beaktas som en transaktion varigenom moderföretaget indirekt förvärvar dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder och eventalförpliktelser.

Dotterföretags finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör. Från och med förvärvstidpunkten inkluderas i koncernredovisningen det förvärvade företagets intäkter och kostnader, identifierbara tillgångar och skulder liksom eventuell uppkommen goodwill eller negativ goodwill. Avyttrade företag inkluderas i koncernredovisningen för tiden fram till tidpunkten för avyttring.

Från och med 1 juli 2000 konsolideras inte ej vinstutdelande livförsäkringsaktiebolag. De ej vinstutdelande livförsäkringsaktiebolagen framgår av not 16. Hela överskottet i livförsäkringsaktiebolagen tillfaller försäkringstagarna i form av återbäring och kan således inte disponeras av moderföretaget.

Koncernen förvaltar investeringsfonders tillgångar för kunders räkning efter i förväg bestämda och av Finansinspektionen godkända fondbestämmelser. Inom ramen för de godkända fondbestämmelserna erhåller därefter koncernen förvaltningsavgifter samt provisioner för det förvaltningsuppdrag som utförts.

Tillgångarnas avkastning tillfaller kunderna. Koncernen har inte någon möjlighet att kontrollera eller dominera beslutsfattandet i investeringsfonderna för att uppnå ekonomiska förmåner, då förvaltningen av dessa styrs av fondbestämmelserna. Koncernens ersättning och risk är begränsad till avgiftsuttaget. I vissa fall gör även koncernföretag placeringar i investeringsfonder. Andelar i investeringsfonderna representerar inget inflytande, oavsett om andelsinnehavet överstiger 50 procent eller ej. Sammantaget utgör ovan nämnda förhållanden grunden för att investeringsfonderna inte konsolideras.

Intresseföretag

Aktieinnehav i vilka Folksam har lägst 20 och högst 50 procent av rösterna eller på annat sätt har ett betydande inflytande över den driftsmässiga eller finansiella styrningen, redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Metoden bygger på att det bokförda värdet av aktier i intresseföretag förändras med den årliga resultatandelen. Motsvarande belopp redovisas i resultaträkningen under posterna "Kapitalavkastning, intäkt" respektive "Kapitalavkastning, kostnad" i det tekniska resultatet. Redovisade vinstandelar är ej att betrakta som disponibla för ägarkoncernen och därför sker en omföring till kapitalandelsfonden.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Orealiserade vinster som uppkommer från transaktioner med intresseföretag elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i företaget. Orealiserade förluster elimineras på samma sätt som orealiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Försäkringsföretagets funktionella valuta är svenska kronor och vid värdering av tillgångar och skulder i utländsk valuta används balansdagens stängningskurser. Valutakursförändringar redovisas i resultaträkningen netto på raden "Kapitalavkastning, intäkter" respektive "Kapitalavkastning, kostnader".

Utländska verksamheters finansiella rapporter

Tillgångar och skulder i utlandsverksamheter, inklusive andra koncernmässiga över- och undervärden, omräknas från utlandsverksamhetens funktionella valuta till koncernens rapporteringsvaluta, svenska kronor, till den valutakurs som råder på balansdagen. Intäkter och kostnader i en utlandsverksamhet omräknas till svenska kronor till en genomsnittskurs som utgör en approximation av de valutakurser som förelegat vid respektive transaktionstidpunkt. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av utlandsverksamheter redovisas direkt mot eget kapital i en omräkningsreserv.

Försäkringsavtal och investeringsavtal

Folksam Liv har genomfört en klassificering av alla avtal utifrån den försäkringsrisk de innehåller och därmed den ekonomiska påverkan som en försäkringshändelse har för bolaget. För att räknas som ett försäkringsavtal ska den ekonomiska påverkan vara betydande. Bolaget har bedömt att den ekonomiska påverkan är betydande om försäkringsrisken är minst fem procent.

Även för pensionsförsäkringsavtal med försäkringsrisk mindre än fem procent som tecknas utan personlig rådgivare bedöms den ekonomiska påverkan vara betydande. Är ekonomisk påverkan försumbar räknas avtalet som ett finansiellt instrument. Klassificeringen styr dock inte om avtalen redovisas som försäkringsavtal eller delas upp på en försäkringsdel och en finansiell del, s.k. unbundling.

Bolaget har valt att dela upp fondförsäkringsavtal och avtal med villkorad återbäring på en försäkringsdel och en finansiell del, s.k. unbundling. Redovisning av de finansiella delarna av avtalet sker enligt IAS 39 "Finansiella instrument, redovisning och värdering" samt IAS 18 "Intäkter". Uppdelning inom försäkringsavtalet ger en tydlig redovisning som visar hur stor del av inbetalningarna som går till verksamhet med risk respektive till sparandeverksamhet. Avtal med negativ risksumma delas upp och frigjord risksumma redovisas som premie för att kunna ge arvsvinst. För avtal med positiv risksumma gäller på motsvarande sätt att riskpremie erläggs för att risksumma ska kunna tillskjutas vid dödsfall. Valet att unbundla all fondförsäkring innebär att alla fondförsäkringsavtal kan redovisas på ett enhetligt sätt. Villkorad återbäring regleras av vilken avkastning som placeringstillgångarna har haft. Således är det inte tillåtet att automatiskt redovisa dessa som ett försäkringsavtal enligt IFRS 4. Unbundling av avtal med villkorad återbäring, innebär därför att även dessa avtal kan redovisas på ett enhetligt sätt.

Enligt IFRS 4 får avtal med betydande andel diskretionär del (återbäring) redovisas som försäkringsavtal. Eftersom alla bolagets avtal med traditionell förvaltning och utjämnad återbäring eller pensionstillägg har en betydande diskretionär del har bolaget beslutat att redovisa samtliga dessa avtal som försäkringsavtal.

Traditionell livförsäkring med daglig avkastningsfördelning unbundlades till och med år 2008. Från och med år 2009 redovisas traditionell livförsäkring med daglig avkastningsfördelning i stället som försäkringsavtal. Sedan principerna för fördelning av återbäring ändrats anses dessa avtal uppfylla villkoren för betydande diskretionära delar.

Under 2009 har Folksam Liv börjat sälja en ny produkt med premiegaranti och daglig avkastningsfördelning. Den nya produkten har betydande diskretionär del och redovisas som försäkringsavtal.

Därmed redovisas samtliga avtal med traditionell förvaltning och garanti som försäkringsavtal.

Gruppliv-, sjuk- och premiebefrielseförsäkring, avgiven och mottagen återförsäkring samt övrig riskförsäkring redovisas som försäkringsavtal eftersom dessa avtal alltid innehåller betydande försäkringsrisk.

Redovisning av verksamhet som redovisas som försäkringsavtal

Verksamhet som redovisas som försäkringsavtal redovisas enligt IFRS4.

Intäktsredovisning/Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas inbetalda belopp under räkenskapsåret enligt försäkringsavtal för direkt försäkring samt inbetalda och tillgodoförda belopp för försäkringsavtal om mottagen återförsäkring. Undantaget är premier på sjuk- och premiebefrielseförsäkringar med avtalad löpande premiebetalning och där premien helt avser ett senare räkenskapsår.

Som premieinkomst för gruppliv redovisas premier för försäkringsavtal för vilka bolagets ansvar inträtt under verksamhetsåret.

Utbetalda försäkringsersättningar

Som utbetald försäkringsersättning redovisas utbetalningar till försäkringstagare under räkenskapsåret på grund av försäkringsavtal eller inträffade försäkringsskador, oberoende av när skadan inträffat.

Diskretionära delar i försäkringsavtal

Bolaget har gjort bedömningen att den möjlighet som ges till kunderna att erhålla ytterligare försäkringsförmåner utöver de garanterade, utgör diskretionära delar i enlighet med definitionen i IFRS 4. Företaget förfogar över beslutanderätten till de diskretionära delarna (återbäringen/pensionstilläggen) när det gäller såväl tidpunkt som belopp.

De diskretionära delarna redovisas som en del av konsolideringsfonden till dess att de tilldelats försäkringstagarna eller annan förmånsberättigad. En tilldelning av återbäring redovisas som minskning av eget kapital.

Redovisning av verksamhet som delas upp i försäkringsdel respektive finansiell del

Fondförsäkringsavtal och avtal med villkorad återbäring delas upp i en försäkringsdel och en finansiell del (unbundling). Försäkringsdelen redovisas enligt IFRS 4 och den finansiella delen enligt IAS 39, "Finansiella instrument, redovisning och värdering" och IAS 18, "Intäkter". För avtal som delas upp på en försäkringsdel och en finansiell del redovisas in- och utbetalningar för den finansiella delen av avtalet inte som premieinkomst och försäkringsersättningar över resultaträkningen, utan istället som en förändring via balansräkningen. Avgiftsintäkter avseende de avtal som klassificerats som finansiella kontrakt redovisas dels bland premieinkomst, dels bland övriga tekniska intäkter.

Intäktsredovisning/Premieinkomst

De olika typer av avgifter som debiteras kunderna för förvaltning intäktsförs i takt med att företaget tillhandahåller förvaltningstjänster till innehavarna av avtalen. Tjänsterna tillhandahålls jämnt fördelade under avtalens löptid. Avgifter som debiteras kunderna vid specifika tillfällen, såsom exempelvis fondbyte, flytt till annan försäkringsgivare eller återköp, intäktsförs i samband med händelsen. För dödsfalls- och sjukfallsrisker tas premier ut genom inlösen av fondvärde/försäkringskapital en gång per månad. För livsfallsrisker tas premier ut genom att hela eller delar av fondvärdet/försäkringskapitalet tillfaller bolaget vid försäkrads dödsfall. Belastning för avkastningsskatt görs genom inlösen av fondvärde/försäkringkapital.

Värdeförändring och utdelning

Verklig avkastning på tillgångar som tillhandahålls för försäkringstagarnas räkning redovisas som en värdeökning respektive värdeminskning av placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk, och avkastning tillförd försäkringsavtalen redovisas i resultaträkningen som en förändring i försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk.

Utbetalda försäkringsersättningar

Premiebefrielse vid sjukdom – Försäkringsersättning betalas ut genom att bolaget i försäkringstagarens ställe betalar in inbetalningar till avtalet.

Dödsfall - Försäkringsersättning betalas ut genom att bolaget vid behov skjutet till kapital till det värde som enligt avtalet ska gälla strax efter dödsfall.

Livsfall – Försäkringsersättningar betalas ut enligt avtal.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar består av livförsäkringsavsättningar och avsättning för oreglerade skador. Förändring av försäkringstekniska avsättningar för försäkringsavtal redovisas över resultaträkningen under respektive rubrik.

Se även not 30, Livförsäkringsavsättning, not 31, Avsättning för oreglerade skador, samt not 32, Avsättning för återbäring och rabatter.

Livförsäkringsavsättningen för traditionell livförsäkring med utjämnad återbäring/pensionstillägg och traditionell livförsäkring med premiegaranti och daglig avkastningsfördelning utgörs av skillnaden mellan det förväntade kapitalvärdet av bolagets framtida utgifter för försäkringsavtalet och det förväntade kapitalvärdet av de premier bolaget ytterligare kan ha att uppbära för försäkringsavtalet. Kapitalvärdena beräknas med beaktande av antaganden om framtida ränta, dödlighet och andra riskmått, driftskostnader och skatt. Se not 30 till Livförsäkringsavsättning.

Livförsäkringsavsättningen för övrig traditionell livförsäkring med daglig avkastningsfördelning bestäms genom att värdet på försäkringarna räknas upp med den garantiränta som gäller vid beräkningstillfället. Därutöver kan även andra avsättningar med syfte att täcka försäkringsrisker redovisas under posten Livförsäkringsavsättning.

För grupplivförsäkring och sjukförsäkring motsvarar livförsäkringsavsättningen summan av ej intjänade premier. I resultaträkningen redovisas periodens förändring av livförsäkringsavsättning.

Avsättningen för oreglerade skador består av försäkringsbelopp, återköpsbelopp och tilldelad återbäring (övriga försäkringstekniska avsättningar). Tillägg har också gjorts för vid bokslutstillfället okända men inträffade skador. Sjukreserver ingår i avsättningen för oreglerade skador. I avsättningen ingår också en skadebehandlingsreserv. Tilldelad återbäring består av återbäring som tilldelats försäkringstagarna men vid bokslutstillfället ännu ej förfallit till betalning.

Villkorad återbäring – Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk

Såväl försäkringsdelen som den finansiella delen redovisas som villkorad återbäring. Avsättningen värderas till verkligt värde på de tillgångar som är kopplade till avtalen. Värdeförändringar redovisas över resultaträkningen. Andra avsättningar med syfte att täcka försäkringsrisker redovisas under posten Livförsäkringsavsättning.

Fondförsäkringsåtagande - Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk

Såväl försäkringsdelen som den finansiella delen redovisas som fondförsäkringsåtagande. Avsättningarna värderas till verkligt värde på de fonder som är kopplade till avtalen. Värdeförändringar redovisas över resultaträkningen. Det verkliga värdet fastställs med hjälp av aktuella fondvärden som speglar det verkliga värdet på de finansiella tillgångar som finns i de fonder till vilka skulderna är länkade, multiplicerat med antalet andelar som tillräknas försäkringstagaren på balansdagen. Om de förväntade framtida intäkterna i en specifik portfölj är lägre än förväntade rörliga kostnader, måste en avsättning för förluster för denna portfölj göras. Andra avsättningar med syfte att täcka försäkringsrisker redovisas under posten Livförsäkringsavsättning.

Förlustprövning

Företagets tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper för försäkringstekniska avsättningar och förutbetalda anskaffningskostnader innebär automatiskt en prövning av att avsättningarna är tillräckliga med avseende på förväntade framtida kassaflöden.

Förutbetalda anskaffningskostnader för försäkringsavtal

Endast rörliga anskaffningskostnader har aktiverats. Med rörliga kostnader avses provisioner vid försäljning. Aktivering har gjorts av den del av individuell livförsäkring som avser avtal med löpande premier, vilka bedöms generera en marginal som ska täcka aktiveringen. Avskrivningstiden har satts till fem år med en avskrivningsfaktor på 3,98 procent (beaktande av årlig annulation med tio procent) i moderföretaget. Förutbetalda kostnader testas för nedskrivningsbehov vid varje bokslut för att säkerställa att avtalens förväntade framtida ekonomiska förmåner överstiger det redovisade värdet.

Driftskostnader

Samtliga driftskostnader fördelas i resultaträkningen efter funktionerna anskaffning, skadereglering, administration, provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring, kapitalavkastning kostnader samt i vissa fall övriga tekniska kostnader.

Inbäddade derivat i försäkringsavtal

Bolaget värderar inte inbäddade derivat som kan definieras som försäkringsavtal, eller optioner att återköpa försäkringsavtal till ett fast belopp eller ett belopp baserat på ett fast belopp och en räntesats separat.

Avgiven återförsäkring

Som premie för avgiven återförsäkring redovisas belopp som betalats ut under räkenskapsåret eller belopp som tagits upp som en skuld till försäkringsföretag som mottagit återförsäkring enligt ingångna återförsäkringsavtal, inklusive portföljpremier. Premierna periodiseras så att kostnaden fördelas till den period som försäkringsskyddet avser. Avdrag görs för belopp som gottskrivits på grund av portföljåterdragning eller en förändring av återförsäkrarens andel av proportionella återförsäkringsavtal.

Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar motsvarar återförsäkrarens ansvar för försäkringstekniska avsättningar enligt ingångna avtal. Bolaget bedömer nedskrivningsbehovet för tillgångar avseende återförsäkringsavtal varje årsbokslut/kvartal. Om återvinningsvärdet är lägre än redovisat värde på tillgången så skrivs tillgången ned till återvinningsvärdet och nedskrivningen kostnadsförs i resultaträkningen.

Redovisning av kapitalavkastning

Kapitalavkastning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisken samt avkastningen på placeringstillgångar i livförsäkringsrörelsen redovisas i det tekniska resultatet. Kapitalavkastning på övriga placeringstillgångar i fondförsäkringsbolagen och övriga koncernföretag redovisas i den icke-tekniska redovisningen.

Kapitalavkastning, intäkter

Posten Kapitalavkastning, intäkter avser avkastning på placeringstillgångar och omfattar hyresintäkter från byggnader och mark, utdelning på aktier och andelar (inklusive utdelningar på aktier i koncern- och intresseföretag), ränteintäkter, valutakursvinster (netto), återförda nedskrivningar och realisationsvinster (netto). För Folksam Liv koncernen ingår även resultatandel i intressebolag i posten.

Kapitalavkastning, kostnader

Under Kapitalavkastning, kostnader redovisas kostnader för placeringstillgångar. Posten omfattar driftskostnader för byggnader och mark, kapitalförvaltningskostnader, räntekostnader, valutakursförluster (netto), av- och nedskrivningar samt realisationsförluster (netto).

Realiserade och orealiserade värdeförändringar

För placeringstillgångar som värderas till anskaffningsvärde utgör realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och bokfört värde. För placeringstillgångar som värderas till verkligt värde är realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar förs tidigare orealiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Orealiserade vinster på placeringstillgångar respektive Orealiserade förluster på placeringstillgångar.

Orealiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag. Sådana förändringar som förklaras av valutakursförändringar redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust under posten Kapitalavkastning.

Såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar på fondförsäkringstillgångar redovisas under värdeökning alternativt värdeminskning på fondförsäkringstillgångar.

Skatter

Avkastningsskatt

Livförsäkringsbolag betalar avkastningsskatt enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Avkastningsskatt är inte en skatt på försäkringsföretagets resultat, utan betalas av bolaget för försäkringstagarnas räkning. Värdet på de nettotillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning belastas med avkastningsskatt som beräknas och betalas varje år. Kostnaden redovisas som en aktuell skattekostnad.

Inkomstskatt

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Verksamhetsgrenar (huvudsakligen gruppliv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar) samt dotterbolag som ej bedriver försäkringsverksamhet beskattas enligt lagen om inkomstskatt

Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen utom då underliggande transaktion redovisas direkt mot eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i eget kapital. Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Beloppen beräknas baserade på hur de temporära skillnaderna förväntas bli utjämnade och med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller aviserade per balansdagen. Temporära skillnader beaktas inte för skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag under förutsättning att moderföretaget eller investeraren kan styra tidpunkten för återföring av de temporära skillnaderna och det är sannolikt att en sådan återföring inte sker inom överskådlig framtid.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

För de verksamhetsgrenar där skatten beräknas utifrån förmögenhetsmassan (avkastningsskatt) har ingen belastning av uppskjuten skatt skett.

Eventuellt tillkommande inkomstskatt som uppkommer vid utdelning redovisas vid samma tidpunkt som när utdelningen redovisas som en skuld.

I juridisk person redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

Immateriella tillgångar

Övriga immateriella tillgångar

Tillgångarna består av egenutvecklade och förvärvade programvaror som bedömts medföra framtida ekonomiska fördelar. Tillgångarna redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerad avskrivning (se nedan) och eventuella nedskrivningar.

Avskrivningsprinciper

Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över den immateriella tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Nyttjandeperioderna omprövas årligen. Avskrivningsbara immateriella tillgångar skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning. Den beräknade nyttjandeperioden uppgår till 5 år.

Byggnader och mark

Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehas i syfte att generera avkastning. Rörelsefastigheter är fastigheter som innehas i syfte att brukas i den egna verksamheten. Såväl förvaltnings- som rörelsefastigheter redovisas till verkligt värde i balansräkningen. Samtliga värdeförändringar redovisas i resultaträkningen. Det verkliga värdet baseras på värderingar utförda av oberoende värderingsmän. Värderingarna utförs normalt en gång per år. Det verkliga värdet fastställs genom en kombination av huvudsakligen en marknadsanpassad kassaflödeskalkyl, samt avkastningsmetoden. Avkastningsmetoden är baserad på nuvärdet av beräknade framtida kassaflöden samt nuvärdet av ett beräknat restvärde för respektive fastighet.

Såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen. Hyresintäkter redovisas under Kapitalförvaltning, intäkter, och fastighetskostnaderna under Kapitalförvaltning, kostnader.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan kundfordringar, aktier och andra egetkapitalinstrument, lånefordringar och räntebärande värdepapper, övriga finansiella placeringstillgångar samt derivat. Bland skulder och eget kapital återfinns leverantörsskulder, utgivna skuldinstrument, låneskulder samt derivat.

Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då företaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången.

Klassificering och värdering

Finansiella instrument som inte är derivat redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader för alla finansiella instrument förutom avseende de som tillhör kategorin finansiell tillgång som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, vilka redovisas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningen utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället såsom beskrivs nedan.

Derivatinstrument redovisas både initialt och löpande till verkligt värde. Värdeökningar respektive värdeminskningar samt i förekommande fall betald och upplupen ränta på derivat redovisas som nettoresultat av finansiella transaktioner.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: finansiella tillgångar som innehas för handel och andra finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori (enligt den s k Fair Value Option). Finansiella instrument i denna kategori värderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen. I den första undergruppen ingår derivat med positivt verkligt värde. I undergruppen finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori ingår följande placeringstillgångar: aktier och andelar, obligationer och räntebärande värdepapper, placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risk samt vissa organisatoriska innehav som redovisas bland övriga finansiella placeringstillgångar.

Företaget har som princip att hänföra samtliga dessa placeringstillgångar som är finansiella instrument och som inte är aktier i dotter- eller intresseföretag till kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen därför att företaget löpande utvärderar kapitalförvaltningens verksamhet på basis av verkliga värden.

Beräkning av verkligt värde

Följande sammanfattar de metoder och antaganden som främst använts för att fastställa verkligt värde på de finansiella instrumenten.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan tillägg för transaktionskostnader (t ex courtage) vid anskaffningstillfället. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. För finansiella skulder bestäms verkligt värde utifrån noterad säljkurs. Sådana instrument återfinns på balansposterna aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper samt fondförsäkringstillgångar. Den största delen av företagets finansiella instrument åsätts ett verkligt värde med priser som är kvoterade på en aktiv marknad.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, så tar företaget fram det verkliga värdet genom att använda en värderingsteknik. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter och företagsspecifika uppgifter används i så låg grad som möjligt. Värderingstekniker används för följande klasser av finansiella instrument; derivat, vissa innehav i så kallade alternativa placeringar, fond- i fondd innehav samt onoterade innehav av aktier vilka redovisas i balansposten aktier och andelar, vissa organisatoriska innehav som redovisas bland övriga finansiella placeringstillgångar samt en placering i räntebärande värdepapper som redovisas i balansposten obligationer och räntebärande värdepapper.

Den samlade resultateffekten från finansiella tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde i balansräkningen och som är värderade med hjälp av värderingstekniker där antagandena inte stöds av priser från observerbara aktuella marknadstransaktioner i samma instrument och inte heller baseras på tillgänglig observerbar marknadsinformation, uppgick till netto -212 (279) miljoner kronor för moderbolaget.

Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till verkligt värde. Aktier och andelar som är officiellt noterade värderas med hjälp av senaste officiella köpkurs, i lokal valuta.

Onoterade aktier och andelar utgörs främst av investeringsfonder. Verkligt värde för så kallade fond i fond innehav tas fram genom att de underliggande tillgångarna i respektive fond marknadsvärderas och kursätts. Värdering av fond i fond sker av extern part utsedd av fond i fonddförvaltaren. Värdering för innehav i Private Equity fonder sker av respektive förvaltare enligt IPEVCs (International Private Equity and Venture Capital association) regelverk.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Obligationer och andra räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde. Både svenska och utländska obligationer och andra räntebärande värdepapper med officiell handel marknadsvärderas dagligen med hjälp av senaste officiella köpkurs i lokal valuta.

För instrument utan officiell handel och där tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva.

Derivat

Värdering tas upp till det verkliga värdet utifrån senast officiella köp- eller säljkurs. I de fall instrumenten inte handlas på en aktiv marknad och tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå, värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller.

Övriga finansiella placeringstillgångar

För organisatoriska innehav bland övriga finansiella placeringstillgångar sker värdering antingen baserad på diskonterade framtida kassaflöden, substansvärde eller värdering utförd av extern part.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. Till denna kategori hänförs lån med säkerhet i fast egendom, övriga lån, övriga finansiella placeringstillgångar förutom de organisatoriska innehav som värderas till verkligt värde via resultaträkningen, lån lämnade till koncernföretag, övriga fordringar inklusive likvida medel samt upplupna ränteutgifter. Dessa tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades vid anskaffningstidpunkten. Kund- och lånefordran redovisas till det belopp som beräknas inflyta, det vill säga efter avdrag för osäkra fordringar.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper, finansiella skulder som innehas för handel och finansiella skulder som vid första redovisningstillfället identifierats som tillhörig till denna kategori. I den förstnämnda delkategorin ingår derivat med negativt verkligt värde. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen.

Företaget har som princip att hänföra samtliga fondförsäkringsåtaganden samt avtal med villkorad återbäring till värderingskategorin finansiella skulder värderade till verkligt värde över resultaträkningen därför att detta eliminerar den mismatch i redovisningen som annars skulle uppstå till följd av att de kopplade tillgångarna värderas till verkligt värde. Det är vidare ett krav enligt Finansinspektionens föreskrifter FFFS 2008:26 att dessa åtagande värderas till verkligt värde.

Andra finansiella skulder

Upplåning samt övriga finansiella skulder, t.ex. leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Nedskrivningar av finansiella instrument

Nedskrivningsprövning för finansiella tillgångar i kategorin lånefordringar/kundfordringar

Vid varje rapporttillfälle utvärderar försäkringsföretaget om det finns objektiva belägg som tyder på att en finansiell tillgång eller grupp av tillgångar är i behov av nedskrivning till följd av att en eller flera händelser (förlusthändelser) inträffat efter det att tillgången redovisas för första gången och att dessa förlusthändelser har en inverkan på de uppskattade framtida kassaflödena från tillgången eller gruppen med tillgångar. Om det finns objektiva bevis som tyder på att ett nedskrivningsbehov kan finnas så betraktas dessa tillgångar som osäkra. Objektiva bevis utgörs av observerbara förhållanden som inträffat och som har en negativ inverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet.

Det redovisade värdet efter nedskrivningar på tillgångar tillhörande kategorin lånefordringar och kundfordringar vilka redovisas till upplupet anskaffningsvärde beräknas som nuvärdet av framtida kassaflödena diskonterade med den effektiva ränta som gällde då tillgången redovisades första gången. Tillgångar med en kort löptid diskonteras inte. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

Återföring av nedskrivningar

En nedskrivning återförs om det både finns bevis på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av det nedskrivna beloppet.

Nedskrivningar av tillgångar inom kategorin lånefordringar och kundfordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

Leasade tillgångar

Samtliga leasingavtal har klassificerats som operationella och redovisas enligt reglerna för operationell leasing. Operationell leasing innebär att leasingavgiften kostnadsförs/intäktsförs över löptiden med utgångspunkt från nyttjandet, vilket kan skilja sig åt från vad som de facto erlagts som leasingavgift under året.

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma försäkringsföretaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar med tillägg för eventuella uppskrivningar. Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas i det tekniska resultatet.

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod vilken uppgår till 5 år för samtliga redovisade maskiner och inventarier.

Nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar

Nedskrivningsprövning för materiella och immateriella tillgångar samt andelar i dotterföretag och intresseföretag mm

De redovisade värdena för tillgångarna prövas vid varje balansdag. Om indikation på nedskrivningsbehov finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde. En nedskrivning redovisas när en tillgångs redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången.

Återföring av nedskrivningar

En nedskrivning reverseras om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet.

En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Andra avsättningar

En avsättning redovisas i balansräkningen när försäkringsföretaget har en befintlig juridisk eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglerna förpliknelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med skulden.

Pensioner och liknande förpliktelser

Folksam Livs principer för redovisning av pensioner beskrivs i noten 44 .

Anläggningstillgångar som innehas för försäljning och avvecklade verksamheter

Tillgångar klassificeras som tillgångar som innehas för försäljning när tillgångarna kommer att realiseras genom försäljning, snarare än genom fortsatt användande. Detta sker tex när:

- Folksam träffat bindande avtal om försäljning
- Styrelsen beslutat och offentliggjort en plan för avveckling av verksamheten och därmed avyttring av tillgångar

Vid klassificering som innehav för försäljning, redovisas anläggningstillgångar till det lägsta av redovisat värde och verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader. En avvecklad verksamhet är en del av ett företags verksamhet som representerar en självständig rörelsegren eller en väsentlig verksamhet inom ett geografiskt område eller är ett dotterföretag som förvärvats uteslutande i syfte att vidare säljas. För år 2009 har inga tillgångar klassificerats som tillgångar som innehas för försäljning.

Ansvarsförbindelser (eventualförpliktelser)

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Moderbolagets redovisningsprinciper

Moderbolagets årsredovisning är upprättad enligt lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2008:26) samt Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2 Redovisning för juridisk person.

Skillnader mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper

Skillnaderna mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper framgår nedan. De nedan angivna redovisningsprinciperna för moderbolaget har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i moderbolagets finansiella rapporter, där inte annat anges.

Immateriella tillgångar

Utgifter för utveckling som redovisas som tillgång i koncernbalansräkningen har redovisas som kostnad i moderbolagets resultaträkning .

Dotterföretag och intresseföretag

Aktier i dotter- och intresseföretag redovisas i moderföretaget till anskaffningsvärdet efter avdrag för erforderliga nedskrivningar. Aktieägartillskott som lämnas som kapitaltillskott bokförs som en höjning av andelsvärdet i balansräkningen. För att fastställa huruvida det föreligger nedskrivningsbehov av placeringar i koncern- och intresseföretag tillämpas IAS 36, Nedskrivningar. För att beräkna konsolideringskapitalet görs en värdering till verkligt värde av koncern- och intresseföretag dels en embedded-value-metod, dels en substansvärdemetod, beroende på karaktären på innehavet. I samband med förvärv eller andra strukturella förändringar görs en djupare analys av företagets värde som även tar hänsyn till kassaflöde, framtida vinster, varumärke och värdering av kundstocken.

Som intäkt redovisas endast erhållna utdelningar under förutsättning att dessa härrör från vinstmedel som intjänats efter förvärvet. Utdelningar som överstiger dessa intjänade vinstmedel betraktas som en återbetalning av investeringen och reducerar andelens redovisade värde.

Skatter

I moderbolaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

Koncernbidrag och aktieägartillskott för juridiska personer

Företaget redovisar koncernbidrag och aktieägartillskott i enlighet med uttalandet från Redovisningsrådets Akutgrupp (URA 7). Aktieägartillskott förs direkt mot eget kapital hos mottagaren och aktiveras i aktier och andelar hos givaren, i den mån nedskrivning ej erfordras.

Syftet med reservposter under eget kapital

En beskrivning av karaktären hos och syftet med reservposterna under eget kapital.

Eget kapital i obeskattade reserver

I koncernredovisningen redovisas eget kapitaldelen (73,7%) av obeskattade reserver som Eget kapital i obeskattade reserver.

Konsolideringsfond

Här redovisas det belopp i moderbolaget som får användas för förlusttäckning och andra ändamål som följer av bestämmelser i bolagsordningen.

Reservfond

Syftet med reservfonden var att spara en del av årets resultat som inte gick åt för täckning av balanserad förlust. Avsättning till reservfond är inte längre erforderlig.

Kapitalandelsfond

Här redovisas belopp som härrör från att andelar i intresseföretag som tagits upp till ett högre värde än i närmast föregående balansräkning med tillämpning av kapitalandelsmetoden.

Balanserade förlust

Balanserade förluster i koncernen utgörs av årets resultat samt föregående års balanserade förluster efter eventuell vinstutdelning till minoritetsägare. Styrelsen lämnar förslag till utdelning. Utdelningens storlek beslutas av bolagsstämman.

Not 2. Upplýsingar om risker

Upplýsingar om risker

Risk och riskhantering är en central del av verksamheten i försäkringsföretag. Nedanstående not omfattar en beskrivning av Folksam Livs riskhanteringsorganisation samt kvantitativa och kvalitativa upplýsingar om försäkringsrisker, finansiella risker, operativa risker och strategiska risker.

Koncernövergripande riskhantering

Folksamgruppens risker hanteras enligt en koncerngemensam metod som innebär en helhetssyn på koncernens riskexponering. Den koncernövergripande riskhanteringen syftar till att ge vd:ar och styrelser en samlad bild över Folksamgruppens risker och att möjliggöra en effektiv styrning av de risker som identifieras. Övergripande riskhantering, på ett sammantaget och strukturerat vis, ökar Folksamgruppens förståelse och kunskap om de risker och möjligheter som berör gruppen. Nedan följer en översiktlig beskrivning av processen samt av organisation och ansvarsfördelning.

Folksamgruppens riskhantering delas in i tre olika områden där varje område består av olika riskkategorier som utgör en del av den totala riskbilden. De olika områdena är risker inom försäkringsverksamheten, finansverksamheten samt all verksamhet.

En kategorisering av Folksamgruppens risker som kan uppstå inom ramen för Folksamgruppens verksamhet redovisas i tabellen nedan.

Risker inom försäkringsverksamheten

Premieantaganden
Reservsättningsantaganden
Överskottshantering

Risker inom finansverksamheten

Marknadsrisk
Kredit- motpartsrisk
Likviditetsrisk
Koncentrationsrisk

Risker inom all verksamhet

Operativrisk
Strategiskrisk
Ryktetsrisk

Processen

Förmågan att identifiera, förebygga och hantera risker i en organisation blir alltmer viktigt för ett företag. Riskhanteringen ger åtgärdsberedskap samt möjlighet att planera och genomföra aktiviteter för att hantera risker. Risker som hanteras på rätt sätt kan leda till nya möjligheter och värdeskapande medan risker som inte hanteras rätt kan leda till skador och stora kostnader.

Riskhanteringsarbetet inom Folksamgruppen är en enhetlig och sammanhängande process som syftar till att hantera väsentliga risker som Folksamgruppen kan exponeras för.

I samband med den årliga verksamhetsplaneringen genomförs en omfattande riskgenomgång. Ett stort antal risker identifieras utifrån ansvarsområden, de övergripande målen och de arbetsuppgifter respektive organisatorisk enhet ansvarar för. Identifiering av risker sker i första hand utifrån den operativa strukturen (inte den juridiska). Till samtliga risker kopplas uppgifter om vilka enheter och vilka bolag som berörs. Samtliga risker värderas utifrån två perspektiv, dels vilken sannolikheten är att händelsen inträffar och dels vilken påverkan den har. Trafikljuset som är Finansinspektionens tillsynsverktyg används också som en metod för att värdera försäkrings- och finansiella risker.

Samtliga risker som identifieras tilldelas en riskägare. Till riskerna kopplas också åtgärder för att hantera och förebygga riskerna. De åtgärdsansvariga återfinns oftast i ledningsgrupperna. Riskerna ska, liksom de åtgärder som är knutna till dessa, kontinuerligt följas upp. Gemensamma uppföljningar sker också för att få samtidiga avstämningar av risksituationen. Rapportering sker till koncernledning, vd och till styrelserna genom en skriftlig riskrapport.

Organisation och ansvarsfördelning

Folksamgruppens riskhanteringsorganisation är uppbyggd på följande sätt.

Styrelsen

Styrelserna ska se till att riskhantering och uppföljning av risker är tillfredsställande. Styrelserna fastställer de riktlinjer som ska gälla för riskhantering och intern kontroll.

Riskavdelningen

Chefen för riskavdelningen ansvarar för att sammanställa, analysera och rapportera den övergripande riskbilden till styrelser och verkställande direktörer. Riskavdelningen ska vara en självständig avdelning som säkerställer oberoende riskkontroll. Chefen för riskavdelningen ansvarar dessutom för att förvalta och utveckla Folksamgruppens övergripande riskhanteringsprocess samt att säkerställa att den följs.

Riskkommitté

Riskkommittén ska övervaka riskutvecklingen på en aggregerad nivå. Riskkommittén ska bereda och diskutera frågor relaterade till risk och stödja chefen för riskavdelningen i bedömningen av Folksamgruppens totala riskexponering och att säkerställa att bilden över densamma är rimlig. Detta innebär att kommittén har ett stort ansvar för att tillse att materialet är fullständigt och riktigt. För att säkerställa att så är fallet genomför Riskkommittén kvalitetssäkringar i form av genomgångar av utvalda delar av materialet. Kommittén fattar också beslut i frågor avseende exempelvis förändringar i utförda riskvärderingar och behandlar även frågor gällande exempelvis interna processer. Rapportering till kommittén sker också från genomförda granskningar och analyser, vilka ibland är genomförda direkt på uppdrag av Riskkommittén.

Organisation för hantering av risker inom försäkringsverksamheten

Det generella interna styrningsverktyget när det gäller prissättning av försäkringsrisker och reservavsättningar är de försäkringstekniska riktlinjerna, som beslutas av bolagets styrelse. Av dessa framgår bland annat vad som ska gälla för de antaganden som används vid bestämning av premier och avsättning av reserver.

Folksam Livs styrelse har också fastställt tekningsriktlinjer och reservsättningsinstruktion. Av tekningsriktlinjerna framgår vilken typ av försäkringar Folksam Liv ska teckna och vilka tekningslimiter som ska gälla. Reservsättningsinstruktionen behandlar bland annat vilka reserver som bör fastställas för de olika delarna av försäkringsverksamheten.

Chefaktuarien

- ansvarar för värderingen av försäkringsåtagandena.
- arbetar fram och föreslår förändringar i Försäkringstekniska riktlinjer
- arbetar fram och föreslår tillsammans med affärsansvariga förändringar i tekningsriktlinjer
- arbetar fram och föreslår förändringar i reservsättningsinstruktionen.

Organisation för hantering av risker inom finansverksamheten

Styrelsen har det yttersta ansvaret för förvaltningen av bolagets tillgångar och anger ramar och riktlinjer för verksamheten. VD ansvarar för förvaltningen av bolagets tillgångar inom de ramar och anvisningar som styrelsen givit samt för översynen av placeringsriktlinjerna.

Finanskommittén är VD:s forum för uppföljning av tillgångsförvaltningen och beslut rörande riskstyrningen.

Kapitalförvaltningen i Folksam är organiserad så att Finansavdelningen svarar för den löpande finansiella riskstyrningen och föreslår strategisk placeringsinriktning. Avdelningen svarar även för all derivathantering med syfte att styra risknivån i bolaget på en övergripande nivå. Avdelningen för ansvarsfullt ägande ansvarar för bolagsstyrning, miljö- och etikanalys och bolagets etiska placeringsregler.

Förvaltningen av direktägda fastigheter och alternativa placeringar hanteras av två separata avdelningar inom Folksamns organisation.

Avdelningen för alternativa placeringar svarar även för förvaltningen av indirekt ägda fastigheter. Löpande aktie- och ränteförvaltning samt all värdepappersadministration sköts av Swedbank Robur.

I syfte att skapa en oberoende riskkontroll har uppföljningen organiserats enligt följande:

Finansavdelningen ansvarar för att föreslå placeringsstrategi för styrelsen och har en beställarroll vad gäller löpande kapitalförvaltningstjänster.

Chefen för Riskavdelningen är huvudansvarig för att uppföljning sker på daglig basis enligt de limiter som fastställts av styrelsen i placeringsriktlinjer, placeringsreglementen och fondbestämmelser och för att rapportering sker av överträdelser till styrelser och VD inom respektive bolag.

Swedbank Robur ansvarar, enligt Kapitalförvaltningsavtalet, för att limitkontroll enligt placeringsriktlinjer, placeringsreglementen och fondbestämmelser genomförs samt att resultatet av utförd kontroll rapporteras till Riskavdelningen och Finansavdelningen.

Risker i försäkringsverksamheten

Hantering och värdering av risker i försäkringsverksamheten är grundläggande för alla försäkringsbolag. Korrekt prissättning av riskerna tryggar Folksam Livs långsiktiga lönsamhet. Det är lika viktigt att säkerställa att reservavsättningarna är tillräckliga och att fördelningen av överskott mellan försäkringar är skäligen. Riskerna, liksom principer och verktyg för riskhantering, kan skilja sig åt mellan olika typer av försäkring. Riskerna i Folksam Livs försäkringsverksamhet beskrivs med följande indelning.

Livförsäkring

Sparandeförsäkring

traditionell livförsäkring

traditionell livförsäkring med villkorad återbäring

fondförsäkring

Riskförsäkring inom livförsäkringsverksamhet

sjuk- och premiebefrielseförsäkring

gruppliv- och tjänstegrupplivförsäkring

övrig kollektiv riskförsäkring

Skadeförsäkring

sjuk- och olycksfallsförsäkring

Sparandeförsäkring

Premieantaganden - risker vid tecknande

Livförsäkringsrisken vid tecknandet är risken att dödligheten och/eller länglevnaden underskattas i de antaganden som används för premieberäkning. Driftskostnadsrisken vid tecknandet är risken att driftskostnaderna underskattas i de antaganden som används för premieberäkning. Konsekvensen av felaktiga premieantaganden blir att premien inte täcker försäkringens skade- och driftskostnader. En annan risk är att den garanterade räntan är för hög i förhållande till ränteläget. Konsekvensen av för hög garanterad ränta kan bland annat bli att kapitalavkastningen inte täcker garantin. Riskerna hanteras genom att de antaganden som används vid premiesättningen löpande ses över.

Folksam Livs försäkringsverksamhet är inriktad på stora kollektiv. Inom ett och samma kollektiv adderas en stor mängd oberoende risker vilket ger en riskutjämning och minskar riskerna vid tecknandet. Med koncentrationsrisk menas risken för otillräcklig riskutjämning på grund av för litet kollektiv eller skevt urval. Risken hanteras genom ett aktivt arbete för att åstadkomma blandade bestånd inom individuell livförsäkring. För kollektivavtalad försäkring saknar Folksam Liv möjlighet att styra över riskspridningen. Koncentrationsrisken hanteras även genom hälsokrav i samband med tecknande av försäkring med dödsfallsrisk. Dessa krav är hårdast för individuellt tecknad försäkring, där det sker en individuell riskbedömning. I vissa fall förekommer också en finansiell riskbedömning.

Risker vid tecknande hanteras också till viss del via återförsäkring. För sparandeförsäkring har dock återförsäkringsverksamheten liten påverkan på resultatet.

Reservsättningsantaganden – risker vid beräkning av reserver

Livförsäkringsrisken vid reservsättning är risken att dödligheten och/eller länglevnaden underskattas i de antaganden som används för att beräkna reserver. Driftskostnadsrisken vid reservsättning är risken att driftskostnaderna underskattas i de antaganden som används för att beräkna reserver. Med annullationsrisk avses risken för att beräknade reserver inte är tillräckliga vid flytt, återköp eller premieannullationer.

Konsekvensen av felaktiga reservsättningsantaganden för beståndet med traditionell livförsäkring blir att reserverna inte är tillräckliga för att motsvara kommande försäkringsåtaganden. Riskerna hanteras genom utvecklade aktuariella metoder och genom kontinuerlig uppföljning av antaganden. Underlag för uppföljning är både internt och externt beståndsdata, justerat för framtida förväntade trender. Vid stor osäkerhet görs tilläggsavsättningar. Annullationsrisken hanteras även genom aktiva kundkontakter och genom produktutveckling. Vid flytt och återköp tas en avgift ut och i förekommande fall tillämpas även återbetalningskrav mot distributörer.

Risken i avsättningarna för fondförsäkring och försäkring med villkorad återbäring är mycket begränsad för bolaget eftersom försäkringstagaren står risken.

Antaganden för överskottshantering – risker vid fördelning av överskott

Enligt Försäkringsrörelselagen (1982:713) ska fördelning av överskott styras av försäkringarnas bidrag till överskottet. Försäkringsrisker vid överskottshantering finns både i samband med hur mycket överskott som fördelas på kundernas försäkringar som återbäring (återbäringsantaganden avseende dödlighet/långlevnad, driftskostnader och ränta) och i samband med hur utbetalning av överskott fördelas över tiden (prognosantaganden avseende dödlighet/långlevnad, driftskostnader och ränta). Annullationsrisken i samband med överskottshantering är risken att felaktigt överskott utbetalas i samband med flytt, återköp eller slutbetalning.

Konsekvensen av felaktig överskottshantering är en oskäligen fördelning av överskott mellan olika försäkringar. Riskerna vid fördelning av överskott hanteras genom löpande översyn och uppdatering av antaganden och kollektiv konsolidering samt av utformningen av Försäkringstekniska riktlinjer och försäkringsvillkor.

Risikförsäkring inom livförsäkringsverksamheten

Premieantaganden - risker vid tecknande

Livförsäkringsrisken vid tecknandet av dödsfallsförsäkring är risken att dödligheten underskattas i de antaganden som används för premieberäkning. Livförsäkringsrisken vid tecknandet av sjukförsäkring är risken att insjuknandet underskattas och/eller att tillfrisknandet eller dödligheten överskattas i de antaganden som används för premieberäkning. Driftskostnadsrisken vid tecknandet för både dödsfallsförsäkring och sjukförsäkring är risken att driftskostnaderna underskattas i de antaganden som används för premieberäkning. Konsekvensen av felaktiga premieantaganden blir att premien inte täcker försäkringens skade- och driftskostnader. Riskerna hanteras genom årlig analys av dödlighet, sjuklighet och driftskostnader, som grund för eventuella beslut om premieförändringar.

Koncentrationsrisk är risken för otillräcklig riskutjämning på grund av för litet kollektiv eller skevt urval. Risken hanteras genom ett aktivt arbete för att åstadkomma blandade bestånd. Koncentrationsrisken hanteras även genom hälsokrav i samband med tecknande av försäkring med dödsfallsrisk eller sjuklighetsrisk. Dessa krav är hårdast för individuellt tecknad försäkring, där det sker en individuell riskbedömning. I vissa fall förekommer också en finansiell riskbedömning.

Risker vid tecknande hanteras också via återförsäkring. Återförsäkringsprogrammet omfattar både katastrofåterförsäkring för olyckshändelser med mer än ett dödsfall och individuell återförsäkring av dödsfallsförsäkring med förhöjd dödsfallsrisk respektive höga dödsfalls- och sjukfallsrisksummor. Återförsäkringsprogrammet ses över löpande och justeras vid behov.

Reservsättningsantaganden – risker vid beräkning av reserver

Livförsäkringsrisken vid reservsättning av dödsfallsförsäkring är risken att dödligheten underskattas i de antaganden som används för att beräkna reserver. Livförsäkringsrisken vid reservsättning av sjukförsäkring är risken att insjuknandet underskattas och/eller att tillfrisknandet eller dödligheten överskattas i de antaganden som används för att beräkna reserver. Driftskostnadsrisken vid reservsättning för både dödsfallsförsäkring och sjukförsäkring är risken att driftskostnaderna underskattas i de antaganden som används för att beräkna reserver. Med felaktiga reservsättningsantaganden räcker inte reserverade skadekostnader och driftskostnader till för behandling och utbetalning av de skador – rapporterade eller ej rapporterade - som inte slutreglerats. Riskerna vid beräkning av reserver hanteras genom att modeller och antaganden löpande ses över.

Ändrade lagar eller regler kan innebära att den framtida skadeutvecklingen skiljer sig från den historiska. Detta, liksom förändringar i sjukligheten över tiden, försvårar bedömningen av framför allt sjuklighetsriskerna. Bedömningen av framför allt dödsfallsrisker kan försvåras av stora skadehändelser, då reserven för ej inrapporterade skador är svår att beräkna.

I samband med skadereglering av dödsfall och sjuklighet sker också riskbedömning, framför allt av så kallade oriktiga uppgifter eller av om den försäkrade uppfyller kraven i villkoren för att omfattas av försäkringen.

Skadeförsäkring

Skadeförsäkringsrisken innehåller både sjukförsäkringsrisker och olycksfallsrisker.

Premieantaganden - risker vid tecknande

Sjukförsäkringsrisken vid tecknandet är risken att insjuknandet underskattas och/eller att tillfrisknandet eller dödligheten överskattas i de antaganden som används för premieberäkning. Olycksfallsrisken vid tecknandet är risken att olycksfallsfrekvensen underskattas i de antaganden som används för premieberäkning. Driftskostnadsrisken vid tecknandet är risken att driftskostnaderna underskattas i de antaganden som används för premieberäkning. Konsekvensen av felaktiga premieantaganden blir att premien inte täcker försäkringens skade- och driftskostnader. Riskerna hanteras genom årlig analys av dödlighet, sjuklighet, olycksfallsfrekvens och driftskostnader, som grund för eventuella beslut om premieförändringar.

Koncentrationsrisk är risken för otillräcklig riskutjämning på grund av för litet kollektiv eller skevt urval. Risken hanteras genom ett aktivt arbete för att åstadkomma blandade bestånd. Koncentrationsrisken hanteras även genom hälsokrav i samband med tecknande av försäkring.

Reservsättningsantaganden – risker vid beräkning av reserver

Sjukförsäkringsrisken vid reservsättning är risken att insjuknandet underskattas och/eller att tillfrisknandet eller dödligheten överskattas i de antaganden som används för att beräkna reserver. För olycksfallsförsäkring är risken vid beräkning av reserver att olycksfrekvensen underskattas i de antaganden som används för att beräkna reserver. Driftskostnadsrisken vid reservsättning är risken att driftskostnaderna underskattas i de antaganden som används för att beräkna reserver. Med felaktiga reservsättningsantaganden räcker inte reserverade skadekostnader och driftskostnader till för behandling och utbetalning av de skador – rapporterade eller ej rapporterade - som inte slutreglerats. Riskerna vid beräkning av reserver hanteras genom att modeller och antaganden löpande ses över.

Ändrade lagar eller regler kan innebära att den framtida skadeutvecklingen skiljer sig från den historiska. Detta, liksom förändringar i sjukligheten över tiden, försvårar bedömningen av framför allt sjuklighetsriskerna.

I samband med skadereglering sker också riskbedömning, framför allt av så kallade oriktiga uppgifter eller av om den försäkrade uppfyller kraven i villkoren för att omfattas av försäkringen.

Känslighetsanalys av reservsättningsantaganden

I tabellen visas hur de försäkringstekniska avsättningarna skulle förändras om dödligheten, sjukligheten eller driftskostnaderna förändrades. Tabellen visar känsligheten i Folksam Livs totala avsättningar, för såväl sparandeförsäkring som riskförsäkring. De försäkringstekniska avsättningarnas känslighet för ränteförändringar framgår av avsnittet om finansiella risker.

Tabellen omfattar enbart moderbolaget Folksam Liv. I den konsoliderade koncernredovisningen ingår även två fondförsäkringsbolag. I dessa bolag är avtalen sådana att dödlighetsantagandena kan ändras under försäkringstiden, och dessa bolag ingår därför inte i nedanstående känslighetsanalys.

Dödssannolikheten antas minska med 20 %. En minskad dödssannolikhet innebär minskade avsättningar för riskförsäkringar och ökade avsättningar för sparandeförsäkringar. I tabellen visas det sammanvägda resultatet.

Sjukligheten stressas genom att

- ettårssannolikheten för insjuknande ökas med 50 %,
- sannolikheten att sjukfall upphör minskas med 20 % och
- invaliditetsgraderna ökas med 20 %.

Reservavsättningen för framtida driftskostnader ökas med 10 %.

Analyserna är gjorda utan hänsyn till eventuella korrelationer mellan antaganden

	Avsättningar brutto	Resultat före skatt	Eget Kapital
Moderföretaget 2009			
Mkr			
Försäkringstekniska avsättningar 2009-12-31	72 895		
Dödlighet	74 646	- 1 751	- 1 807
Sjuklighet	73 607	- 712	- 525
Kostnadsinflation	73 453	- 558	- 554
	Avsättningar brutto	Resultat före skatt	Eget Kapital
Moderföretaget 2008			
Mkr			
Försäkringstekniska avsättningar 2008-12-31	84 497		
Dödlighet	87 049	- 2 552	- 2 600
Sjuklighet	85 070	- 573	- 413
Kostnadsinflation	85 295	- 798	- 795

Koncentrationer av försäkringsrisk

Huvuddelen av Folksam Livs åtagande avser dödsfallsrisker och livsfallsrisker.

Dödsfallsriskerna är geografiskt spridda i Sverige. Dödsfallsriskerna är också spridda på ett stort antal olika försäkringar.

Detta framgår av nedanstående tabell, som visar antal försäkringsavtal och försäkrat belopp vid dödsfall i olika beloppsintervall.

Koncernen

Mkr	2009		2008	
	Antal försäkringar	Totalt försäkrat belopp	Antal försäkringar	Totalt försäkrat belopp
Försäkrat belopp som betalas ut i händelse av dödsfall				
Mindre än 20 prisbasbelopp	4 816 345	347 722	4 720 285	339 716
20-30 prisbasbelopp	7 626	6 946	4 649	4 433
30-45 prisbasbelopp	1 881	2 613	508	813
45-60 prisbasbelopp	< 100	41	< 100	55
mer än 60 prisbasbelopp	< 100	38	< 100	45
	4 825 900	357 360	4 725 442	345 062

Moderföretaget

Mkr	2009		2008	
	Antal försäkringar	Totalt försäkrat belopp	Antal försäkringar	Totalt försäkrat belopp
Försäkrat belopp som betalas ut i händelse av dödsfall				
Mindre än 20 prisbasbelopp	4 693 100	347 721	4 613 400	339 716
20-30 prisbasbelopp	7 600	6 946	4 600	4 433
30-45 prisbasbelopp	1 900	2 613	500	813
45-60 prisbasbelopp	< 100	41	< 100	55
mer än 60 prisbasbelopp	< 100	38	< 100	45
	4 702 600	357 359	4 618 600	345 062

Folksam Livs exponering för livsfallsrisker, och därmed för trendmässiga förändringar av dödligheten, illustreras i nedanstående tabell. De försäkringstekniska avsättningarna för försäkringar som betalas ut under förutsättning att den försäkrade lever har här fördelats mellan olika åldersgrupper.

Koncernen

Försäkringstagarens nuvarande ålder	2009		2008	
	Försäkringsteknisk avsättning	%	Försäkringsteknisk avsättning	%
0-30	220	0	439	1
30-40	1 832	15	3 849	8
40-50	7 482	26	11 368	22
50-60	13 155	34	16 646	32
60-70	14 766	24	14 472	28
70-80	3 362	1	3 426	7
Mer än 80	1 111	0	1 055	2
	41 928	100	51 255	100

Moderföretaget Mkr	2009		2008	
	Försäkrings- teknisk avsättning	%	Försäkrings- teknisk avsättning	%
Försäkringstagarens nuvarande ålder				
0-30	216	1	435	1
30-40	1 693	4	3 736	7
40-50	7 234	18	11 204	22
50-60	12 844	31	16 422	32
60-70	14 550	35	14 359	28
70-80	3 356	8	3 426	7
Mer än 80	1 111	3	1 056	2
	41 014	100	50 637	100

Omkring två tredjedelar av Folksam Livs försäkringstekniska avsättningar motsvaras av försäkringar med livsfallsrisk år 2009. Det är av stor vikt att utvecklingen av långlevnaden bland de försäkrade följs upp och att de dödlighetsantaganden som används för att beräkna de försäkringstekniska avsättningarna anpassas löpande.

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar

Nedanstående tabeller visar den uppskattade totala brutto- respektive nettokostnaden för oreglerade skador, både rapporterade och ej rapporterade skador, vid slutet av varje skadeår. Tabellerna visar också utbetalningar hänförliga till dessa skador. Diskonteringseffekter framgår längst ned i varje tabell.

Total avsättning för oreglerade skador som redovisas i denna tabell utgör 96 % av de totala avsättningarna för oreglerade skador i bolaget. Ingående verksamheter är grupplivförsäkring, tjänstegrupplivförsäkring, premiebefrielseförsäkring samt sjukförsäkring. Tabellerna omfattar enbart moderbolaget Folksam Liv.

Sjukförsäkringen i verksamhetsgrenen KP är endast medtagen för tid efter fusionen det vill säga för år 2008.

Moderföretaget Mkr	Alla tidigare år	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Totalt
Före avgiven återförsäkring								
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet av skadeåret (brutto)		2 368	2 172	1 799	1 569	1 701	2 095	
Ett år senare		2 239	1 909	1 626	1 634	1 501		
Två år senare		2 107	1 836	1 730	1 532			
Tre år senare		2 032	1 923	1 644				
Fyra år senare		2 146	1 840					
Fem år senare		2 065						
Uppskattad slutlig skadekostnad 2009-12-31		2 065	1 840	1 644	1 532	1 501	2 095	
Akkumulerade utbetalda försäkringsersättningar		1 853	1 635	1 436	1 309	1 100	941	
Avsättning för oreglerade skador, exklusive skadebehandlingsreserv	1 082	212	205	208	222	401	1 154	3 483
Skadebehandlingsreserv								152
Akkumulerat över/underskott		303	331	155	38	200		
D:o i % av initial skadekostnad		13	15	9	2	12		
Diskonteringseffekt								- 302
Avstämning mot balansräkning								
Oreglerade skador enligt denna tabell								3 635
Oreglerade skador för verksamhet som ej ingår i ovanstående tabell								121
Total avsättning för oreglerade skador enligt balansräkningen (brutto)								3 756
Andel som ingår i tabellen								97%

Moderföretaget									
Mkr	Alla tidigare år	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Totalt	
Efter avgiven återförsäkring									
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet av skadeåret (netto)									
		2 328	2 170	1 797	1 569	1 700	2 094		
		2 225	1 906	1 624	1 633	1 500			
		2 092	1 833	1 728	1 531				
		2 018	1 922	1 642					
		2 132	1 839						
		2 050							
<hr/>									
Uppskattad slutlig skadekostnad 2009-12-31									
		2 050	1 839	1 642	1 531	1 500	2 094		
Ackumulerade utbetalda försäkringsersättningar									
		1 840	1 635	1 436	1 309	1 100	941		
Avsättning för oreglerade skador, exklusive skadebehandlingsreserv									
1 069		210	204	206	222	400	1 153	3 464	
Skadebehandlingsreserv									
								152	
Ackumulerat över/underskott									
		278	330	154	37	199			
D:o i % av initial skadekostnad									
		12	15	9	2	12			
Diskonteringseffekt									
									- 301
Avstämning mot balansräkning									
Oreglerade skador enligt denna tabell									3 617
Oreglerade skador för verksamhet som ej ingår i ovanstående tabell									119
Total avsättning för oreglerade skador i balansräkningen (netto)									3 736
Andel som ingår i tabellen									97%

Risker i Finansverksamheten

Förvaltningsprinciper

Målet för förvaltningen av tillgångarna är att uppnå högsta möjliga reala avkastning under gällande risk- och placeringsrestriktioner. Det ska, som minimum, innebära en positiv real avkastning över försäkringsavtalens genomsnittliga löptid. Folksam lägger stor vikt vid tryggheten i pensionssparandet. Styrelsen har formulerat att risknivån i bolaget inte får vara högre än att grönt ljus erhålls i Finansinspektionens trafikljusmodell. Folksams vision är att bidra till ett långsiktigt och hållbart samhälle där individen känner trygghet. Ett steg i arbetet mot denna vision är att Folksam ställer etiska krav på de företag där placeringar görs.

Principer för val av strategisk placeringsinriktning

Indata utgörs bland annat av tillgångarna, skulderna och deras egenskaper - såsom förväntad avkastning, risk och korrelation - samt prognoser för försäkringsrörelsens utveckling. Optimeringen av den totala tillgångsportföljen görs med utgångspunkten att bolaget ska tåla att utvecklingen på finansmarknaderna blir mycket svag. Uppfyllandet av de legala restriktionerna om skuldtäckning och solvens har högsta prioritet vid valet av strategisk placeringsinriktning. Därtill ska särskild hänsyn tas till Finansinspektionens trafikljusmodell. Först därefter ska bolagets interna riskpreferenser och affärsmål tas i beaktande. Den strategiska placeringsinriktning som fastställs tjänar sedan som utgångspunkt för tillgångsförvaltningen. Förvaltarna får, inom vissa ramar, avvika från den strategiska placeringsinriktningen om det bedöms vara gynnsamt för avkastningen.

Portföljstruktur

Den totala tillgångsportföljen i Folksam Liv är sammansatt av sju delportföljer: aktier, räntor, fastigheter, alternativa placeringar, valuta, säkringsinstrument och bolagsstrategiska innehav. Säkringsinstrument är placeringar vars huvudsyfte är matcha placeringsrisker i åtagandena, t ex en ränteswap för att reducera balansräkningens räntekänslighet. Bolagsstrategiska innehav är innehav som anses vara av särskilt strategiskt värde för bolaget. Endast styrelsen får fatta beslut om placeringar av detta slag. Typexempel på en sådan placering är aktier i koncernföretag.

Kredit- och motpartsrisk

Med kreditrisk förstås risken att en räntebärande placering förlorar i värde till följd av att emittenten nedgraderas ratingmässigt eller går i konkurs. Med motpartsrisk förstås risken för att motparten inte kan fullfölja sin del av avtalet.

Bolaget har som policy att endast tillåta placeringar i värdepapper med mycket hög kreditvärdighet. Kredit-/motpartsriskerna i denna del av verksamheten bedöms därför vara mycket små. Den maximala kreditriskexponeringen (efter avdrag för värde av säkerheter) bolaget är exponerat för olika klasser av finansiella tillgångar framgår av nedanstående tabell.

Maximal kreditriskexponering, Mkr	2009			2008		
	Tillgångsklass	Erhållna		Erhållna		Netto
Brutto		Säkerheter	Brutto	Säkerheter		
Koncernen						
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till koncernföretag	–	–	–	194	–	194
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	57 630	–	57 630	56 385	–	56 385
Lån med säkerhet i fast egendom	–	–	–	–	–	–
Övriga lån	204	2	202	1 223	1 028	195
Derivat	1 708	–	1 708	4 026	–	4 026
Övriga finansiella placeringstillgångar	676	–	676	2 169	–	2 169
Fordringar	316	–	316	354	–	354
Upplupna ränteintäkter	1 071	–	1 071	1 102	–	1 102

Maximal kreditriskexponering, Mkr	2009			2008		
	Tillgångsklass	Erhållna		Erhållna		Netto
Brutto		Säkerheter	Brutto	Säkerheter		
Moderföretaget						
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till koncernföretag	194	–	194	194	–	194
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	57 316	–	57 316	56 100	–	56 100
Lån med säkerhet i fast egendom	0	–	0	0	–	0
Övriga lån	204	2	202	1 223	1 028	195
Derivat	1 708	–	1 708	4 026	–	4 026
Övriga finansiella placeringstillgångar	526	–	526	2 152	–	2 152
Fordringar	316	–	316	354	–	354
Upplupna ränteintäkter	1 071	–	1 071	1 102	–	1 102

Kreditkvalitet på klasser av finansiella tillgångar, Mkr	AAA	AA	A	BBB	BB	Ingen rating	Totalt
Koncernen 2009							
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupna ränteintäkter)	54 320	1 462	939	475	–	1 432	58 628

Övriga finansiella tillgångar har ingen rating.

Kreditkvalitet på klasser av finansiella tillgångar, Mkr	AAA	AA	A	BBB	BB	Ingen rating	Totalt
Koncernen 2008							
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupna ränteintäkter)	53 404	706	1 456	448	410	720	57 144

Övriga finansiella tillgångar har ingen rating.

Kreditkvalitet på klasser av finansiella tillgångar, Mkr	AAA	AA	A	BBB	BB	Ingen rating	Totalt
Moderföretaget 2009							
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupna ränteintäkter)	54 320	1 462	939	475	–	1 149	58 344

Övriga finansiella tillgångar har ingen rating.

**Kreditkvalitet på klasser av
finansiella tillgångar, Mkr
Moderföretaget 2008**

	AAA	AA	A	BBB	BB	Ingen rating	Totalt
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupna ränteintäkter)	53 404	706	1 456	448	410	720	57 144

Övriga finansiella tillgångar har ingen rating.

Det redovisade värdet för finansiella tillgångar som annars skulle redovisas som förfallna till betalning eller nedskrivna och vars villkor har omförhandlats, eller som är antingen förfallna till betalning eller nedskrivna uppgår per balansdagen till ett smärre belopp.

Koncentrationsrisk

Med koncentrationsrisk avses den extra risk som ges av att bolaget har stora exponeringar mot en och samma motpart och att denna motpart helt eller delvis inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser mot bolaget. Bolagets största koncentrationsrisk ges av aktieinnehavet i Swedbank. Denna koncentrationsrisk beaktas vid valet av placeringsinriktning och särskilt vid sammansättningen av bolagets aktieportfölj. I relation till marknadsriskerna bedöms övriga koncentrationsriskerna vara små. Koncentrationsriskerna bedöms i relation till marknadsriskerna vara små för bolaget. Dels genom de krav på kreditvärdighet som ställs för att en investering ska kunna ske och dels genom den diversifiering som ges genom bolagets placeringsinriktning. Att placeringarna som huvudregel ska kunna användas för skuldäckning innebär också att risken för allt för stora enhandsengagemang hålls låg.

Väsentliga koncentrationer av kreditrisk

Koncernen 2009	Totalt	Varav	Koncernen 2008	Totalt	Varav
		säkerställda bostads- obligationer			säkerställda bostads- obligationer
Swedbank	17 879	5 436	Swedbank	9 840	3 878
SHB	10 288	10 290	SHB	5 453	5 471
Nordea	8 879	8 745	SEB	4 754	4 698
SBAB	4 008	4 008	Nordea	4 451	4 304
Landshypotek	3 522	3 522	Landshypotek	3 510	3 510
SEB	2 608	2 526	SBAB	3 155	3 155
Telia Sonera	1 405	–	Folksam Sak	2 146	–
Hennes & Mauritz	1 230	–	Deutsche Bank	2 209	–
Volvo	1 061	–	General Electric	1 918	–
Deutsche Bank	958	–	Telia Sonera	1 074	–

Moderföretaget 2009	Totalt	Varav	Moderföretaget 2008	Totalt	Varav
		säkerställda bostads- obligationer			säkerställda bostads- obligationer
Swedbank	16 860	5 436	Swedbank	9 555	3 878
SHB	10 288	10 290	SHB	5 453	5 471
Nordea	8 738	8 745	SEB	4 754	4 698
SBAB	4 008	4 088	Nordea	4 451	4 304
Landshypotek	3 522	3 522	Landshypotek	3 510	3 510
SEB	2 553	2 526	SBAB	3 155	3 155
Telia Sonera	1 405	–	Folksam Sak	2 146	–
Hennes & Mauritz	1 230	–	Deutsche Bank	2 209	–
Volvo	1 061	–	General Electric	1 918	–
Deutsche Bank	958	–	Telia Sonera	1 074	–

Kreditrisk i fordringar på återförsäkrare

Försäkringsföretagets återförsäkringspolicy innebär att avtal endast ingås med återförsäkrare med kreditbetyg A eller högre.

Återförsäkrarnas kreditvärdighet ses över regelbundet för att säkerställa att det beslutade återförsäkringsskyddet upprätthålls. Den maximala kreditriskexponeringen som återförsäkringstillgångarna ger upphov till för moderbolaget per balansdagen uppgår till 10 (10) miljoner kronor i fordringar på återförsäkrare och 19(22) miljoner kronor i återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar, respektive 3(4) miljoner kronor och 38(36) miljoner kronor för koncernen.

Likviditetsrisker

Med likviditetsrisk förstås risken att bolaget inte kan infria sina betalningsförpliktelser vid förfallotidpunkten utan att kostnaden för att erhålla betalningsmedel ökar avsevärt. Bolagets likviditetsrisk anses vara av ringa betydelse i den totala riskbilden. Genom att tillgångarna i huvudsak placeras i marknadsnoterade värdepapper med hög likviditet säkerställer placeringsstrategin att mängden likvida tillgångar med betryggande marginal överstiger bolagets förväntade betalningsförpliktelser. På balansdagen utgjorde noterade värdepapper 90 (85) procent av placeringstillgångarna, varav innehav i räntebärande placeringar utgivna av svenska staten svarade för 17 (26) procent, motsvarande 17 342 (24 815) miljoner kronor. Genomsnittlig duration på räntebärande tillgångar uppgick till 8,2 (9,6) år.

Den genomsnittliga ekonomiska durationen för försäkringsskulderna för hela beståndet i Folksam Liv är 14,9 år per den 31/12 2009. Uppgiften berör 94 % av de försäkringstekniska avsättningarna. Motsvarande uppgifter lämnas inte för koncernen då tillkommande likviditetsrisk bedöms som marginell.

Marknadsrisker

Med marknadsrisk avses risken för att värdet på tillgångar och/eller skulder utvecklas ogynnsamt till följd av förändringar i marknadspriser. Bolaget delar in marknadsriskerna i fyra undergrupper: ränterisk, valutakursrisk, kurs-/prisrisk, samt matchningsrisk.

Ränterisk

Med ränterisk förstås risken att nettot av bolagets räntebärande tillgångar och skulder sjunker i värde till följd av en förändring i ränteläget. Livförsäkringsavsättningar som avser traditionell livförsäkring med utjämnad återbäring/pensionstillägg diskonteras med marknadsräntor. I och med att försäkringsavtalen löper över mycket lång tid följer att räntekänsligheten i avsättningarna blir betydande.

Folksam Liv anpassar sitt risktagande så att bolagets ekonomi inte ska påverkas fullt så mycket av ränteförändringar. Detta sker i huvudsak genom olika typer av räntederivat (säkringsinstrument). Om räntenivåerna faller ökar värdet på säkringsinstrumenten vilket reducerar den effekt som ränterörelsen ger på åtagandena. Effekten blir det omvända om räntorna stiger – säkringsinstrumenten utvecklas negativt men bolaget kompenseras av minskad skuldbörda.

Följande tabell illustrerar hur företaget är exponerad för ränterisk utifrån räntebärande tillgångar och skulders räntebindningstid:

Moderföretaget 2009

Räntebindnings-tider för tillgångar och skulder

Ränteexponering, Mkr

	0-5 år	5 - 15 år	15 år-	Totalt
Tillgångar				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper(inkl uppl ränteintäkt)	42 404	14 280	1 661	58 344
Andra räntebärande finansiella instrument, netto	- 9 150	7 209	2 655	715
Övriga lån inklusive lån emitterade till koncernföretag	201			201
Övriga finansiella placeringstillgångar	521			521
Summa	33 975	21 489	4 316	59 781
Skulder och avsättningar				
Livförsäkringstekniska avsättningar tjänstepensionsverksamhet	7 174	10 307	15 364	32 845
Livförsäkringstekniska avsättningar övrig livförsäkring	10 935	11 963	13 692	36 590
Summa livförsäkringstekniska avsättningar	18 109	22 270	29 056	69 435

Någon tabell lämnas ej för koncernen då skillnaden i ränteexponering jämfört med moderbolaget är liten.

Känslighetsanalys – ränterisk

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Riskparameter				
Minskning av marknadsräntan				
Värdeökning räntebärande tillgångar	4 205	4 537	4 204	4 537
Ökning av redovisat värde på räntebärande skulder (inklusive försäkringsskulder)	- 9 431	- 9 691	- 9 432	- 9 692
Nettopåverkan resultat före skatt	- 5 228	- 5 157	- 5 228	- 5 155
Nettopåverkan eget kapital	- 5 302	- 5 236	- 5 304	- 5 235

De ränteförändringar som känslighetsanalysen beräknats på är de nivåer som angivits av Finansinspektionens vid beräkning av trafikljus. För 2009 har nominella och reala marknadsräntor har antagits minska med 0,99 respektive 0,48 procentenheter.

Valutakursrisk

Med valutarisk förstås risken att nettot av bolagets tillgångar och skulder sjunker till följd av en växelkursförändring. Normalt kurssäkras utländska innehav i alternativa placeringar och fastigheter. Under året har därtill delar av den utländska aktieportföljen kurssäkrats. Företagets valutaexponering före och efter säkring med derivat redovisas i nedanstående tabell.

Moderföretaget 2009

Valutakurs exponering Mkr	USD	EUR	GBP	JPY	Övrigt
Placeringstillgångar					
Aktier och andelar	8 878	3 155	1 610	1 646	2 427
Fastigheter	–	140	–	–	–
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	–	–	–	–
Övriga tillgångar	409	2 537	6	2	15
Summa tillgångar	9 288	5 832	1 616	1 648	2 442
Övriga skulder och avsättningar	– 169	– 193	–	–	–
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat	9 119	5 639	1 616	1 648	2 442
Nominellt värde valutaterminer	– 3 780	– 4 769	–	–	– 4
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	5 339	870	1 616	1 648	2 438

Moderföretaget 2008

Valutakurs exponering Mkr	USD	EUR	GBP	JPY	Övrigt
Placeringstillgångar					
Aktier och andelar	7 342	2 444	1 081	1 409	1 484
Fastigheter	–	66	–	–	–
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	219	0	0	0
Övriga tillgångar	82	3 233	7	21	17
Summa tillgångar	7 424	5 962	1 088	1 430	1 501
Övriga skulder och avsättningar	–	0	–	–	–
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat	7 424	5 962	1 088	1 430	1 501
Nominellt värde valutaterminer	– 1 550	– 3 202	–	–	–
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	5 874	2 759	1 088	1 430	1 501

För koncernen lämnas ingen separat tabell över valutakurs exponering, då övriga bolag har mycket liten exponering för valutarisk i sina placeringstillgångar.

Känslighetsanalys - valutarisk

En ogynnsam förändring med 10 % av bolagets nettoexponering av respektive valutor (efter ekonomisk säkring med derivat) påverkar resultat före skatt enligt följande tabell.

Moderföretaget Mkr	2009		2008	
	Resultat före skatt	Effekt på eget kapital	Resultat före skatt	Effekt på eget kapital
Valuta				
USD	– 534		– 587	
EUR	– 87		– 276	
GBP	– 161		– 109	
JPY	– 165		– 143	
Övriga	– 244		– 150	
Totalt	– 1 191	– 1 162	– 1 265	– 1 236

Kurs-/prisrisk

Med kurs-/prisrisk förstås risken att värdet av bolagets aktier, fastigheter och alternativa placeringar sjunker i värde till följd av en kurs-/prisförändring.

Känslighetsanalys – kurs-/prisrisk

I nedanstående tabell redovisas påverkan på resultatet av en kursnedgång på 10% för aktier, fastigheter och alternativa placeringar. I beräkningarna har effekten på aktierelaterade derivat inkluderats

Koncernen Mkr	2009		2008	
	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital
Aktier	- 3 549		- 1 725	
Fastigheter	- 707		- 875	
Onoterade aktier	- 84		- 151	
Totalt	- 4 340	- 4 230	- 2 751	- 2 688
Moderföretaget Mkr				
Aktier	- 3 510		- 1 687	
Fastigheter	- 707		- 875	
Onoterade aktier	- 84		- 151	
Totalt	- 4 301	- 4 199	- 2 713	- 2 650

Bolagets exponering av noterade aktier framgår av not 26.

Matchningsrisk

Med matchningsrisk förstås risken att nettot av bolagets tillgångar och skulder minskar till följd av att tillgångarnas sammansättning inte motsvarar skuldernas. Matchningsrisken mäts i enlighet med definitionerna i Finansinspektionens trafikljusmodell och får inte vara högre än att grönt ljus erhålls.

Risker i verksamheten

Med operativa risker avses risk för förlust beroende på felaktiga eller inte ändamålsenliga interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller beroende på externa händelser. Identifiering av operativa risker ingår som en del av den process som beskrivs ovan (Koncernövergripande riskhantering) och sker främst genom självutvärdering. För att kontrollera och minska de operativa riskerna tas åtgärder fram både för att hantera och förebygga dessa. Samtliga risker förses med riskägare och åtgärdsansvariga som bland annat ansvarar för att riskerna kontinuerligt följs upp. Information om realiserade risker samlas systematiskt i Folksamgruppens incidentrapporteringsystem. De incidenter som rapporteras kategoriseras och värderas -informationen om dessa incidenter utgör en viktig del vid den ovan nämnda självutvärderingen. Genom att hantera de operativa riskerna på ett samordnat och strukturerat vis ökar organisationens möjligheter att nå de uppsatta målen.

Strategiska risker är risker som ofta rör affärsmässiga beslut. De strategiska riskerna hanteras framför allt av koncernledning och styrelser. Val av affärsstrategier och samarbetspartners, resursfördelning och ackquisitioner är exempel på sådana riskområden.

Med ryktesrisk avses risken att intäkterna minskar på grund av förlorat anseende hos kunder, partner och myndigheter. Ryktesrisken är svår att bedöma men det är också en av de risker som kan vara väldigt skadlig om den inträffar.

(Redogörelse för redovisnings- och värderingsprinciper i not 1)

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Not 3. Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)				
Skadeförsäkringsrörelse				
Inbetalda och tillgodoförda premier	723	459	723	459
Livförsäkringsrörelse				
Inbetalda och tillgodoförda premier	6 323	6 893	6 135	6 721
Premier från tilldelad återbäring	0	0	0	0
Premieskatt	- 31	- 27	- 31	- 27
	6 292	6 866	6 104	6 694
Premieinkomst för direkt livförsäkring				
Premier för individuell livförsäkring	2 033	1 846	2 033	1 846
Gruppömsesidig livförsäkring	4 059	4 833	4 059	4 833
Premieinkomst för direkt livförsäkring				
Periodiska premier	5 292	4 878	5 292	4 878
Engångspremier	800	1 800	800	1 800
Premieinkomst för direkt livförsäkring				
Premier för återbäringsberättigade avtal	5 130	5 910	5 130	5 910
Premier för ej återbäringsberättigade avtal	962	768	962	768
Premier för livförsäkringsavtal för vilka försäkringstagaren bär risk	-	-	0	0
Avgifter avseende investeringskontrakt	162	151	4	7
Avgifter avseende serviceavtal	-	-	-	-
Not 4. Kapitalavkastning, intäkter	2009	2008	2009	2008
Hysesintäkter från byggnader och mark	403	249	230	249
Erhållna utdelningar	641	1 011	788	933
varav resultatandelar och utdelning från koncernföretag	-	-	147	- 78
Ränteintäkter med mera				
Koncernföretag	-	-	0	5
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 974	2 679	1 975	2 679
Övriga ränteintäkter	130	122	134	122
varav från finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringar redovisade via resultaträkningen	164	139	164	139
Återförda nedskrivningar				
Aktier och andelar	19	-	27	125
Valutakursvinst netto	-	2 038	-	2 038
Realisationsvinst netto				
Byggnader och mark	446	102	446	102
Aktier och andelar	223	-	223	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 179	1 124	3 179	1 124
Resultatandelar i intressebolag	15	113	-	-
	7 030	7 438	7 002	7 377
Kapitalavkastning intäkter redovisade i				
Livförsäkringsrörelsen	6 978	7 423	6 950	7 362
Icke-teknisk redovisning avseende skadeförsäkringsrörelsen	52	15	52	15
	7 030	7 438	7 002	7 377
Icke-teknisk redovisning avseende övriga koncernföretag	74	77	-	-
	7 104	7 515	-	-

Not 4. Kapitalavkastning, intäkter (forts.)	2009	2008	2009	2008
Operationella leasingavtal (leasegivare)				
Operationell leasing där företaget är leasegivare avser intäkter för lokaler.				
Förfallotidpunkt, totala framtida minimileaseavgifter				
<1 år	254	231	138	182
1-5 år	900	556	441	501
>5 år	173	310	60	310
Summa	1 327	1 097	639	993
Totala leasingavgifter under perioden	466	291	206	227
varav minimileaseavgifter	390	246	174	194
varav variabla avgifter	76	45	32	33
Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
Not 5. Värdeökningar på övriga placeringstillgångar	2009	2008	2009	2008
Byggnader och mark	–	–	–	–
Aktier och andelar	8 423	–	8 423	–
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	6 582	–	6 582
Övriga finansiella placeringstillgångar	–	1	–	1
	8 423	6 583	8 423	6 583
Värdeökning på övriga placeringstillgångar redovisade i				
Livförsäkringsrörelsen	8 362	6 569	8 362	6 569
Icke-teknisk redovisning avseende skadeförsäkringsrörelsen	61	14	61	14
	8 423	6 583	8 423	6 583
Icke-teknisk redovisning avseende övriga koncernföretag	24	9	–	–
	8 447	6 592	–	–
Not 6. Utbetalda försäkringsersättningar	2009	2008	2009	2008
Skadeförsäkringsrörelse				
Utbetalda försäkringsersättningar	– 57	– 9	– 57	– 9
Skadebehandlingskostnader	– 2	– 3	– 2	– 3
Återförsäkrares andel	–	–	–	–
	– 59	– 12	– 59	– 12
Livförsäkringsrörelse				
Utbetalda försäkringsersättningar	– 5 484	– 4 872	– 5 237	– 4 857
Annulationer och återköp	– 213	– 277	– 213	– 277
Skadebehandlingskostnader	– 46	– 61	– 43	– 57
Återförsäkrares andel	2	2	2	2
	– 5 741	– 5 208	– 5 491	– 5 189
Not 7. Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar f e r	2009	2008	2009	2008
Livförsäkringsavsättning				
Före avgiven återförsäkring	12 054	– 17 367	12 054	– 17 367
Återförsäkrares andel	–	–	–	–
	12 054	– 17 367	12 054	– 17 367
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risk				
Villkorad återbäring				
Före avgiven återförsäkring	– 24	13	– 24	13
Återförsäkrares andel	–	–	–	–
Fondförsäkringsåtagande				
Före avgiven återförsäkring	– 7 722	8 583	– 32	16
Återförsäkrares andel	–	–	–	–
	– 7 746	8 596	– 56	29

Mkr Not 8. Driftskostnader	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Skadeförsäkringsrörelsen				
Anskaffningskostnader ¹⁾	- 28	- 26	- 28	- 26
Förändringar i förutbetalda anskaffningskostnader	-	-	-	-
Administrationskostnader	- 40	- 50	- 40	- 50
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	-	-	-	-
	- 68	- 76	- 68	- 76
¹⁾ Varav provisioner i direktförsäkring	-	-	-	-
Övriga driftskostnader				
Skaderegleringskostnader ingående i Utbetalda försäkringsersättningar	- 2	- 3	- 2	- 3
Kostnader för finansförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	- 1	0	- 1	0
Kostnader för fastighetsförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	0	0	0	0
Övriga driftskostnader	- 68	- 76	- 68	- 76
Summa driftskostnader	- 71	- 79	- 71	- 79
Totala driftskostnader uppdelade på kostnadslag				
Personalkostnader med mera	- 40	- 38	- 40	- 38
Lokalkostnader med mera	- 4	- 4	- 4	- 4
Avskrivningar med mera	0	0	0	0
Övrigt	- 27	- 37	- 27	- 37
	- 71	- 79	- 71	- 79
Livförsäkringsrörelsen				
Anskaffningskostnader ¹⁾	- 342	- 248	- 141	- 149
Förändring i förutbetalda anskaffningskostnader	28	- 29	1	10
Administrationskostnader	- 564	- 619	- 405	- 457
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	1	2	1	2
	- 877	- 894	- 544	- 594
¹⁾ Varav provisioner i direktförsäkring	- 96	- 52	- 18	- 19
Övriga driftskostnader				
Skaderegleringskostnader ingående i Utbetalda försäkringsersättningar	- 47	- 59	- 43	- 57
Kostnader för finansförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	- 121	- 96	- 118	- 93
Kostnader för fastighetsförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	- 5	- 5	- 5	- 5
Övriga driftskostnader	- 877	- 894	- 544	- 594
Summa driftskostnader	1 050	- 1 054	- 710	- 749
Totala driftskostnader uppdelade på kostnadslag				
Personalkostnader med mera	- 399	- 373	- 397	- 365
Lokalkostnader med mera	- 46	- 40	- 46	- 36
Avskrivningar med mera	- 1	0	0	0
Övrigt	- 604	- 641	- 267	- 348
	1 050	- 1 054	- 710	- 749

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Not 8. Driftskostnader (forts.)				
Operationella leasingavtal (leasetagare)				
Operationell leasing där företaget är leasetagare avser i huvudsak kostnader för lokaler.				
Förfallotidpunkt, totala framtida minimileaseavgifter				
<1 år	- 27	- 68	- 19	- 21
1-5 år	- 45	- 199	- 69	- 59
>5 år	- 76	- 103	0	0
Summa	- 148	- 370	- 88	- 80
Totala leasingavgifter under perioden	- 69	- 51	- 23	- 26
varav minimileaseavgifter	- 60	- 44	- 19	- 22
varav variabla avgifter	- 9	- 7	- 4	- 4
Arvode och kostnadsersättning till revisorer				
KPMG				
Revisionsuppdrag	- 6	- 5	- 5	- 4
Andra uppdrag	- 1	-	- 1	-
Öhrlings Price Waterhouse Coopers				
Revisionsuppdrag	0	0	-	-
Andra uppdrag	-	-	-	-
Ernst & Young				
Revisionsuppdrag	0	-	-	-
Andra uppdrag	-	-	-	-
BDO Feinstein				
Revisionsuppdrag	0	0	-	0
Andra uppdrag	-	-	-	-
Övriga				
Revisionsuppdrag	0	0	0	0
Totalt arvode och kostnadsersättning till revisorer	- 7	- 5	- 6	- 4
Not 9. Kapitalavkastning, kostnader	2009	2008	2009	2008
Driftskostnader för byggnader och mark	- 90	- 95	- 90	- 95
Kapitalförvaltningskostnader ¹⁾	- 119	- 93	- 119	- 93
Räntekostnader med mera				
Koncernföretag	-	-	0	- 1
Fastighetslån	0	0	0	0
Övriga räntekostnader	- 21	- 28	- 21	- 28
varav från finansiella skulder som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultaträkningen	- 21	- 29	- 21	- 29
Valutakursförluster, netto	- 708	-	- 708	-
Av- och nedskrivningar				
Aktier och andelar	-	- 106	- 35	- 105
Realisationsförlust netto				
Räntebärande värdepapper	0	- 2 011	-	- 2 011
Övriga finansiella kostnader	- 19	- 14	- 19	- 14
	- 957	- 2 347	- 992	- 2 347
Kapitalavkastning kostnader redovisade i				
Livförsäkringsrörelsen	- 948	- 2 343	- 983	- 2 343
Icke-teknisk redovisning avseende skadeförsäkringsrörelse	- 9	- 4	- 9	- 4
	- 957	- 2 347	- 992	- 2 347
Icke-teknisk redovisning avseende övriga koncernföretag	- 38	- 64	-	-
	- 995	- 2 411	-	-
¹⁾ I kapitalförvaltningskostnader för 2009 ingår så kallad performance fee				
Not 10. Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	2009	2008	2009	2008
Byggnader och mark	- 604	- 617	- 534	- 352
Aktier och andelar	-	- 10 568	-	- 10 568
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	- 3 617	0	- 3 617	-
Övriga finansiella placeringstillgångar	- 33	0	-	-
	- 4 254	- 11 185	- 4 151	- 10 920

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Not 10. Värdeinsknning på övriga placeringstillgångar (forts.)				
Värdeinsknning på övriga placeringstillgångar redovisade i Livförsäkringsrörelsen	- 4 226	- 11 164	- 4 123	- 10 896
Icke-teknisk redovisning avseende skadeförsäkringsrörelsen	- 28	- 21	- 28	- 24
	- 4 254	- 11 185	- 4 151	- 10 920
Icke-teknisk redovisning avseende övriga koncernföretag	- 28	- 21	-	-
	- 4 282	- 11 206	-	-

Not 11. Nettoresultat per kategori av finansiella instrument**Koncernen, 2009**

**Finansiella tillgångar värderade till
verkligt värde via resultaträkningen**

Finansiella tillgångar	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorien	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Summa
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till koncernföretag	-	-	7	7
Aktier och andelar	7 076	-	-	7 076
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 661	-	-	1 661
Övriga lån	-	-	42	42
Derivat, netto	-	1 209	-	1 209
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	91	91
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings- tagaren bär placeringsrisk	7 722	-	-	7 722
Övriga fordringar	-	-	273	273
Upplupna intäkter	-	-	-	-
Summa	16 459	1 209	413	18 081

Finansiella skulder	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorien	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat netto				
Övriga skulder				
Upplupna kostnader				
Summa				

Koncernen, 2008

**Finansiella tillgångar värderade till
verkligt värde via resultaträkningen**

Finansiella tillgångar	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorien	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Summa
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till koncernföretag	-	-	8	8
Aktier och andelar	- 8 402	-	-	- 8 402
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	6 032	-	-	6 032
Övriga lån	-	-	80	80
Derivat netto	-	3 095	-	3 095
Övriga finansiella placeringstillgångar	3	-	467	470
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings- tagaren bär placeringsrisk	- 8 239	-	-	- 8 239
Övriga fordringar	-	-	255	255
Upplupna intäkter	-	-	-	-
Summa	- 10 606	3 095	810	- 6 701

Finansiella skulder	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorien	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat netto	-	-	-	-
Övriga skulder	-	-	- 623	- 623
Upplupna kostnader	-	-	-	-
Summa	-	-	- 623	- 623

Mkr**Not 11. Nettoresultat per kategori av finansiella instrument (forts.)****Moderbolaget, 2009**

Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorien	Innehav för handelsändamål	Låne- fordringar	
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till koncernföretag	–	–	7	7
Aktier och andelar	7 036	–	–	7 036
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 668	–	–	1 668
Övriga lån	–	–	42	42
Derivat netto	–	1 209	–	1 209
Övriga finansiella placeringstillgångar	–	–	91	91
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings- tagaren bär placeringsrisk	32	–	–	32
Övriga fordringar	–	–	264	264
Summa	8 736	1 209	404	10 349
Finansiella skulder	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorien	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat netto	–	–	–	–
Övriga skulder	–	–	– 183	– 183
Summa	–	–	– 183	– 183
Netto finansiella tillgångar och skulder	8 736	1 209	221	10 166

Moderbolaget, 2008

Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorien	Innehav för handelsändamål	Låne- fordringar	
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till koncernföretag	–	–	8	8
Aktier och andelar	– 8 375	–	–	– 8 375
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	6 008	–	–	6 008
Övriga lån	–	–	80	80
Derivat netto	–	3 095	–	3 095
Övriga finansiella placeringstillgångar	3	–	467	470
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings- tagaren bär placeringsrisk	– 16	–	–	–
Övriga fordringar	–	–	237	237
Summa	– 2 379	3 095	793	1 508
Finansiella skulder	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorien	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	Summa
Derivat netto	–	–	–	–
Övriga skulder	–	–	– 623	– 623
Summa	–	–	– 623	– 623
Netto finansiella tillgångar och skulder	– 2 379	3 095	169	885

Mkr**Not 12. Bokslutsdispositioner**

	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Förändring av periodiseringsfond	–	–	– 336	– 276

Mkr**Not 13. Skatt på årets resultat**

	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Aktuell skattekostnad	– 814	– 1 042	– 665	– 844
Uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt	– 140	– 43	– 51	28
	– 954	– 1 085	– 716	– 816

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Not 13. Skatt på årets resultat (forts.)				
Specifikation aktuell skattekostnad				
Avkastningsskatt	- 543	- 803	- 400	- 612
Aktuell skattekostnad avseende inkomstskattbeskattad verksamhet				
Periodens skattekostnad	- 272	- 239	- 265	- 232
Justering av skattekostnad hänförlig till tidigare år	0	0	0	-
Summa aktuell skattekostnad avseende inkomstskatt	- 272	- 239	- 265	- 232
Summa aktuell skattekostnad	- 814	- 1 042	- 665	- 844
Specifikation uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt				
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	- 54	28	- 51	28
Uppskjuten skatt avseende obeskattade reserver	- 86	- 71	-	-
Uppskjuten skatt avseende utnyttjade underskottsavdrag	-	0	-	-
Summa uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt	- 140	- 43	- 51	28
Skatt avseende inkomstskatt				
Aktuell skatt avseende inkomstskatt	- 272	- 239	- 265	- 232
Uppskjuten skatt	- 140	- 43	- 51	28
Summa skatt inkomstbeskattad verksamhet	- 412	- 282	- 316	- 204
Avstämning effektiv skattesats avseende inkomstskatt				
Resultat före skatt	22 683	- 14 932	22 305	- 15 322
Avgår resultat i avkastningsbeskattad verksamhet	- 21 232	15 870	- 21 154	16 021
Summa resultat i inkomstbeskattad verksamhet	1 451	938	1 151	699
Skatt enligt gällande skattesats för koncern/moderföretag (26,3%)	- 382	- 262	- 303	- 196
Andra icke avdragsgilla kostnader/ej skattepliktiga intäkter	- 23	- 18	- 7	- 9
Skatteeffekt hänförlig till tidigare år samt ändrade skattesatser	- 6	-	- 6	1
Skatteeffekt till följd av utnyttjande av underskottsavdrag	2	-	-	-
Skatteeffekt avseende temporära skillnader	- 3	- 2	-	-
Summa	- 412	- 282	- 316	- 204
Mkr				
Not 14. Immateriella tillgångar				
		Goodwill	Mjukvaror och övriga immateriella tillgångar	
	2009	2008	2009	2008
Koncernen				
Ackumulerade anskaffningsvärden				
Ingående balans	-	-	205	205
Investeringar	43	-	-	-
Försäljningar	-	-	-	-
Utrangeringar	-	-	-	-
Utgående balans 31 december	43	-	205	205
Ackumulerade avskrivningar				
Vid årets början	-	-	- 155	- 117
Årets av- och nedskrivningar	- 9	-	- 32	- 38
Försäljningar	-	-	-	-
Utrangeringar	-	-	-	-
Utgående balans 31 december	- 9	-	- 187	- 155
Redovisade värden 31 december	34	-	18	50
Immateriella tillgångar avser mjukvaror samt övriga immateriella tillgångar. Avskrivning sker på anskaffningsvärdet med 20 procent.				
Årets avskrivningar ingår i nedanstående rader i resultaträkningen				
Driftskostnader	- 9	-	- 32	- 38
Kapitalavkastning, kostnader	-	-	-	-
	9	-	- 32	- 38

Mkr Not 15. Byggnader och mark	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Marknadsvärde				
Redovisat värde vid årets ingång	8 630	4 886	3 137	3 804
Fastighetsförvärv	0	0	–	–
Förvärv via fusion	0	4 676	–	–
Investeringar	18	45	3	15
Avyttrade fastigheter	– 488	– 428	– 488	– 428
Orealiserad värdeförändring	– 236	– 549	– 171	– 254
Redovisat värde vid årets utgång	7 924	8 630	2 481	3 137

varav uppkomna genom företagsförvärv

Fastighetsförvärv	–	0	–	–
Fastighetsförvärv via fusion	–	4 676	–	–
Investeringar	–	30	–	–
Orealiserad värdeförändring	–	– 128	–	–
	–	4 578	–	–

Värden uppdelade på rörelse- och förvaltningsfastigheter	2009	2008	2009	2008
Rörelsefastigheter				
Anskaffningsvärde vid årets ingång	1 138	1 026	1 007	1 026
Fastighetsförvärv	–	–	–	–
Fastighetsförvärv via fusion	0	116	–	–
Investeringar	3	20	2	5
Avyttrade fastigheter		– 24	–	– 24
Anskaffningsvärde vid årets utgång	1 141	1 138	1 009	1 007
Redovisat värde vid årets utgång	1 308	1 524	1 178	1 361

Förvaltningsfastigheter				
Anskaffningsvärde vid årets ingång	3 996	1 598	939	1 234
Fastighetsförvärv			–	–
Förvärv av bolag				
Förvärv via fusion		2 678		
Investeringar	15	25	1	10
Avyttrade fastigheter	– 126	– 305	– 126	– 305
Anskaffningsvärde vid årets utgång	3 885	3 996	814	939
Redovisat värde vid årets utgång	6 615	7 106	1 303	1 776

Bedömt marknadsvärde

Geografisk marknad	Typ av fastighet	Kontrakterad årshyra 1)	Drifts- överskott 2)	Direkt- avkastning 3)	Marknads- värde	Marknads- Avkastnings värde 4)	Marknads- Avkastnings krav 5)
Koncern							
Stockholm med närförorter	Flerbostadshus	99	63	3,4%	1 851	24 076	2,2-4,7%
Stockholm med närförorter	Kontors- och affärsfastigheter	372	255	5,2%	4 921	25 979	3,4-7,8%
Övriga landet	Flerbostadshus	70	47	5,3%	878	16 050	3,0-6,0%
Övriga landet	Kontors- och affärsfastigheter	22	15	5,6%	273	17 713	4,8-7,3%
		563	380	4,8%	7 922	23 551	2,2-7,8%
Moderbolaget							
Stockholm med närförorter	Flerbostadshus	41	25	4,3%	593	18 370	3,1-4,7%
Stockholm med närförorter	Kontors- och affärsfastigheter	163	112	5,9%	1 888	21 932	3,9-6,1%
		204	137	5,5%	2 481	20 961	3,1-6,1%

1) Hyreskontrakt per 1 januari omräknat till helår

2) Driftsöverskott omräknat med hyreskontrakt per 1 januari.

3) Driftsöverskott omräknat med hyreskontrakt per 1 januari i förhållande till marknadsvärde

4) Marknadsvärde per kvm lokalarea (exkl garage)

5) Vid värderingarna tillämpade avkastningskrav

Mkr**Not 15. Byggnader och mark (forts.)****Värderingsantaganden**

Inflationsantagande	1,1%
Kalkylränta restvärde	6,9%
Direktavkastning restvärde	4,9%
Långsiktig vakansgrad	2,4%
Drifts & Underhållskostnader År 1	414 kr/kvm
Investeringar År 1	206 kr/kvm
Marknadshyra (vid noll vakans)	1 783 kr/kvm

Marknadsvärdet har bedömts med en marknadsanpassad kassaflödesanalys. Kalkylperioden uppgår till 5 alternativt 10 år. Metoden innebär en analys av de förväntade framtida betalningsströmmar (hyror, vakans, drift- och underhållskostnader mm) som en förvaltning av fastigheten kan antas generera. I kassaflödeskalkylen görs en nuvärdeberäkning av de bedömda framtida betalningsströmmarna. Som grund för bedömningar om marknadens avkastningskrav ligger ortsprisanalyser av gjorda jämförbara fastighetsköp.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Påverkan på periodens resultat				
Hysesintäkter	596	606	232	249
Direkta kostnader för fastigheter som genererat hyresintäkter under perioden	- 248	- 236	- 91	- 93
inte genererat hyresintäkter under perioden	0	0	0	0
	348	370	141	156
Taxeringsvärden	2009	2008	2009	2008
Byggnader	2 886 999	3 086 156	989 137	1 226 137
Mark	1 527 213	1 668 925	466 642	611 642
	4 414 212	4 755 081	1 455 779	1 837 779

Klassificeringen av rörelse- respektive förvaltningsfastigheter har gjorts med utgångspunkt från den internt nyttjade andelen av respektive fastighet, med utgående hyra som bas. För de fastigheter där andelen internt nyttjande uppgår till mer än 15 procent har fastigheten klassificerats som rörelsefastighet.

Samtliga fastigheter har marknadsvärderats. Marknadsvärdebedömningarna har genomförts i enlighet med riktlinjer framtagna av Svenskt Fastighetsindex och har utförts av externa oberoende värderingsmän auktoriserade av Samfundet för Fastighetsekonomi.

För bolaget finns inga begränsningar i rätten att sälja förvaltningsfastigheter. Det finns inte heller några förpliktelser att köpa, uppföra eller exploatera förvaltningsfastigheter eller att utföra reparationer, underhåll eller förbättringar.

21 procent av den uthyrningsbara ytan (koncernen) används i Folksamgruppens verksamhet.

Not 16. Aktier och andelar i koncernföretag	Organisa-	Antal	Kapital-	Bokfört	Bokfört
	tions-		andel	värde	värde
	nummer		i %	2009	2008
Moderföretaget					
Förenade Liv Gruppörsäkring AB (publ)	516401-6569	15 000	100	205	205
Folksam Fondörsäkring AB (publ)	516401-8607	40 000	100	695	695
Folksam Liv Fastighets AB	556060-2640	71 000	100	845	845
Reda AB	556267-0843	250 000	100	25	25
Folksam LO Fondörsäkring AB (publ)	516401-6619	51 000	51	204	204
KPA AB	556527-7182	300 000	60	1 350	1 350
Hotelinvest & CO KB	916405-5411	-	100	455	463
Niterka KB	969711-9965	-	100	-4	0
AB Hotelinvest	556112-9171	1 000	100	0	0
Niterka2 KB	969712-1524	-	100	26	20
Gyllenforsen KB	969640-2339	-	71	1 724	1 673
KP Fondörsäkring AB	516401-6676	25	100	4	11
Bokfört värde				5 529	5 491
Verkligt värde				7 416	7 592
Samtliga aktier är onoterade.					

Mkr Not 16. Aktier och andelar i koncernföretag (forts.)	Eget	Res-	Organisa-	Antal	Kapital-	Bokfört	Bokfört
	Kapital	ultat	tions-		andel	värde	värde
	2009-12-31	2009	nummer		i %	2009	2008
Koncernen (ej konsoliderade livförsäkringsbolag)							
Förenade Liv Grupp-försäkring AB	757	142	516401-6569	15 000	100	205	205
KPA Livförsäkring AB	1 480	0	502010-3502	72	60	1 229	1 229
Bokfört värde						1 434	1 434
Verkligt värde						1 434	1 434

Ovanstående livförsäkringsbolag konsolideras ej på grund av utdelningsförbud. Hela överskottet i dessa ej konsoliderande livförsäkringsbolag tillfaller försäkringstagarna i form av återbäring och kan således inte disponeras av moderbolaget.

Ackumulerade anskaffningsvärden	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Vid årets början	1 821	1 784	6 262	4 741
Förvärv	–	–	–	218
Sammanslag KP	–	–	–	1 602
Förändring av andelskapitalet i kommanditbolag	–	–	73	– 116
Förändring till följd av under året lämnade / återbetalda aktieägartillskott	–	37	– 8	– 183
Avyttring	–	–	–	–
Utgående balans 31 december	1 821	1 821	6 327	6 262
Akkumulerade nedskrivningar				
Vid årets början	– 387	– 350	– 772	– 791
Försäljningar	–	–	–	–
Under året återförda nedskrivningar	–	–	8	125
Årets nedskrivningar	–	– 37	– 34	– 106
Utgående balans 31 december	– 387	– 387	– 798	– 772
Redovisat värde 31 december	1 434	1 434	5 529	5 490

Koncernföretag	Säte	Kapitalandel i %		Koncernföretag	Säte	Kapitalandel i %	
		2009	2008			2009	2008
Förenade Liv Livförsäkrings AB	Stockholm	–	100	Folksam LO Fondförsäkring AB	Stockholm	51	51
Förenade Liv Grupp-försäkring AB	Stockholm	100	100	Folksam LO Fond AB	Stockholm	51	51
Folksam Fondförsäkring AB	Stockholm	100	100	KPA AB	Stockholm	60	60
Folksam Liv Fastighets AB	Stockholm	100	100	KPA Pensionservice AB	Stockholm	60	60
Reda AB	Stockholm	100	100	KPA Pensionsförsäkring AB	Stockholm	60	60
Gyllenforsen Fastighets AB	Stockholm	71	71	KPA Livförsäkring AB	Stockholm	60	60
Hotelinvest & CO KB	Stockholm	100	100	KPA Fondförsäkring AB	Stockholm	60	60
Niterka I AB	Stockholm	100	100	Pensionsvalet PV ¹⁾	Stockholm	–	60
Niterka II AB	Stockholm	100	100	Litreb I AB	Stockholm	60	60
Niterka KB	Stockholm	100	100	Litreb II AB	Stockholm	60	60
Niterka Skotten 8 AB	Stockholm	100	100				
AB Hotelinvest	Stockholm	100	100				
Niterka II KB	Stockholm	100	100				
FAB Malax	Stockholm	100	100				
FAB Pällan	Stockholm	100	100				
FAB Rörstrand 32	Stockholm	100	100				

¹⁾ Fusionerat med KPA Pensionservice AB

Mkr				Kapital-	Eget		Bokfört	Bokfört
Not 17				andel	Kapital	Resultat	värde	värde
Aktier och andelar	Organisation	Säte	Antal	i %	2009-12-31	2009	2009	2008
intresseföretag	nummer							
Moderföretaget								
Fonus-Folksam Utvecklings AB	556445-8221	Stockholm	1 250	50	0	0	0	0
Gyllenforsen AB				50	0	0	0	0
KP Pensions&Försäkring HB	969643-7863	Stockholm	50	50	25	0	25	25

Bokfört värde

Koncernen

Fonus-Folksam Utvecklings AB	556445-8221	Stockholm	1 250	50			0	0
Folksam Property Holding BV		Amsterdam	55 400	50			892	948
Aktiv Försäkringsadministration AB	556244-4132	Stockholm	4 900	49			12	12
KP Pensions&Försäkring HB	969643-7863	Stockholm	50	50			25	25

Bokfört värde

Röstandel i respektive företag motsvaras av kapitalandel

Samtliga aktier är onoterade

	Koncernen		Moderbolaget	
	2009	2008	2009	2008
Ackumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	985	759	25	0
Förvärv av intresseföretag	–	–	–	–
Samgående med KP	–	25	–	25
Andel i intresseföretagets resultat	–	113	–	–
Omräkningsdifferens	– 71	88	–	–
Andra förändringar i intresseföretagets egna kapital	15	–	–	–
Utgående balans 31 december	929	985	25	25
Ackumulerade nedskrivningar				
Vid årets början	–	–	–	–
Försäljningar	–	–	–	–
Årets nedskrivningar	–	–	–	–
Utgående balans 31 december	–	–	–	–
Redovisat värde 31 december	929	985	25	25
Verkligt värde	929	985	25	25
Sammanlagda belopp för intressebolag	2009	2008	2009	2008
Summa tillgångar	1 879	2 003	60	52
Summa skulder	21	33	9	1
Summa eget kapital	1 858	1 970	51	51
Intäkter	122	291	0	0
Årets resultat	29	225	0	0
Not 18. Aktier och andelar	2009	2008	2009	2008
Bokfört värde	33 178	22 430	32 957	22 200
Anskaffningsvärde	31 725	29 007	31 511	27 833
Verkligt värde	33 178	23 379	32 957	22 200
Noterade aktier	31 888	20 626	31 721	20 395
Onoterade aktier	1 236	1 805	1 236	1 805

Ytterligare information om finansiella instrument lämnas i not 26.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Not 19. Obligationer och andra räntebärande värdepapper				
Upplupet anskaffningsvärde/Anskaffningsvärde				
Svenska staten	16 957	23 125	16 957	23 125
Svenska bostadsinstitut	27 949	20 710	27 949	20 710
Svenska räntefonder	672	581	365	262
Övriga svenska emittenter	9 370	6 546	9 370	6 546
Utländska stater	766	780	767	780
Övriga utländska emittenter	869	2 303	869	2 303
	56 583	54 045	56 277	53 726
varav:				
noterade	56 582	54 043	56 276	53 724
onoterade	1	2	1	2
tidsbundna förlagsbevis	1	2	1	2
eviga förlagsbevis	–	–	–	–
Verkligt värde				
Svenska staten	17 342	24 815	17 342	24 815
Svenska bostadsinstitut	28 358	21 466	28 359	21 466
Svenska räntefonder	702	632	388	292
Övriga svenska emittenter	9 585	6 493	9 585	6 493
Utländska stater	769	772	768	772
Övriga utländska emittenter	874	2 263	874	2 262
	57 630	56 441	57 316	56 100
varav:				
noterade	57 630	56 441	57 316	56 100
onoterade	–	–	–	–
tidsbundna förlagsbevis	–	–	–	–
Positiv skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden			5 292	5 556
Negativ skillnad till följd av att bokfört värde understiger nominella värden			116	171
Vid värdering av räntebärande värdepapper till upplupet anskaffningsvärde skulle balansposten redovisas till ett belopp på 56 277 Mkr.				
Not 20. Lån med säkerhet i fast egendom	2009	2008	2009	2008
Bokfört värde	0	0	0	0
Upplupet anskaffningsvärde	0	0	0	0
Verkligt värde	0	0	0	0
Not 21. Övriga lån	2009	2008	2009	2008
Upplupet anskaffningsvärde				
Livförsäkringslån	13	14	13	14
Vinstandelslån avseende fastighetsplaceringar	184	179	184	179
Övriga reverslån	7	1 030	7	1 030
Bokfört värde	204	1 223	204	1 223
Verkligt värde				
Livförsäkringslån	13	14	13	14
Vinstandelslån avseende fastighetsplaceringar	184	179	184	179
Övriga reverslån	7	1 030	7	1 030
	204	1 223	204	1 223

Mkr Not 22. Derivat	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Derivatinstrument med positiva värden eller värde noll				
Anskaffningsvärde				
Aktieoptioner	632	1 033	632	1 033
Valutaterminer	–	–	–	–
Ränteterminer	–	–	–	–
Ränteswappar	–	–	–	–
Swaptions	892	362	892	362
Summa anskaffningsvärde	1 524	1 395	1 524	1 395
Verkligt värde				
Aktieoptioner	687	666	687	666
Valutaterminer	4	109	4	109
Ränteterminer	1	3	1	3
Ränteswappar	88	1 954	88	1 954
Swaptions	928	1 294	928	1 294
Summa verkligt värde	1 708	4 026	1 708	4 026
Derivatinstrument med negativa värden				
Anskaffningsvärde				
Aktieoptioner	213	783	213	783
Valutaterminer	–	0	–	0
Ränteterminer	–	0	–	0
Ränteswappar	–	0	–	0
Övriga	–	–	–	–
Summa anskaffningsvärde	213	783	213	783
Verkligt värde				
Aktieoptioner	303	732	303	732
Valutaterminer	167	50	167	50
Ränteterminer	23	9	23	9
Ränteswappar	138	468	138	468
Övriga	–	–	–	–
Summa verkligt värde	631	1 259	631	1 259

Under året har handel skett med valutaterminer, aktieindexterminer, ränteterminer, FRAs, samt swappar. Handeln med valutaterminer har skett med syfte att reducera valutarisken i portföljen. Syftet med handeln av aktieindexterminer har varit att effektivisera förvaltningen. Handeln med ränteterminer och FRAs har skett med syfte att justera ränteportföljens duration. Syftet med handeln av swappar har varit att reducera balansräkningens räntekänslighet.

Beskrivning av kreditrisker

Kreditrisk för derivat avser risken för att motparten ej kan uppfylla sina åtaganden i enlighet med avtalen. För ej standardiserade derivat regleras kreditrisken i ISDA – avtal.

Beskrivning av marknadsrisker

Med marknadsrisk för derivat avses risken att marknadsvärdet ändras till följd av ändringar på marknaden av underliggande räntor, aktie- och valutakurser.

Beskrivning av likviditetsrisker

Likviditetsrisk avser risken för att ett visst derivat ej kan avyttras/förvärvas utan större prispåverkan eller att transaktionen medför stora kostnader. Handel har endast skett med derivat i marknader med god likviditet, varför likviditetsrisken i innehavet är låg.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Not 23. Övriga finansiella placeringstillgångar				
Garantikapital Folksam Sak	500	2 000	500	2 000
Upplupen ränta garantikapital	21	147	21	147
Placeringsrepa	–	–	–	–
Övrigt	155	155	5	5
Bokfört värde	676	2 302	526	2 152
Anskaffningsvärde	673	2 299	523	2 149
Verkligt värde	676	2 302	526	2 152

Folksam Liv har placerat 2 mdr kronor som garantikapital hos Folksam Sak. Efter godkännande av Finansinspektionen har återbetalning skett under 2009 av 1 500 miljoner kronor. Efter återbetalningen uppgår placeringen till 500 miljoner kronor. Garantikapitalet redovisas som eget kapital hos Folksam Sak i enlighet med regelverket i försäkringsrörelselagen för ömsesidiga bolag. Återbetalning av garantikapitalet ska ske när det inte längre behövs för rörelsens ändamålsenliga bedrivande och en återbetalning är förenlig med försäkringsrörelselagens bestämmelser om kapitalbasens sammansättning och storlek i Folksam Sak. Betalning av den upplupna räntan på garantikapitalet följer vinstutdelningsreglerna i försäkringsrörelselagen.

Not 24. Fordringar avseende direkt försäkring	2009	2008	2009	2008
Försäkringstagare	9	18	19	13
Försäkringsföretag	–	–	–	–
	9	18	19	13
Not 25. Övriga fordringar	2009	2008	2009	2008
Fordringar på koncernföretag	–	95	119	63
Fordringar på närstående företag	46	49	46	46
Aktuell skattefordran	36	10	–	–
Övrigt	305	276	121	222
	387	430	286	331

Not 26 Finansiella tillgångar och skulder

Koncernen 2009

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde

via resultaträkningen

	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för		Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde
		handelsändamål	Lånefordringar			
Finansiella tillgångar						
Aktier och andelar	33 178	–	–	33 178	33 178	31 557
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	57 630	–	–	57 630	57 630	56 583
Lån med säkerhet i fast egendom	–	–	–	–	–	0
Övriga lån	–	–	204	204	204	204
Derivat	–	1 708	0	1 708	1 708	1 524
Övriga finansiella placeringstillgångar	5	–	671	676	526	523
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risk	34 292	–	–	34 292	34 292	
Fordringar	150	–	7 715	7 865	7 564	7 414
Upplupna intäkter	–	–	1 308	1 308	1 090	1 090
Summa	125 255	1 708	9 898	136 861	136 192	98 895

Mkr

Not 26. Finansiella tillgångar och skulder (forts.)

Koncernen 2009

Finansiella skulder värderade till verkligt värde

via resultaträkningen

	Finansiella skulder som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Övriga finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella skulder					
Depåer från återförsäkrare	–	–	6	6	6
Derivat	–	631	–	631	631
Övriga skulder	–	–	2 659	2 659	2 659
Upplupna kostnader	–	–	1	1	1
Summa	–	631	2 666	3 297	3 297

Koncernen 2008

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde

via resultaträkningen

	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Låneford- ringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaff- nings- värde
Finansiella tillgångar						
Aktier och andelar	22 430	–	–	22 430	22 344	27 833
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	56 441	–	–	56 441	56 441	53 849
Lån med säkerhet i fast egendom	–	–	–	–	–	0
Övriga lån	–	–	1 223	1 223	1 223	1 223
Derivat	–	4 026	–	4 026	4 026	1 395
Övriga finansiella placeringstillgångar	155	–	2 146	2 302	2 152	2 149
Placeringstillgångar för vilka liv- försäkringstagaren bär risk	21 907	–	–	21 907	21 145	
Fordringar	–	–	7 896	7 896	7 896	7 657
Upplupna intäkter	–	–	1 102	1 102	1 102	1 102
Summa	100 933	4 026	12 367	117 327	116 329	95 208

Koncernen 2008

Finansiella skulder värderade till verkligt värde

via resultaträkningen

	Finansiella skulder som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Övriga finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella skulder					
Depåer från återförsäkrare	–	–	4	4	4
Derivat	–	1 259	–	1 259	1 259
Övriga skulder	–	–	5 432	5 432	4 591
Upplupna kostnader	–	–	–	–	–
Summa	–	1 259	5 436	6 695	5 854

Mkr

Not 26. Finansiella tillgångar och skulder (forts.)

Moderföretaget 2009

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde					
	via resultaträkningen					
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde
Finansiella tillgångar						
Räntebärande lån till koncernföretag	–	–	194	194	194	194
Aktier och andelar	32 957	–	–	32 957	32 957	31 510
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	57 316	–	–	57 316	57 316	56 276
Lån med säkerhet i fast egendom	–	–	0	0	0	0
Övriga lån	–	–	204	204	204	204
Derivat	–	1 708	–	1 708	1 708	1 524
Övriga finansiella placeringstillgångar	5	–	521	526	526	523
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risk	152	–	–	152	152	
Fordringar	–	–	7 191	7 191	7 191	7 191
Upplupna intäkter	–	–	1 071	1 071	1 071	1 071
Summa	90 430	1 708	9 181	101 319	101 319	

Moderföretaget 2009

	Finansiella skulder värderade till verkligt värde					
	via resultaträkningen					
	Finansiella skulder som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde	
Finansiella skulder						
Depåer från återförsäkrare	–	–	–6	–6	–6	
Derivat	–	–631	–	–631	–631	
Övriga skulder	–	–	–2 084	–2 084	–2 084	
Summa	–	–631	–2 090	–2 721	–2 721	

Moderföretaget 2008

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde					
	via resultaträkningen					
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde
Finansiella tillgångar						
Räntebärande lån till koncernföretag	–	–	194	194	194	194
Aktier och andelar	22 200	–	–	22 200	22 200	27 833
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	56 100	–	–	56 100	56 100	53 726
Lån med säkerhet i fast egendom	–	–	0	0	0	0
Övriga lån	–	–	1 223	1 223	1 223	1 223
Derivat	–	4 026	–	4 026	4 026	1 395
Övriga finansiella placeringstillgångar	5	–	2 147	2 152	2 152	2 149
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risk	68	–	–	68	68	
Fordringar	–	–	7 655	7 655	7 655	7 655
Upplupna intäkter	–	–	1 102	1 102	1 102	1 102
Summa	78 373	4 026	12 321	94 720	94 720	

Mkr

Not 26. Finansiella tillgångar och skulder (forts.)**Moderföretaget 2008****Finansiella skulder värderade till verkligt värde****via resultaträkningen**

	Finansiella skulder som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels- ändamål	Övriga finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella skulder					
Depåer från återförsäkrare	–	–	4	4	4
Derivat	–	1 259	–	1 259	1 259
Övriga skulder	–	–	4 478	4 478	4 478
Summa	–	1 259	4 482	5 741	5 741

Information om finansiella instruments verkliga värde

I nedanstående tabell lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. I not 1 Redovisningsprinciper återfinns beskrivningar om hur verkligt värde bestäms avseende tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

Koncernen 2009

Tillgångar	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Aktier och andelar	31 617	1 050	413	33 080
Obligationer och andra räntebärande värden	57 607	–	–	57 607
Derivat	1	1 707	–	1 708
Övriga finansiella placeringstillgångar	98	–	5	103
Placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	34 292	–	–	34 292
Summa	123 615	2 757	418	126 790
Skulder				
Fondförsäkringsåtagande	–	– 34 319	–	– 34 319
Derivat	– 22	– 609	–	– 631
Summa	– 22	– 34 928	–	– 34 950

Moderföretaget 2009

Tillgångar	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Aktier och andelar	31 494	1 050	413	32 957
Obligationer och andra räntebärande värden	57 316	–	–	57 316
Derivat	1	1 707	–	1 708
Övriga finansiella placeringstillgångar	–	–	5	5
Placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	152	–	–	152
Summa	88 963	2 757	418	92 138
Skulder				
Fondförsäkringsåtagande	–	– 152	–	– 152
Derivat	– 22	– 609	–	– 631
Summa	– 22	– 761	–	– 783

Mkr**Not 26. Finansiella tillgångar och skulder (forts.)****Tilläggsinformation avseende innehav inom nivå 3**

I tabellen nedan presenteras en avstämning mellan ingående och utgående balans för sådana finansiella instrument som värderats till verkligt värde i balansräkningen med utgångspunkt från en värderingsteknik som bygger på icke-observerbara indata (nivå 3).

	Aktier och andelar	Övriga finansiella placerings- tillgångar	Totalt
Koncernen 2009			
Öppningsbalans 2009-01-01	1 121	5	1 126
Totalt redovisade vinster och förluster			
redovisat i årets resultat ¹⁾	- 115	-	- 115
redovisat direkt i eget kapital	-	-	-
Anskaffningsvärde förvärv	240	-	240
Försäljningslikvid försäljning	- 833	-	- 833
Utgående balans 2009-12-31	413	5	418

Vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående balansen 2009-12-31¹⁾

¹⁾ Redovisas i nettoresultat av finansiella transaktioner i årets resultat

	Aktier och andelar	Övriga finansiella placerings- tillgångar	Totalt
Moderföretaget 2009			
Öppningsbalans 2009-01-01	1 121	5	1 126
Totalt redovisade vinster och förluster			
redovisat i årets resultat ¹⁾	- 115	-	- 115
redovisat direkt i eget kapital	-	-	-
Anskaffningsvärde förvärv	240	-	240
Försäljningslikvid försäljning	- 833	-	- 833
Utgående balans 2009-12-31	413	5	418

Vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående balansen 2009-12-31 ¹⁾

¹⁾ Redovisas i nettoresultat av finansiella transaktioner i årets resultat

I tabellen nedan presenteras en sammanställning av vilken effekt som förändringar i observerbara antaganden skulle få på redovisat resultat

	Effekt av gynnsam förändring av antaganden	Effekt av ogynnsam förändring av antaganden
Känslighetsanalys		
Koncernen 2009		
Aktier och andelar	33	- 33
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-
Summa	33	- 33

Mkr**Not 26. Finansiella tillgångar och skulder (forts.)**

	Effekt av gynnsam förändring av antaganden	Effekt av ogynnsam förändring av antaganden
Moderföretaget 2009		
Aktier och andelar	33	– 33
Övriga finansiella placeringstillgångar	–	–
Summa	33	– 33

Aktier och andelar

Redovisade effekter avseende fond i fond baseras på underlag och dialog med respektive förvaltare. För ett antal innehav saknas tillräcklig information för att kunna redovisa effekten av ändrade antaganden.

För fastighetsfonder har kvoten som har använts vid beräkningen fastställts utifrån rimligt genomsnittligt osäkerhetsintervall kring fastighetsvärdena.

För innehav där det verkliga värdet överensstämmer med anskaffningsvärdet har inga förändringar i antaganden bedömts som erforderliga.

Övriga finansiella placeringstillgångar

Den största delen av innehav i placeringsaktier värdebestäms genom substansvärdering. Då detta värde baseras på faktiska data och inte utifrån egna bedömningar eller antaganden bedöms ingen effekt av förändring av antaganden som erforderlig. För resterande del av övriga finansiella placeringstillgångar görs bedömningen att effekten av förändringar i antaganden inte är väsentlig.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Not 27. Materiella tillgångar				
Inventarier				
Ackumulerade anskaffningsvärden				
Ingående balans	192	181	93	81
Förvärv	2	11	1	11
Avyttring	0	0	– 1	0
Utgående balans 31 december	194	192	93	93
Ackumulerade avskrivningar				
Ingående balans	– 162	– 157	– 77	– 76
Årets avskrivningar	– 7	– 5	– 2	– 1
Avyttringar och utrangeringar	0	0	0	0
Utgående balans 31 december	– 169	– 162	– 79	– 77
Redovisat värde 1 januari	30	24	16	5
Redovisat värde 31 december	25	30	14	16
Not 28. Förutbetalda anskaffningskostnader	2009	2008	2009	2008
Vid årets början	148	177	35	25
Årets aktivering	87	50	23	27
Årets avskrivning	– 59	– 79	– 22	– 17
Utgående balans 31 december	176	148	36	35
Not 29 Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2009	2008	2009	2008
Förutbetalda kostnader	24	24	24	9
Upplupna intäkter	43	121	5	115
Bokfört värde	67	145	29	124

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Not 30. Livförsäkringsavsättning				
Reservbildande sparprodukter				
Ingående balans	79 425	43 283	79 425	43 283
Fusion KP Pensionskassa	–	18 860	–	18 860
Inbetalda premier	3 840	4 498	3 840	4 498
Utbetalda försäkringsersättningar	– 3 810	– 3 416	– 3 810	– 3 416
Intern flytt	– 1	2	– 1	2
Riskresultat	– 40	– 93	– 40	– 93
Indexering av fribrev	0	75	0	75
Uppräkning med diskonteringsränta	2 497	2 814	2 497	2 814
Effekt av ändrad diskonteringsränta	– 13 630	16 650	– 13 630	16 650
Värdoförändring på placeringstillgångar	7	5	7	5
Belastning för administrationskostnad	– 562	– 629	– 562	– 629
Belastning för avkastningsskatt	– 348	– 436	– 348	– 436
Effekt av ändrade antaganden	121	– 2 128	120	– 2 128
Övrigt	– 215	– 60	– 215	– 60
Utgående balans brutto	67 283	79 425	67 283	79 425
Återförsäkrars andel	–	–	–	–
Utgående balans netto	67 283	79 425	67 283	79 425
Riskprodukter med premiereserv				
Ingående balans brutto	780	149	780	149
Fusion KP Pensionskassa	–	492	–	492
Beståndsöverlåtelse	–	0	–	0
Inbetalda premier	2 081	2 282	2 081	2 282
Premier som förbrukats	– 1 979	– 2 140	– 1 978	– 2 140
Övrigt	– 14	– 3	– 14	– 3
Utgående balans brutto	869	780	869	780
Återförsäkrars andel	–	–	–	–
Utgående balans netto	869	780	869	780
Total utgående balans netto	68 152	80 205	68 152	80 205

Viktiga beräkningsantaganden avseende försäkring med utjämnad återbäring eller pensionstillägg.

RÄNTEANTAGANDEN

Räntesatsen väljs utifrån marknadsräntor med motsvarande löptider enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2008:23.

DÖDLIGHETSANTAGANDEN

För Folksam Liv, utom verksamhetsgrenen KP, gäller:

Från och med 2008-01-01 tillämpas nya dödlighetsantaganden vid beräkning av livförsäkringsavsättningen. De nya antagandena motsvarar aktuell erfarenhet inom Folksam Liv. För tjänstepensionsförsäkring tillämpas aktsamma antaganden och för försäkringar som inte klassificeras som tjänstepensionsförsäkringar tillämpas betryggande antaganden.

För verksamhetsgrenen KP gäller:

Livförsäkringsavsättningen beräknas med försäkringsbranschens gemensamma dödlighetsantaganden från 1990.

Not 30. Livförsäkringsavsättning (forts.)**DRIFTSKOSTNADSANTAGANDEN**

För bestånden tillämpas

en kostnad som reducerar ränteantagandet,

en kostnad som är proportionell mot kapitalvärdet på utbetalningarna

en kostnad som är proportionell mot storleken av den försäkrade risken

en kostnad som är proportionell mot inbetald premie.

Per 2009-12-31 justerades driftskostnadsbelastningen vid beräkning av livförsäkringsavsättningar för kollektivavtalade livförsäkringar i Folksam Liv, utom verksamhetsgrenen KP. De nya antagandena motsvarar aktuell erfarenhet inom Folksam Liv

SKATTEKOSTNADSANTAGANDEN

Antagande om statslåneränta för beräkning av avkastningsskatt i Folksam Liv, utom verksamhetsgrenen KP, motsvarar den

statsobligationsränta som har en löptid närmast 15 år. Antagande om statslåneränta för beräkning av avkastningsskatt i

verksamhetsgrenen KP motsvarar marknadsräntan för respektive löptid. För försäkringar som är skatteklassade som pensionsförsäkring tillämpas skattesatsen 15 procent. För försäkringar som är skatteklassade som kapitalförsäkringar tillämpas skattesatsen 27 procent.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Not 31. Avsättning för oreglerade skador				
Ingående balans brutto	3 742	2 113	3 699	2 066
Byte av redovisningsprincip	5	–	–	–
Fusion KP Pensionskassa	–	2 006	–	2 006
Beståndsoverlåtelse		– 1	–	– 1
Kostnad för skador som inträffat innevarande år	2 214	1 708	2 211	1 707
Utbetalda försäkringsersättningar	– 1 622	– 1 593	– 1 620	– 1 591
Inlösta fondvärden för utbetalning	967	772	–	–
Utbetalningar under året	– 962	– 780	–	–
Nedskrivning	– 1	2	–	–
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	– 479	– 728	– 475	– 730
Effekt av ändrade antaganden	– 44	121	– 44	121
Övrigt	– 13	122	– 15	122
Utgående balans brutto	3 807	3 742	3 756	3 699
Återförsäkrares andel	– 38	– 36	– 19	– 22
Utgående balans netto	3 769	3 706	3 737	3 677

Avsättning för oreglerade skador görs främst för grupplivförsäkring, premiefrielseförsäkring och sjukförsäkring.

För avsättning för icke fastställda skador används främst metoden chain-ladder. Det är en vedertagen aktuariell metod som är väl kontrollerad och accepterad. Oavsett metoden finns dock ett naturligt inslag av osäkerhet beroende på osäkerhet runt belopp och tidpunkt för utbetalning. Detta ger upphov till att det finns en risk att avsättningen inte är tillräcklig. För grupplivförsäkring appliceras Chain-ladder metoden på utbetalda belopp. Utvecklingen analyseras med hjälp av historiska utvecklingsfaktorer som utgör basen för att uppskatta framtida utvecklingsfaktorer. De uppskattade framtida utvecklingsfaktorerna appliceras på beloppen och ger en uppskattning av de totala beloppen per skadeår. Chain-ladder ger bäst resultat för försäkringsgrenar med ett stabilt utvecklingsmönster. Utöver metodens resultat tas även hänsyn till händelser och förändringar som har påverkat den historiska utvecklingen eller som kommer att påverka den kommande utvecklingen. Det kan till exempel handla om nya handläggningsrutiner eller nya lagar. Särskild hänsyn tas till stora skador och dess inverkan på avsättningsbehovet. För sjuk- och premiefrielseförsäkring appliceras Chain-ladder metoden däremot på antalet inträffade skadefall. Det uppskattade antalet okända skadefall som beräknas antas sedan ha en skadekostnad som motsvarar den genomsnittliga kända skadekostnaden beräknad i sjukreserven.

För sjukreserver baseras beräkningen på antagande om sannolikheten för avveckling genom tillfrisknande och dödsfall. Antaganden ses över regelbundet. Även här tas hänsyn till eventuella lag- och regelförändringar.

Utöver avsättning för kommande utbetalningar görs även avsättningar för beräknade återstående skaderegleringskostnader. Denna avsättning baseras på erfarenheter från tidigare års skaderegleringskostnader och en uppskattning av den totalt utestående mängden skador som återstår att regleras.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Not 32. Avsättning för återbäring och rabatter				
Ingående balans	432	429	432	429
Under perioden reglerad återbäring och rabatt	- 12	- 9	- 12	- 9
Årets avsättning för ej förfallen återbäring	260	12	260	12
Utgående balans	680	432	680	432
Not 33. Villkorad återbäring	2009	2008	2009	2008
Ingående balans brutto	93	61	93	61
Inbetalningar	49	53	49	53
Utbetalningar	- 8	- 1	- 7	- 1
Värdförändring på placeringstillgångar	24	- 13	24	- 13
Avgifter	- 2	- 1	- 2	- 1
Avkastningsskatt	- 1	- 1	- 1	- 1
Intern flytt	0	- 5	0	- 5
Övrigt	-	0	-	0
Utgående balans brutto	156	93	156	93
Återförsäkrares andel	-	-	-	-
Utgående balans netto	156	93	156	93
Not 34. Fondförsäkringsåtaganden	2009	2008	2009	2008
Ingående balans brutto	21 146	26 564	68	42
Fusion KP	-	991	-	-
Inbetalningar	5 925	4 127	55	41
Utbetalningar	- 702	- 806	- 3	- 1
Återköp	- 268	-	-	-
Värdförändring på placeringstillgångar	7 722	- 8 567	32	- 16
Avgifter	- 159	- 149	- 1	- 1
Avkastningsskatt	- 142	- 190	0	0
Beståndsöverlåtelse	767	-	-	-
Riskresultat	- 20	- 14	-	0
Effekt av ändrade antaganden	-	0	-	0
Intern flytt	1	3	1	3
Övrigt	49	1	-	-
Utgående balans brutto	34 319	21 960	152	68
Återförsäkrares andel	-	-	-	-
Utgående balans netto	34 319	21 960	152	68
Not 35. Avsättning för skatter	2009	2008	2009	2008
Uppskjutna skattefordringar och skulder				
Byggnader och mark	28	39	28	38
Aktier och andelar	46	3	38	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	22	1	25	-
Derivat	- 2	-	- 2	-
Maskiner och inventarier	3	- 4	-	-
Underskottsavdrag	-	-	-	-
Obeskattade reserver	335	254	-	-
Summa uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder, netto	432	293	89	38
Samtliga förändringar mellan åren i posten uppskjuten skatt har redovisats som uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt i resultaträkningen.				
Ej aktiverade uppskjutna skattefordringar:				
Skattemässiga underskott	-	-	-	-
Summa				
Not 36. Skulder avseende direkt försäkring	2009	2008	2009	2008
Försäkringstagare	4	35	-	28

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Not 37. Övriga skulder				
Skulder till koncernbolag	–	–	123	70
Skulder till närstående bolag	357	356	283	326
Finansieringsrepa	–	–	–	–
Aktuell skatteskuld	109	268	15	103
Övrigt	2 193	4 432	1 662	3 979
	2 659	5 056	2 083	4 478
Not 38. Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2009	2008	2009	2008
Upplupna kostnader	257	161	128	43
Förutbetalda intäkter	157	307	158	307
	414	468	286	350
		Högst	Längre än	Totalt
Not 39. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder		1 år	1 år	
Koncernen, 2009				
Goodwill	–	–	34	34
Immateriella tillgångar	9	–	9	18
Byggnader och mark	–	–	7 924	7 924
Aktier och andelar i koncernföretag	4	–	1 430	1 434
Aktier och andelar i intresseföretag	–	–	931	931
Aktier och andelar	73	–	33 106	33 178
Obligationer och räntebärande värdepapper	1 595	–	56 035	57 630
Lån med säkerhet i fast egendom	–	–	–	–
Övriga lån	–	–	204	204
Derivat	1 708	–	–	1 708
Övriga finansiella placeringstillgångar	119	–	557	676
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings- tag bär placeringsrisk	644	–	33 648	34 292
Återförsäkrars andel av Försäkringstekniska avsättningar – Oreglerade skador	2	–	36	38
Fordringar avseende direkt försäkring	9	–	–	9
Fordringar avseende återförsäkring	3	–	–	3
Övriga fordringar	387	–	–	387
Materiella tillgångar och varulager	8	–	17	25
Kassa och bank	7 792	–	45	7 838
Övriga tillgångar	2	–	–	2
Upplupna ränte- och hyresintäkter	1 065	–	–	1 065
Förutbetalda anskaffningskostnader	44	–	132	176
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	67	–	–	67
Summa tillgångar	13 531	–	134 108	147 639
Skulder				
Försäkringstekniska avsättningar (gföre avgiven återförsäkring)	5 544	–	67 094	72 638
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	671	–	33 804	34 475
Avsättningar för skatter	13	–	418	431
Depåer från återförsäkrare	6	–	–	6
Skulder avseende direkt försäkring	4	–	–	4
Skulder avseende återförsäkring	2	–	–	2
Derivat	631	–	–	631
Övriga skulder	3 038	–	–	3 038
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	415	–	–	415
Summa skulder och avsättningar	10 324	–	101 316	111 640

Not 39. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder (forts)	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Moderföretaget, 2009			
Byggnader och mark	–	2 481	2 481
Aktier och andelar i koncernföretag	4	5 524	5 529
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	–	194	194
Aktier och andelar i intresseföretag	–	25	25
Aktier och andelar	3	32 954	32 957
Obligationer och räntebärande värdepapper	1 572	55 744	57 316
Lån med säkerhet i fast egendom	–	0	0
Övriga lån	–	204	204
Derivat	1 708	–	1 708
Övriga finansiella placeringstillgångar	21	505	526
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings- tagare bär placeringsrisk	–	152	152
Återförsäkrares andel av Försäkringstekniska avsättningar	–	–	0
– Oreglerade skador	–	19	19
Fordringar avseende direkt försäkring	19	–	19
Fordringar avseende återförsäkring	10	–	10
Övriga fordringar	287	–	287
Materiella tillgångar och varulager	2	12	14
Kassa och bank	6 904	–	6 904
Upplupna ränte- och hyresintäkter	1 071	–	1 071
Förutbetalda anskaffningskostnader	14	22	36
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	29	–	29
Summa tillgångar	11 644	97 836	109 480
Skulder			
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)	5 513	67 075	72 588
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	–	308	308
Avsättningar för skatter	–	89	89
Depåer från återförsäkrare	6	–	6
Skulder avseende direkt försäkring	–	–	0
Skulder avseende återförsäkring	2	–	2
Derivat	631	–	631
Övriga skulder	2 083	–	2 083
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	286	–	286
Summa skulder och avsättningar	8 521	67 472	75 993

Not 40. Ställda pantar	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Övriga ställda pantar (bokfört värde)				
För försäkringstagarnas räkning registerförda tillgångar:				
Fastighetsinteckningar	459	–	–	–
Byggnader och mark	5 849	6 196	5 849	6 195
Aktier och andelar i koncernföretag	2 659	2 756	2 659	2 756
Aktier och andelar	28 086	17 357	28 086	17 357
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	56 996	55 695	56 996	55 695
Övriga lån	–	1 028	–	1 028
Derivat	1 261	4 268	1 261	4 268
Kassa och bank	2 858	3 667	2 858	3 667
Upplupna räntor och hyresintäkter	1 058	1 037	1 058	1 037
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings- tagaren bär placeringsrisken	34 448	21 238	308	161
	133 673	113 242	99 075	92 164
För andras räkning pantsatta tillgångar				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	272	370	272	370
Likvida medel	1 063	128	1 063	128
Pantar ställda för egna skulder				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	–	–	–
Totalt ställda pantar	135 008	113 740	100 410	92 662

Säkerheter har ställts i enlighet med clearinginstitutens angivna marginalsäkerhetskrav.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2009	2008	2009	2008
Not 41. Ansvarsförbindelser				
Solidariskt betalningsansvar för skulder i handelsbolag	531	–	531	346
Utfäst garanti till förmån för dotterbolag	–	–	–	–
Summa	531	–	531	346
Not 42. Åtagande	2009	2008	2009	2008
Redovisade åtagande för avtalat men ännu ej investerat riskkapital	1 653	939	1 653	939
Hysesåtagande	188	289	188	217
	1 841	1 228	1 841	1 156

Not 43. Upplysningar om närstående

Närstående parter

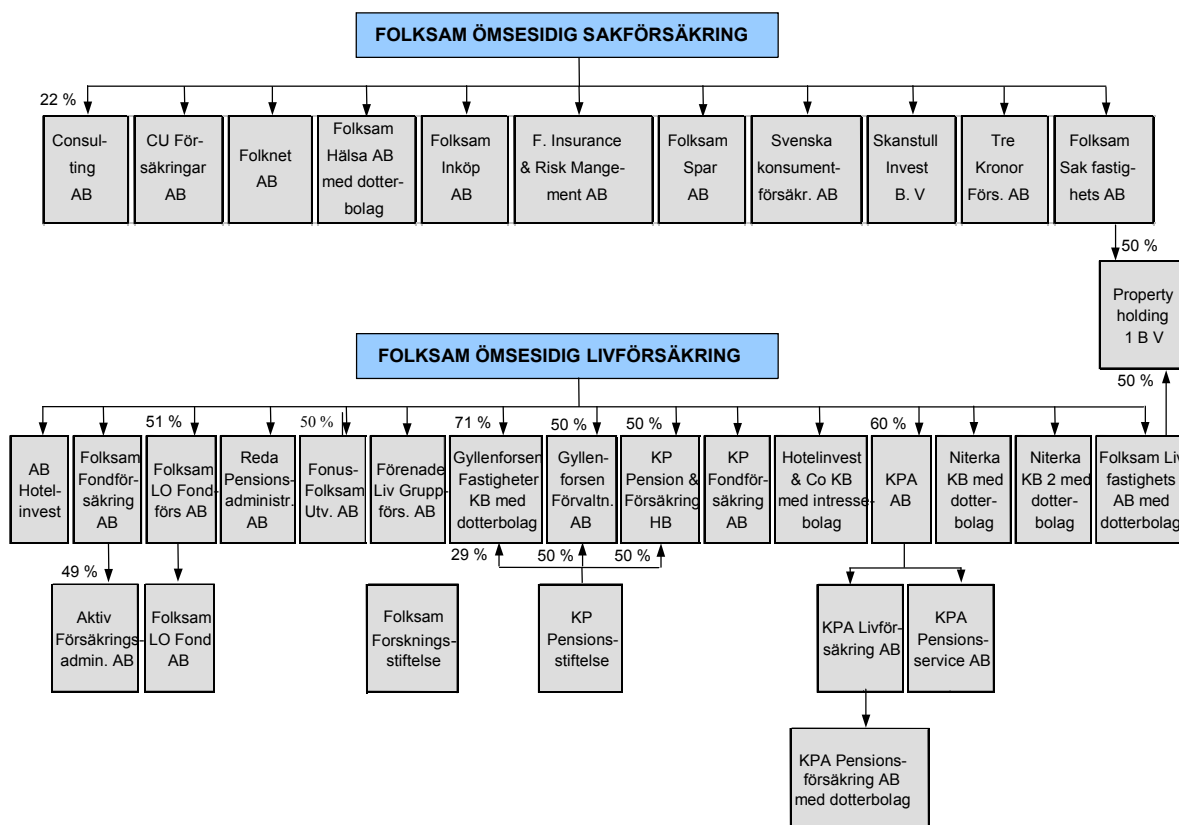
Denna not innehåller en beskrivning av väsentliga relationer med Folksam Liv och närstående bolag inom Folksamgruppen (Folksam sakkoncernen respektive Folksam livkoncernen, inklusive KPA Pension) samt övriga närstående parter. Samtliga bolag inom Folksamgruppen definieras som närstående på grund av gemensam ledning, gemensamma centrala enheter och gemensam lokal marknadsorganisation som stödjer gruppen.

Övriga närstående parter utgörs av nyckelpersoner, nyckelpersoners nära familjemedlemmar (enligt definitionen i IAS 24) samt bolag som står under bestämmande eller betydande inflytande av nyckelpersoner eller deras nära familjemedlemmar. Med bolag avses alla typer av företag och organisationer förutom företag i Folksamgruppen och företag/organisationer med inflytande i Folksamgruppen genom styrelserepresentation. Nyckelpersoner överensstämmer med de ledande befattningshavare för vilka upplysning lämnas avseende "Ersättning och förmåner till ledande befattningshavare" i not 44.

Som närstående parter räknas inte de organisationer som har styrelserepresentation i bolag inom Folksamgruppen. Dessa agerar inte i direkt eget intresse utan representerar försäkringstagarna.

Folksamgruppen

Folksamgruppen består av två koncerner, Folksam sakkoncernen och Folksam livkoncernen. Genom att bedriva både skade- och livförsäkringsverksamhet inom Folksamgruppen uppnås betydande synergier.

Folksam Liv är moderföretag i en koncern som förutom moderföretaget omfattar de helägda dotterföretagen AB Hotelinvest, Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ), Reda Pensionsadministration AB, Förenade Liv Gruppörsäkring AB (publ), Hotelinvest & CO KB, Niterka KB, Niterka KB 2, Folksam Liv Fastighets AB och KP Fondförsäkring AB samt de delägda underkoncernerna KPA Pension (60 procent) och Folksam LO Fondförsäkring (51 procent) inklusive dess helägda dotterföretag. Folksam Liv äger även 71 procent i Gyllenforsen Fastigheter KB, 50 procent i Gyllenforsen förvaltning AB, 50 procent i KP Pension & Försäkring HB och 50 procent i Fonus-Folksam Utvecklings AB.

Väsentliga principer

Tillikaanställning

Den största delen av driftskostnaderna utgörs av personalrelaterade kostnader. I Folksam (exklusive Gyllenforsen) tillämpas tillikaanställning vilket innebär att all personal är anställda i alla bolag. Följaktligen tillhör kostnaderna det bolag som arbetet utförs åt.

Varje anställd är organisatoriskt placerad på ett kostnadsställe. Ett kostnadsställe kan endast tillhöra ett bolag. De anställdas kostnader belastar initialt det kostnadsställe och bolag de tillhör. Dessa kostnader fördelas sedan på de bolag för vilka de arbetat. Det är dock inte frågan om köp och försäljning av tjänster utan fördelning av kostnader.

Självkostnadsprincipen

Den övergripande utgångspunkten är att åstadkomma en korrekt kostnadsfördelning per bolag och produkt med tillämpning av självkostnadsprincipen. Varje bolag och produkt ska bära de kostnader som är hänförliga till bolaget och produkten. Inga internvinster eller korssubventioner ska uppstå.

Driftskostnader fördelas så långt möjligt efter faktiskt nyttjande på bolag och produkt. Exempel på sådana kostnader är datorutrustning, lokaler och telefoni. För övriga kostnader görs en bedömning av faktiskt nyttjande, utifrån bland annat tidsredovisning, antal transaktioner eller antal försäkringar kopplade till kostnaden. Exempel på sådana kostnader är utnyttjande av vissa stödenheter och marknadsföring.

Upplysningar om hur närstående transaktioner ingås och följs upp

Behovsanalys

Inför varje verksamhetsår görs en behovsanalys av styrelsen som omfattar samtliga resurser som bolaget avser att bruka under verksamhetsåret. En behovsanalys görs även vid förändring av resursbrukandet. Det ska framgå vem som tagit fram de olika underlagen för behovsanalysen.

Beslutsunderlag

Utifrån risken för intressekonflikter är det viktigt att tydligt identifiera vem som tagit fram beslutsunderlagen och vad de baseras på. Det ska därför tydligt framgå hur och vem som tagit fram beslutsunderlagen.

Inför varje verksamhetsår beslutar styrelsen om målsättningen för bolagets kostnader och den kostnadsfördelning som den baseras på. Beslutsunderlagen för kostnadsfördelningen utgår från den behovsanalys som gjorts och baseras på självkostnadsprincipen kompletterad med en extern marknadsbedömning. Beslutsunderlagen inkluderar de internpriser som används för kostnadsfördelning. Vid marknadsprissättning ska kostnadsfördelningen regleras via avtal.

Överenskommelser

Den kostnadsfördelning som beslutats av styrelsen operationaliseras genom att interna överenskommelser upprättas mellan enheter/bolag där interndebitering förekommer. Överenskommelserna, dokumenteras, och innehåller uppgifter om hur uppföljning och kontroll ska utföras.

Uppföljning och kontroll samt rapportering

Vd ska minst i samband med varje kvartalsbokslut informera styrelsen om utfallet av verksamhetsplan, prognos och preliminär fördelning av kostnader mellan bolagen inom Folksamgruppen. Vid principiell avvikelse från den fördelning som styrelsen godkänt i samband med budget ska styrelsen särskilt besluta om kostnadsdelningen kan godkännas av Folksam Liv.

Inför årsbokslutet ska förslag till den slutliga fördelningen av kostnader mellan bolagen presenteras för styrelsen. Styrelsen ska särskilt besluta huruvida föreslagen fördelning ska godkännas. Om styrelsen inte godkänner förslag till fördelning av kostnader i samband med budget, kvartalsbokslut och årsbokslut ska kostnadsfördelningen fastställas i avtal med övriga bolag. Vid förhandling rörande sådant avtal ska Folksam Liv företrädas av styrelsen eller av styrelseledamot/styrelseledamöter som styrelsen utser.

En inventering har gjorts avseende ledande befattningshavares eventuella närstående transaktioner på belopp över 10 000 kronor. Denna inventering avser inte ersättningar som ledande befattningshavare/nyckelpersoner har erhållit i sin egenskap av ledande befattningshavare det vill säga löner, pensioner, styrelsearvode mm, vilka specificeras i årsredovisningens personalnot under ersättning till ledande befattningshavare.

Den genomförda inventeringen av närstående transaktioner för ledande befattningshavare har givit ett resultat på 31 tkr som avser premier i Folksam Liv

Samverkan mellan Folksam Liv och KPA AB

Ramavtal har träffats om de tjänster KPA AB köper av Folksam Liv och Folksam Sak. Avtalen gäller även för KPA AB samt Folksam Livs och Folksam Saks dotterbolag. Följande områden omfattas av avtalet: IT (inkluderande datadrift, telefoni och grafisk produktion), internrevision, redovisning, callcenter-tjänster samt löneadministration.

Majoriteten av de centrala enheterna är organisatoriskt placerade i Folksam Sak. Detta innebär att ramavtalet under 2009 endast genererade ett fåtal närstående transaktioner mellan KPA AB och Folksam Liv.

Ramavtalet löper årsvis. Sågs inte avtalet upp senast tre månader före avtalstidens utgång förlängs avtalet ett kalenderår i sänder. Under sådan förlängningstid gäller motsvarande uppsägningstid.

För att ett avtalsförhållande skall uppkomma mellan parterna vad avser en särskild tjänst krävs att överenskommelse upprättas och atteras av båda parterna.

Den ersättning som KPA AB betalar till Folksam Liv baseras på självkostnadsprincipen. Översyn av villkoren för försäljning av funktioner till KPA AB sker årligen. I samband med budgetarbetet upprättas nya överenskommelser som specificerar den köpta tjänstens innehåll, omfattning och pris.

Vid oenighet om tolkning eller tillämpning av avtalet gäller följande. Den part som vill påkalla överläggning skall kontakta motpartens, i respektive överenskommelse, angivna kontaktperson med begäran om överläggning. Motparten är skyldig att inom 14 dagar medverka vid sådan överläggning. Kan enighet inte nås vid sådan överläggning skall frågan hänskjutas till en tvistelösningssgrupp bestående av KPA ABs Vd och ekonomichef samt Folksam chefscontroller och ekonomidirektör. Gruppen skall behandla aktuell fråga inom 14 dagar från påkallande.

Om självkostnaden för den utförda tjänsten avviker från överenskommet belopp ska Folksam Liv kalla till överläggningar. Hantering av avvikelser av principiell karaktär ska regleras i en ny överenskommelse. Kan enighet inte nås vid sådan överläggning ska frågan hänskjutas till en tvistelösningssgrupp som tar fram ett förslag till lösning.

KP-gruppen

KPs verksamhetsgrenar inom Folksam Liv, Folksam Fondförsäkring, KP Pensionsstiftelsen och KP Pension & Försäkring Handelsbolag bedrivs med en nära samverkan. Parterna utnyttjar härvid i varierande omfattning gemensamma resurser.

Handelsbolaget inkasserar premier åt KPs verksamhetsgren inom Folksam Liv. Totala premier under 2009 uppgick till 2 030 Mkr. Handelsbolaget gör även utbetalningar för KPs verksamhetsgren inom Folksam Livs räkning. Utbetalningarna under 2009 uppgick till 1 278 Mkr.

Handelsbolaget har ett uppdrag att debitera premier till kunder för ett antal Folksam-produkter, bland annat avtalsgrupplivförsäkring och tjänstegrupplivförsäkring, vilka månadsvis redovisas och utbetalas till Folksam Liv.

Konsumentkooperationens Pensionsstiftelse har under 2009 genomfört en inlösen av pensionsrätt till Folksam Liv på 201 Mkr. Folksam-gruppen, exklusive KPA-bolagen, har sina pensioner tryggade i KP Pensionsstiftelse, se not 44.

Närstående transaktioner

Följande transaktioner har skett med närstående, Mkr

Närståendetransaktioner

	Erlagd ersättning		Erhållen ersättning	
	2009	2008	2009	2008
Folksam ömsesidig sakförsäkring				
Försäkringsrörelsen	249	276	3	37
Kapitalförvaltning	38	41	–	–
IT	134	176	49	60
Administrativt stöd	148	155	5	0
Pensionsavsättningar	21	50	–	–
KP Handelsbolag				
FörsäkringsrörelsenIT	–	–	30	–
IT	16	37	0	–
Administrativt stöd	23	81	–	–
KPA Pensionsförsäkring				
Kapitalförvaltning	–	–	62	46
Folksam Fondförsäkring AB				
Försäkringsrörelsen	–	–	31	17
IT	–	–	1	10
Administrativt stöd	0	–	1	–
FOLO Fond AB				
Kapitalförvaltning	–	–	28	17
KPA Livförsäkring				
Kapitalförvaltning	–	–	5	4
Förenade Liv Gruppörsäkring AB (publ)				
Försäkringsrörelsen	0	0	2	1
Kapitalförvaltning	–	–	9	8
IT	0	–	–	–
FOLO Fondförsäkring AB (publ)				
Försäkringsrörelsen	–	–	7	6
IT	–	–	4	5
Folksam Spar AB (publ)				
Försäkringsrörelsen	–	2	1	1
IT	1	0	0	0
Administrativt stöd	–	0	–	–
Förenade Liv Livförsäkring AB				
Administrativt stöd	–	0	–	–
Reda Pensionsadministration AB				
Försäkringsrörelsen	1	–	1	–
IT	0	–	0	–
Administrativt stöd	5	–	17	–
Tre Kronor Försäkring AB				
Försäkringsrörelsen	–	–	2	–
KPA AB				
Försäkringsrörelsen	–	0	2	–
IT	0	–	1	0
Administrativt stöd	0	–	0	–
Totalt	636	818	261	212

Försäkringsrörelsen består framför allt av kostnader för den gemensamma marknadsorganisationen. Här ingår bland annat distribution, skadehantering, kundservice och försäkringsadministration. Med kapitalförvaltning avses kapitalförvaltningskostnaderna. Bland IT-transaktionerna ingår bland annat datautrustning, drift och utveckling av system, trycksaker samt telefoni. Administrativt stöd avser kostnader inom övriga centrala enheter, exempelvis kostnader för redovisning, revision och marknadsföring.

Utgående balanser vid årets slut

	Fordringar		Skulder	
	2009	2008	2009	2008
Folksam ömsesidig sakförsäkring	46	27	277	325
Förenade Liv Livförsäkring AB	–	–	–	6
Förenade Liv Grupp-försäkring AB (publ)	4	2	–	–
Folksam LO Fondförsäkring AB (publ)	9	5	–	–
Folksam LO Fond AB(publ)	16	3	–	–
Folksam Fondförsäkring AB	44	15	118	53
Reda AB	8	2	–	–
Folksam Spar AB (publ)	–	–	7	1
KPA AB	1	0	–	–
KPA Fondförsäkring AB	–	–	–	8
KPA Livförsäkring AB	3	4	–	–
KPA Pensionsförsäkring AB	34	12	–	–
Folksam Inköp AB	–	0	–	–
Folksam Liv Fastighets AB	0	0	–	–
Niterka Skotten 8 AB	–	–	–	3
KP Pension & Försäkring Handelsbolag	6	26	–	–
KP Pensionsstiftelse	–	19	–	–
Totalt	171	115	402	396

Internränta

Internränta betalas för fordringar och skulder mellan bolag inom Folksamgruppen. Räntan är STIBOR 1 vecka. I Folksam Liv uppgick internräntan 2009 till en kostnad på 0,1 miljon kronor.

Folksam Liv har lämnat lån till dotterbolag i samband med fastighetsförvärv om totalt 194 mkr. Intäktsräntan på dessa lån uppgick under 2009 till 7 miljoner kronor. Lånen redovisas under balansposten Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till koncernföretag.

Garantier

Ett avtal har tecknats mellan Folksam Liv och KPA AB samt KPA Livförsäkring, med innebörden att Folksam Liv från 2007-04-01 tagit över betalningsansvaret för hyresavtalet avseende KPA Pensions tidigare lokaler. Avtalet löper till och med 2017-12-31.

Inga övriga garantier har ställts ut av Folksam Liv till förmån för annat bolag i Folksamgruppen.

Solidariskt betalningsansvar för handelsbolagets skulder redovisas bland ansvarsförbindelser med 531(346) miljoner kronor.

Garantikapital

Folksam Liv har placerat ett garantikapital hos Folksam ömsesidig sakförsäkring. Garantikapitalet omfattar 500 miljoner kronor, och löper med ränta. Se not 23.

Återförsäkring

Återförsäkring för bolagen inom Folksamgruppen sker huvudsakligen gentemot extern part. Folksam Liv har mottagit intern återförsäkring genom att Folksam Fondförsäkring AB har återförsäkrat sig hos Folksam ömsesidig livförsäkring med en premievolyms uppgående till 8 miljoner kronor år 2009.

Aktieägartillskott

Under 2009 skedde återbetalning till Folksam Liv från Folksam Service av tidigare lämnat aktieägartillskott om 8 miljoner kronor.

Folksam Liv har under 2008 lämnat ett aktieägartillskott till Förenade Liv livförsäkring om 37 miljoner kronor. Tillskottet skedde för att möjliggöra för Förenade Liv livförsäkring att fullgöra sin betalningsskyldighet avseende tilläggsköpeskilling för dotterbolaget Förenade Liv Grupp-försäkring.

Under 2008 återbetalades ett aktieägartillskott om 218 miljoner kronor från Folksam Liv Fastighets AB till Folksam Liv. Detta tillskott lämnades från Folksam Liv till Folksam Liv Fastighets AB under 2007, i samband med förvärv av fastigheter.

Not 44. Medelantal anställda samt löner och ersättningar Medeltal anställda i Sverige ¹⁾	Moderföretag		Dotterföretag	
	2009	2008	2009	2008
Kontorstjänstemän	562	605	170	35
varav män	48 %	49 %	42 %	43 %
Fälttjänstemän	35	46		
Ombud ²⁾	713	659		
Specialombud ²⁾	2 328	2 173		

1) Medelantalet anställda har beräknats med utgångspunkt från antalet arbetstimmar, betald tid, relaterade till en årsarbetstid på 1 889 timmar (1 883).

2) Totalt antal i Folksamgruppen.

Ombud är anställda som mot rörlig ersättning säljer företagets produkter.

Specialombud är förmedlare som mot rörlig ersättning säljer fler företags produkter till exempel mäklare eller bilhandlare.

Löner, ersättningar och övriga förmåner, Mkr	2009	2008	2009	2008
Anställda i Sverige				
Styrelse	2,2	1,6		
Verkställande direktör	2,3	2,2		
Vice verkställande direktör och andra ledande befattningshavare	11,8	10,3		
Styrelse och verkställande direktören dotterföretag			6,6	4,4
Kontorstjänstemän	248,1	259,0	73,9	14,3
Fälttjänstemän	21,0	49,7	2,2	–
Ombud	62,7	23,8	–	22,2
Specialombud	2,5	1,9	41,2	–
Totalt	350,6	348,5	123,9	40,9
Sociala kostnader	180,6	231,1	46,3	23,3
varav pensionskostnader	62,3	102,7	19,5	17,1
varav pensionskostnader verkställande direktören	0,8	0,8	1,4	0,7

Fördelning kvinnor och män i företagsledningen, Antal	2009		2008	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Moderföretaget				
Verkställande direktör	–	1	–	1
Vice verkställande direktör och ställföreträdande koncernchef	–	1	–	1
Andra ledande befattningshavare	4	6	3	7
Styrelse	5	6	5	7

Löner, ersättningar, arvoden och förmåner till ledande befattningshavare och styrelse, moderföretaget.

Ersättningar och övriga förmåner under året, kkr	Grundlön/ styrelse- arvode	Övriga förmå- ner ²⁾	Pensions- kostnad	Övrig ersät- tning ³⁾	Summa
Styrelsens ordförande					
Nina Jarlbäck	185				185
Övriga styrelseledamöter					
Sune Dahlqvist	119				119
Thomas Eriksson	105				105
Susanna Gideonsson	110				110
Lars Idermark	100				100
Maj-Britt Johansson-Lindfors	115				115
Anita Modin	115				115
Bengt Nilsson	168				168
Sture Nordh	132				132
Eva-Lis Sirén	115				115
Jan Rudén	127				127
Hans Tilly	125				125
Kjell Ahlberg	125				125
Dag Andersson	140				140
Doris Forsell-Gustafsson	100				100
Personalrepresentanter (5 stycken)	309				309
Summa styrelsearvode	2 190				2 190
Koncernchef och verkställande direktör ¹⁾					
Anders Sundström	2 298	78	784		3 160
Ledande befattningshavare					
Vice verkställande direktör och stf koncernchef					
Lars Burman	1 646	28	369	359	2 402
Andra ledande befattningshavare ⁴⁾ (11 stycken)	10 178	286	2 736	372	13 572
Summa	16 312	392	3 889	731	21324

1) Verkställande direktören, vice verkställande direktören och andra ledande befattningshavares ersättningar och förmåner under året har delats lika mellan Folksam Sak och Folksam Liv.

2) Övriga förmåner avser huvudsakligen tjänstebil.

3) Övrig ersättning avser ersättning för kommitté och utskottsarbete samt för styrelsearvoden i dotterbolag.

4) Med andra ledande befattningshavare avses de 10 personer vilka tillsammans med verkställande direktören och vice verkställande direktören/stf koncernchefen utgör koncernledningen. De två övriga vice verkställande direktörerna ingår i koncernledningen och redovisas under andra ledande befattningshavare.

Styrelsen har ett fast årsarvode enligt nedan i tusen kronor:

Styrelseordförande	130
Vice ordförande	82
Övriga exklusive vd	60
Suppleanter	32
Sammanträdesarvode	5
Särskilt om personalrepresentanter	
Ordinarie ledamot	32
Sammanträdesarvode	5
Sammanträdesarvode	5
Arvoden till ledamöter i revisionsutskottet	
Årsarvode	38
Sammanträdesarvode	5
Arvoden till ledamöter i ersättningsutskottet	
Årsarvode	38
Sammanträdesarvode	5

Ersättningar till verkställande direktör, vice verkställande direktör, ledande befattningshavare och styrelse

Valberedningen ger bolagsstämman rekommendationer gällande ersättning till styrelsen. Till styrelsens ordförande och ledamöter inklusive personalrepresentanter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut.

Principer för ersättning till verkställande direktör, vice verkställande direktörer och andra ledande befattningshavare fastställs årligen av bolagsstämman. Ersättning utgörs av fast grundlön, övriga förmåner och pension. Inga belöningsprogram eller rörliga ersättningar utgår till ledande befattningshavare. Ersättningsutskottet som är tillsatt av styrelsen ger styrelsen förslag till principer för ersättning till

verkställande direktör, vice verkställande direktörer och ledande befattningshavare. Ersättningen till verkställande direktören beslutas av styrelsen och revideras en gång per år. Ersättning till vice verkställande direktörer beslutas av verkställande direktören som redovisar detta årligen för styrelsen. Verkställande direktören beslutar även ersättning till ledande befattningshavare. En anpassning av beslutsprocessen pågår i syfte att motsvara Finansinspektionens Allmänna Råd om ersättningspolicy för försäkringsföretag m fl (FFFS 2009:7)

Pension

Pensionsåldern för verkställande direktören är 62 år. Utöver förmåner enligt lagen om allmän försäkring ska Folksam bekosta pensionsförmåner för verkställande direktören motsvarande 35 procent av den årliga bruttolönen.

För två vice verkställande direktörer är pensionsåldern 62 år. För en vice verkställande direktör samt för andra ledande befattningshavare är pensionsåldern 65 år. Två vice verkställande direktörer övergick den 1 maj 2005 till en premiebaserad pensionsplan. En vice verkställande direktör och andra ledande befattningshavare har anställts med en premiebaserad pensionsplan.. Utöver förmåner enligt lagen om allmän försäkring ska Folksam bekosta pensionsförmåner för motsvarande 25 procent av den årliga bruttolönen. För en vice verkställande direktör ska Folksam bekosta pensionsförmåner motsvarande 35 procent av den årliga bruttolönen. I anställningsavtal för ledande befattningshavare finns inskrivet att flytträtt av pensionen inte får utnyttjas om det kan antas att personen har kunskap om att en flytt i det enskilda fallet påverkar övriga försäkringstagare negativt.

Avgångsvederlag

Avgångsvederlag utgår för verkställande direktör med 12 månadslöner. För verkställande direktören gäller uppsägningstiden 12 månader från företagets sida och från verkställande direktörens sida gäller en uppsägningstid om sex månader. För vice verkställande direktörer och andra ledande befattningshavare med undantag av en ledande befattningshavare utgår avgångsvederlag med 12 månadslöner.

Uppsägningstiden för ledande befattningshavare är 12 månader från företagets sida och från vice verkställande direktörers och andra ledande befattningshavares sida gäller en uppsägningstid på sex månader.

Belöningsprogram

Ett belöningsprogram som omfattar samliga tillsvidareanställda medarbetare inom Folksamgruppen (exklusive ledande befattningshavare, medarbetare med särskild ställning i enlighet med den beslutade Ersättningspolicyn och medarbetare anställda inom Förenade Liv) har gällt under räkenskapsåret. Syftet med belöningsprogrammet var att synliggöra och skapa samverkan kring de affärsstrategiska målen. Belöningsprogrammet fokuserade därför på tre delområden: premievolymen, totala kostnader och driftskostnader i förhållande till inbetalda kundavgifter. Samtliga tre delmål delades även upp i mål avseende Folksam sakkoncernens verksamhet och avseende Folksam livkoncernens verksamhet. Ett maximalt utfall från belöningsprogrammet fastställdes till 20 000kr per medarbetare.

Den prestation som uppnåddes under 2009 innebär att samtliga delmål inom Folksam sakkoncernen uppnåddes och ersättning från belöningsprogrammet kommer därför att utbetalas under 2010 med 5 000 kronor per medarbetare. Kostnaden för belöningsprogrammet har belastat Folksam Saks resultat med 19,5 Mkr under 2009. Eftersom delmålen inom Folksam livkoncernen inte uppnåddes kommer ingen ersättning att utbetalas för den del av belöningsprogrammet som riktats till Folksam livkoncernens verksamhet och inte heller för den del som skulle utgå i det fall då båda koncernernas mål skulle ha uppfyllts.

För 2010 har man valt att utforma belöningsprogrammet med utgångspunkt från ett behov av effektiv resursförbrukning inom Folksam. Belöningsprogrammet fokuserar därför på två delområden: driftskostnader samt driftskostnader i förhållande till inbetalda kundavgifter. Dessa två delområden fördelas sedan på totalt fem delmål varav två är Folksam Liv och Folksam Sak-specifika medan resterande tre är gemensamma för båda koncernerna. Ett maximalt utfall från belöningsprogrammet för 2010 uppgår till 20 000kr per medarbetare. Utbetalning ur belöningsprogrammet ska föregås av styrelsebeslut.

En redogörelse för företagets ersättningar enligt Finansinspektionens allmänna råd om ersättningspolicy i Försäkringsföretag (FFFS 2009:7) kommer att finnas tillgänglig på Folksams webbplats www.folksam.se i samband med bolagsstämman den 21 april 2010.

Sjukfrånvaro 2009

Då Folksamgruppen har gemensam koncernledning och tillikaanställd personal, så redovisas Folksams totala sjukfrånvaro i nedanstående uppställning.

Total sjukfrånvaro redovisas som en andel av den tillgängliga arbetstiden. I detta inräknas inte tjänstledighet på hel- eller deltid, övertid eller tid där den anställde har sjukersättning som inte är tidsbegränsad.

Sjukfrånvaro

(föregående år inom parentes)

Ålder	Män	Kvinnor	Totalt
-29	1,8 (2,3)	4,8 (4,4)	3,4 (3,5)
30-49	1,9 (2,8)	4,6 (5,5)	3,3 (4,2)
50-	3,3 (4,4)	6,0 (8,2)	4,6 (6,2)
Totalt	2,5 (3,5)	5,2 (6,4)	3,9 (5,0)

Varav långtidsfrånvaro (längre än sammanhängande 60 dagar)

Ålder	Män	Kvinnor	Totalt
-29	0,0 (15,1)	29,2 (12,4)	22,0 (13,2)
30-49	32,3 (48,7)	49,0 (59,6)	44,3 (56,0)
50-	57,2 (68,1)	57,7 (66,0)	57,5 (66,8)
Totalt	44,7 (57,8)	51,6 (60,6)	49,4 (59,6)

Pensionsåtaganden

Folksams pensionsplaner utgörs främst av pensionsförmåner som framgår i kollektivavtal gällande planen för Kooperationens tilläggs pension, KTP, för tjänstemän samt till viss del av tillkommande pensionsförmåner för högre befattningshavare. Pensionsplanerna omfattar i huvudsak ålderspension, sjukpension och familjepension.

Pensionsplanerna är främst tryggade genom avsättningar till Konsumentkooperationens Pensionsstiftelse.

Folksam Sak har betalningsansvaret för pensionsplanen för samtliga anställda inom Folksamgruppen med undantag för Gyllenforsen Fastigheter KB vilka har eget tryggande i Konsumentkooperationens Pensionsstiftelse samt KPA-bolagen vilka har en annan pensionslösning. Folksam Sak har givit Pensionsstiftelsen i uppdrag att ombesörja utbetalning av pension. Nedanstående uppgifter avser hela Folksamgruppen exklusive KPA bolagen.

Folksam tillämpar lagbegränsad IFRS i såväl koncern som i juridisk person och tillämpar reglerna i Tryggandelagen och Finansinspektionens föreskrifter. Tillämpning av Tryggandelagen är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. Reglerna i IAS 19 avseende förmåns bestämda pensionsplaner tillämpas därför inte utan upplysningar lämnas enligt relevanta delar av vad som anges i IAS 19. Pensionsberäkningarna bygger på löne- och pensionsnivåer på balansdagen.

Pensionsåtagande tryggade i Konsumentkooperationens

Pensionsstiftelse Mkr	2009-12-31	2008-12-31
Verkligt värde på särskilt avskiljbara tillgångar	3 100	2 817
Pensionsåtagande tryggade i Pensionsstiftelsen	- 2 692	- 2 621
Övervärde (inkl buffertkapital)	408	196

Specifikation av verkligt värde på särskilt avskilda tillgångar i Konsumentkooperationens Pensionsstiftelse

	2009-12-31	2008-12-31
Räntebärande värdepapper	1 968	1 998
Aktier	927	507
Alternativa placeringar	9	10
Fastigheter	196	302
Totalt värde på särskilt avskilda tillgångar	3 100	2 817

Kostnader för pensioner pensionering i egen regi

	2009-12-31	2008-12-31
Avsättning till Pensionsstiftelsen	150	269
Utbetalade pensioner	151	145
Gottgörelse för pensionsutbetalningar och administration	- 157	- 151
Särskild löneskatt på pensionskostnader, 24,26%	35	64
Avgär avkastning på särskilt avskiljda tillgångar	- 297	99
Nettokostnad för pensioner i egen regi	- 118	426

Not 45 Avstämning av totalavkastningstabell

	Not	Ingående marknads- värde 2009-01-01	Utgående marknads- värde 2009-12-31	Total- avkastning 2009
Räntebärande				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	19	56 100	57 316	
Upplupen ränta		1 044	1 028	
Direkt lån	21	1 045	15	
Räntederivat, netto	22	-6	-22	
Omklassificering till fastigheter		-	-5	
Omklassificering från fastigheter		219	92	
Omklassificering till säkring		-	-473	
<u>Likvida medel</u>		<u>2 137</u>	<u>3 657</u>	
Räntebärande innan värderingsskillnader		60 539	61 608	1 795
Prisskillnader		43	29	11
Olika antal likviddagar vid värdering		32	44	
<u>Värderingsprinciper terminer</u>		<u>6</u>	<u>4</u>	
Räntebärande enligt TAT		60 620	61 685	1 806
Valuta				
<u>Valutaderivat, netto</u>	<u>22</u>	<u>58</u>	<u>-164</u>	
Valuta innan värderingsskillnader		58	-164	302
<u>Värderingsskillnader</u>		<u>-</u>	<u>0</u>	<u>-38</u>
Valuta enligt TAT		58	-164	264
Aktier				
Aktier och andelar	18	22 196	32 954	
Omklassificering till alternativa placeringar		-1 513	-787	
Omklassificering till fastigheter		-286	-242	
Omklassificering till fastigheter		-352	0	
Restitutioner	25	9	9	
Aktiederivat, netto	22	-65	383	
<u>Likvida medel</u>		<u>271</u>	<u>96</u>	
Aktier innan värderingsskillnader		20 260	32 413	8 451
Skillnad värderingskurs bid/traded		18	28	-119
<u>Värderingsprinciper terminer</u>		<u>1</u>	<u>0</u>	
Aktier enligt TAT		20 279	32 441	8 332
Alternativa placeringar				
Omklassificering från aktier		1 513	787	
<u>Likvida medel</u>		<u>246</u>	<u>51</u>	
Alternativa placeringar innan värderingsskillnader		1 759	838	-66
Värderingsskillnader		-	-	-8
Alternativa placeringar enligt TAT		1 759	838	-74
Fastigheter				
Byggnader och mark	15	3 137	2 481	
Rörelseskulder byggnader och mark		-22	-23	
Tillkommer indirekt ägda fastigheter	16	3 012	3 045	
Omklassificering till ränta		-219	-92	
Omklassificering från aktier		286	242	
Efterställda lån	21	0	5	
Omklassificering från aktier		352	0	
Upplupen ränta alternativa placeringar		0	3	
Reversfordringar	BR	194	194	
Vinstandelslån		179	184	
<u>Likvida medel fastighetsrelaterade</u>		<u>128</u>	<u>75</u>	
Fastigheter innan värderingsskillnader		7 047	6 114	84

Not 45 Avstämning av totalavkastningstabell (forts)

	Not	Ingående marknads- värde 2009-01-01	Utgående marknads- värde 2009-12-31	Total- avkastning 2009
Olika antal likviddagar vid värdering		0	-1	
Eliminering av internhyra		-	-	17
Värderingsskillnader		0	0	82
Marknadsvärdering indirekt ägda fastigheter		1 824	1 681	-69
Fastigheter enligt TAT		8 871	7 794	114
Bolagstrategiska innehav				
Aktier och andelar koncerföretag till bokfört värde	16	5 491	5 524	
Avgår innehav i indirekt ägda fastigheter	16	-3 012	-3 045	
Tilläggsköpeskillning		0	2	
Andelar i intressebolag		36	29	
Övriga finansiella placeringstillgångar	23	2 152	526	
		4 667	3 036	80
Uppdaterade marknadsvärden		304	207	-97
Bolagstrategiska enligt TAT		4 971	3 243	-17
Säkringsinstrument				
Ränteswappar netto	22	1 486	-49	
Upplupen ränta ränteswap		43	33	
Swaptions netto	22	1 294	928	
Omklassificering från räntebärande		-	473	
Säkringsinstrument innan värderingsskillnader		2 823	1 384	-344
Värderingsskillnader		-20	-13	10
Säkringsinstrument enligt TAT		2 803	1 371	-334

Not 46 Viktiga uppskattningar och bedömningar**Viktiga bedömningar vid tillämpning av koncernens redovisningsprinciper****Försäkrings- respektive investeringsavtal**

Enligt IFRS 4 ska avtal som överför betydande försäkringsrisk klassificeras som försäkring. Folksam har gjort bedömningen att försäkringsrisk överstigande fem procent ska anses vara betydande och avtalet därmed klassas som försäkring. En generell beskrivning av försäkringsföretagets redovisningsprinciper för klassificering av avtal finns i not 1.

Klassificeringen styr dock inte om avtalen redovisas som försäkringsavtal eller delas upp i en försäkringsdel och en finansiell del. Folksam Liv redovisar all traditionell livförsäkring med garanti som försäkringsavtal då traditionell livförsäkring med garanti uppfyller villkoren för betydande andel diskretionära delar (återbäring). Gruppliv, sjuk och premiebefrielseförsäkring, avgiven och mottagen återförsäkring samt övrig riskförsäkring redovisas också som försäkringsavtal. Avtal med villkorad återbäring och fondförsäkringsavtal delas i stället upp i enskilda komponenter, en försäkringsdel och en finansiell del, och redovisas som om de vore separata avtal (unbundlas).

Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

Försäkringsföretagets redovisningsprinciper definierar närmare hur tillgångar och skulder ska klassificeras i olika kategorier:

- Klassificering av finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel förutsätter att dessa motsvarar beskrivningen av finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel under redovisningsprinciper.
- Finansiella tillgångar och skulder som försäkringsföretaget initialt valt att värdera till verkligt värde via resultaträkningen förutsätter att kriterierna under redovisningsprinciper uppfyllts.

Viktiga källor till osäkerheter i uppskattningar**Försäkringstekniska avsättningar**

Försäkringsföretagets redovisningsprinciper för försäkringskontrakt beskrivs i not 1. Känsligheten i de antaganden som ligger till grund för värderingen av avsättningarna beskrivs i not 2. Nuvarande antaganden beskrivs i noterna till försäkringstekniska avsättningar not 30-31.

Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument

För värderingen av finansiella tillgångar och skulder för vilka det inte finns något direkt observerbart marknadspris används värderingstekniker som beskrivs under redovisningsprinciper i not 1. För finansiella instrument med begränsad likviditet avspeglar inte alltid det observerade marknadspriset faktiskt genomförda transaktioner. För sådana instrument kan därför vissa ytterligare bedömningar krävas beroende på osäkerheten i marknadssituationen. Se även upplysningar i not 26.

Styrelsens och verkställande direktörens underskrift

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att, såvitt de känner till, årsredovisningen är upprättad i överensstämmelse med god redovisningssed för försäkringsföretag, lämnade uppgifter stämmer med de faktiska förhållandena och ingenting av väsentlig betydelse är utelämnat som skulle kunna påverka den bild av bolaget som skapats av årsredovisningen.

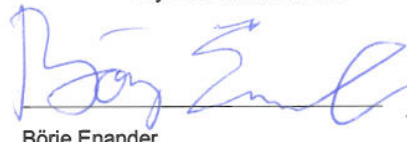
Stockholm den 24 mars 2010

Nina Jarlbäck
Styrelsens ordförande

Sune Dahlqvist

Börje Enander

Thomas Eriksson

Susanna Gideonsson

Maj-Britt Johansson Lindfors

Anders L. Johansson

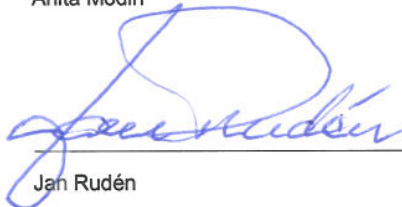
Anita Modin

Bengt Nilsson

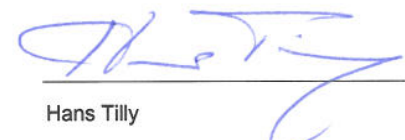
Sture Nordh

Jan Rudén

Eva-Lis Sirén

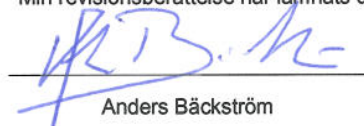

Hans Tilly

Anders Sundström
Verkställande direktör

Min revisionsberättelse har lämnats den 24 mars 2010

Anders Bäckström
Auktoriserad revisor